

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ**



**TARİHİ KENT PEYZAJLARINI KORUMA:
ANTALYA KALEİÇİ ÖRNEĞİ**

OĞUZHAN ÖZÇATALBAŞ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI

ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KASIM 2018

ANTALYA

**T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ**



**TARİHİ KENT PEYZAJLARINI KORUMA:
ANTALYA KALEİÇİ ÖRNEĞİ**

OĞUZHAN ÖZÇATALBAŞ

FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

PEYZAJ MİMARLIĞI

ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

KASIM 2018

ANTALYA

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TARİHİ KENT PEYZAJLARINI KORUMA:

ANTALYA KALEİÇİ ÖRNEĞİ

OĞUZHAN ÖZÇATALBAŞ

PEYZAJ MİMARLIĞI

ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bu tez Koç Üniversitesi Suna-İnan Kır   Akdeniz Medeniyetleri Araştırma Merkezi tarafından araştırma projesi olarak desteklenmiştir.

KASIM 2018

T.C.
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TARİHİ KENT PEYZAJLARINI KORUMA:

ANTALYA KALEİÇİ ÖRNEĞİ

OĞUZHAN ÖZÇATALBAŞ

PEYZAJ MİMARLIĞI

ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bu tez 28/11/2018 tarihinde jüri tarafından Oybirliği ile kabul edilmiştir.

Doç. Dr. Reyhan ERDOĞAN (Danışman)

Doç. Dr. Tahsin YILMAZ

Doç. Dr. Mustafa ARTAR

ÖZET

TARİHİ KENT PEYZAJLARINI KORUMA:

ANTALYA KALEİÇİ ÖRNEĞİ

Oğuzhan ÖZÇATALBAŞ

Yüksek Lisans Tezi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Reyhan ERDOĞAN

Kasım 2018, 132 sayfa

Antalya, Bergama Kralı II. Attalos tarafından M.Ö.133 yılında kurulmuştur. Sonrasında Roma, Bizans, Selçuklu, Osmanlı, Türkiye Cumhuriyeti Dönemi eserleri ve kültürünü yansıtan ve yaşatan bir kent haline gelmiştir. Ülkemizin güneybatısında Akdeniz kıyısında yer alan Antalya, tarih boyunca Güney Anadolu'nun denize açılan kapılarından biri olmuştur. Güney sahillerimizde birçok antik kente ev sahipliği yapan Antalya şehrinin merkezinde bulunan Kaleiçi, arkeolojik ve geleneksel dokunun bir arada bulunarak korunduğu en iyi örneklerden biridir. Kaleiçi; batıda Akdeniz, kuzeyde Cumhuriyet, doğuda Atatürk ana caddeleri ile bu cadelere paralel uzanan, günümüzde de bir kısmı ayakta olan surlarla çevrelenmiştir. Bu belirgin sınır eşikleriyle Kaleiçi, kent merkezindeki katlı yapılaşmalardan kısmen korunabilmiş, geleneksel doku günümüze kadar özgünlüğünü kaybetmeden ulaşabilmiştir. Surların 80 burcu vardır. Surların içinde çoğu kiremit çatılı 3000 kadar ev bulunmaktadır. Yine Kaleiçi'nde mevcut 473 adet sivil mimarlık örneği yapı, 72 adet anıtsal yapı, 56 adet tescilli kuyu, 93 adet korunması gerekli bahçe, 25 adet tescilli ağaç vardır (Anonim, 2014). Evlerin karakteristik yapıları Antalya'nın sadece mimari tarihi hakkında fikir vermekle kalmaz, aynı zamanda tarihi peyzaj özellikleri, bölgedeki yaşam tarzını, gelenek ve görenekleri en iyi şekilde yansıtmaktadır.

Antalya Kaleiçi bölgesinde tarihi mimari bütünlük önemli ölçüde korunmasına rağmen, görsel kirliliğe sebep olan tarihi çevreyle uyumsuz inşa edilmiş yapıların (doymuş yapılar) varlığı tarihi Kaleiçi'nin görünümünü olumsuz etkilemektedir. Bu bakımdan tarihi Kaleiçi bölgesinin yeniden dönüşümü ve özgün değerlerine kavuşturulması büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma ile Kaleiçi bölgesinin tarihi özgün değerlerinin tartışılarak, yeniden kendi özgün değerlerine kavuşturulmasına yönelik bir yol haritası ortaya konulmuştur.

Dolayısıyla bu araştırma; Antalya Kaleiçi Kentsel Sit alanında sürdürülebilir koruma kapsamında tarihsel peyzaj kalitesini düşüren mevcut etkenlerin durumunu ortaya koymayı, yukarıda sözü geçen ilkeler ve tüzükler doğrultusunda olumsuzlukların nasıl giderilebileceğine ve tarihi peyzaj kalitesinin nasıl iyileştirilebileceğine yönelik

özüm önerileri geliştirilmeye çalışılmıştır. Ayrıca kentsel sit alanlarının korunması ve planlanmasında peyzaj mimarlığı disiplinin yeri aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Bu kapsamda Kaleiçi tarihsel alanının bugünkü koşullardaki yasal yönetsel durumu ele alınarak Koruma imar planında yer alan doymuş yapıların mevcut durumu üzerinde durulmuştur. Bu yapıların özgün Kaleiçi mimarisi, peyzajı ve evre kalitesi üzerindeki mevcut etkilerine yönelik olumsuz ve aykırı durumları ortaya koyarak bu etkilerin ortadan kaldırılmasına yönelik olası senaryolar oluşturularak geçmişteki orijinal peyzajın ortaya çıkarılması, yapısal ve bitkisel peyzaj unsurlarının saptanmıştır

ANAHTAR KELİMELELER: Antalya, Kaleiçi, Tarihi Peyzaj, Kentsel Koruma, Tarihi evre, Tarihi Kent Peyzajı.

JÜRİ: Doç. Dr. Reyhan ERDOĞAN

Doç. Dr. Tahsin YILMAZ

Doç. Dr. Mustafa ARTAR

ABSTRACT

PROTECTION OF HISTORICAL CITY LANDSCAPES:

ANTALYA KALEİÇİ CASE STUDY

Oğuzhan ÖZÇATALBAŞ

MSc Thesis in Landscape Architecture

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Reyhan ERDOĞAN

November 2018, 132 pages

Antalya, Pergamon King II. By Attalos it was founded in M.Ö.133. In subsequent periods; Roman, Byzantine, Seljuk, Ottoman, Republic of Turkey Period reflects the MSM and culture and has become a city that suffered. Antalya is located in southwest Turkey, on the Mediterranean coast, throughout history, has been one of the sea gateway to southern Anatolia. Antalya has hosted many ancient cities. Kaleici (OldCity) is at the center of the city of Antalya. Kaleici, is one of the best examples of protected archaeological and is a combination of traditional touches. Kaleici is surrounded Mediterranean street in the city's west, north Republic Street, the main street east of Atatürk. City Walls which is parallel to the street. today a part of the walls surrounding the Kaleici has standing. Old City with this apparent threshold limit, partly preserved studies storey buildings in the city center, it is available without losing the authenticity of traditional tissue until today.

There are 80 towers and walls. There are many tile roof homes within the city walls until 3000. However Kaleiçi's civil architecture building in the existing 473 units, 72 monuments, 56 registered wells, 93 pieces of protection required gardens, there are 25 registered trees (Anonymous, 2014). The houses are not only give an idea about the architectural history of Antalya characteristic structures, but also historical landscape features of the lifestyle, customs and traditions are reflected in the best way. Significantly in Old City, the historic architectural integrity is preserved. But historic structures built incompatible with the environment in causing visual pollution (concrete structures) are available.

This situation negatively affects is the town's historic appearance. In this regard, to restore the historical Kaleici region is of great importance Renovation original value. This project by discussing the history of the original value of Kaleici, a road map for the re resolved to their original values will be presented. Therefore, this research; Antalya Kaleici context of sustainable development and conservation in urban sites, historical landscape quality lowers to reveal the status of current factors, it aims to improve how how solutions to be improved in elimination can and historic landscape quality of the negativity in accordance with the said principles and regulations above. In addition, the

protection of the urban conservation area and the location of the planned landscape architecture discipline will be illuminated. Kaleici in this context by considering the present conditions of legal administrative situation in the historical area of the concrete building located in the protection development plan will focus on the current situation. Original Old City architecture of these buildings, landscaping and creating possible scenarios for the elimination of this effect by revealing negative and contrary to the situation for the present impact on environmental quality, past uncovering the original landscape, aims to determine the structural and vegetative landscaping elements.

KEYWORDS: Antalya, Old City, Historic Landscape, Urban Conservation, Historical Environment, Historic City Landscape

COMMITTEE: Assoc. Prof. Dr. Reyhan ERDOĞAN

Assoc. Prof. Dr. Tahsin YILMAZ

Assoc. Prof. Dr. Mustafa ARTAR

ÖNSÖZ

Antalya Kaleiçi bölgesinde tarihi mimari bütünlük önemli ölçüde korunmasına rağmen, görsel kirliliğe sebep olan tarihi çevreyle uyumsuz inşa edilmiş yapıların (doymuş yapılar) varlığı tarihi Kaleiçi'nin görünümünü olumsuz etkilemektedir. Bu bakımdan tarihi Kaleiçi bölgesinin yeniden dönüşümü ve özgün değerlerine kavuşturulması büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma ile Kaleiçi bölgesinin tarihi özgün değerlerinin tartışılarak, yeniden kendi özgün değerlerine kavuşturulmasına yönelik bir yol haritası üzerinde çalışılmıştır.

Kaleiçi tarihsel alanının bugünkü koşullardaki yasal yönetsel durumu ele alınarak Koruma imar planında yer alan doymuş yapıların mevcut durumu üzerinde durulmuştur. Bu yapıların özgün Kaleiçi mimarisi, peyzajı ve çevre kalitesi üzerindeki mevcut etkilerine yönelik olumsuz ve aykırı durumları ortaya koyarak bu etkilerin ortadan kaldırılmasına yönelik olası senaryolar tartışılmış geçmişteki orijinal peyzajın ortaya çıkarılması, yapısal ve bitkisel peyzaj unsurlarının saptanması amaçlanmıştır.

Araştırmamın her aşamasında değerli bilgi ve düşünceleriyle çalışmama yön veren danışman hocam Sayın Doç. Dr. Reyhan ERDOĞAN'a sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Bilgi ve tecrübelerini bizlerle her fırsatta paylaşan bölümümüzün saygıdeğer öğretim üyesi hocalarıma gönülden teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ	v
AKADEMİK BEYAN	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ	xii
1. GİRİŞ	14
1.1. Dünyada Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması Süreci	18
1.2. Dünya Kültür Mirası Örnekleri.....	20
1.3. Türkiye’de Kültürel Mirasın Korunması Süreci	26
1.4. Türkiye’den Dünya Kültür Mirası Örnekleri	31
2. KAYNAK TARAMASI.....	35
2.1. Tarihi Çevre Kavramı.....	35
2.1.1. Tarihi çevre koruma düşüncesinin gelişimi	36
2.1.2. Tarihi çevre koruma düşüncesinin gelişimi	38
2.1.3. Tarihi çevre koruma düşüncesinin gelişimi	39
2.2. Tarihi Çevre Koruma Düşüncesinin Gelişimi	40
2.2.1. Koruma planlaması	40
2.2.2. Koruma planlaması	44
2.2.3. Peyzaj restorasyonu.....	45
2.3. Önceden Yapılmış Çalışmalar.....	46
3. MATERYAL VE METOT.....	51
3.1. Materyal	51
3.2. Metot	51
4. BULGULAR VE TARTIŞMA	55
4.1. Araştırma Alanının Planlama Geçmişi.....	55
4.2. Doymuş Yapıların Kat Sayılarının Analizi	60
4.3. Araştırma Alanında Yapılmış Projeler ve İyileştirme Çalışmaları	61
4.4. Anket Verileri Analizi ve Sonuçları.....	62
4.4.1. Anket verileri analizi ve sonuçları	62
4.4.2. Kaleiçi’nin UNESCO kapsamında değerlendirilmesi.....	65

4.4.3. Kaleiçi'nin uluslararası müzeler örgütü kapsamında değerlendirilmesi.....	72
4.4.4. Kaleiçi'nde tarihi dönemler (Kaleiçinde öne çıkan tarihi dönemlerin uzman görüşlerine göre saptanması)	77
4.4.5. Kaleiçi'nin tarihi dokusunu bozan etmenler	79
4.4.6. Kaleiçi'nin tarihi dokusunun korunması.....	85
4.5. Akdeniz Bahçesi Kapsamında Kaleiçi'nin Değerlendirilmesi.....	86
4.5.1. Kaleiçi bahçelerinin karakteristiği	87
4.5.2. Kaleiçi bahçelerinde bitkilendirme	88
4.5.3. Kaleiçi bitkileri.....	90
4.6. Kaleiçi'nin Antalya ve Türkiye için Önemi.....	95
4.7. Kaleiçi Tarihi Dokusunun Korunmasında Görevli Kuruluşlar	97
4.8. Gözlem Formlarına Dayalı Yapılan Analizler	97
4.9. Doymuş Yapılar ve Çevreleri ile İlgili Oluşturulan Peyzaj Senaryoları	112
5. SONUÇLAR	113
6. KAYNAKLAR	116
7. EKLER.....	123
ÖZGEÇMİŞ	

AKADEMİK BEYAN

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Tarihi Kent Peyzajlarını Koruma: Antalya Kaleiçi Örneği” adlı bu çalışmanın, akademik kurallar ve etik değerlere uygun olarak bulunduğunu belirtir, bu tez çalışmasında bana ait olmayan tüm bilgilerin kaynağını gösterdiğimi beyan ederim.

28/11/2018

Oğuzhan ÖZÇATALBAŞ



ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Antalya Kaleiçi	14
Şekil 1.2. Eski Kaleiçi'nden bir görünüş	15
Şekil 1.3. Sur üzerinde 18.yy. konakları ve Yat Limanı	16
Şekil 1.4. 18.yy.'da kentsel sit alanı	17
Şekil 1.5. Surlar arasında kalan yerleşimden bir görünüş	17
Şekil 1.6. 19.yy.'da geleneksel doku	17
Şekil 1.7. Kaleiçi'nde bir mahalle	17
Şekil 1.8. Dünya Mirası Varlıklarının Niteliklerine göre Dağılımı	19
Şekil 1.9. Peterhof tanıtım planı	21
Şekil 1.10. Peterhof'dan Fotoğraflar	21
Şekil 1.11. Toledo'dan Fotoğraflar	22
Şekil 1.12. Park Sanssouci tanıtım planı	23
Şekil 1.13. Potsdam Park Sanssouci'den Fotoğraflar	24
Şekil 1.14. Prag tarihi kent merkezinden Fotoğraflar	25
Şekil 1.15. Türkiye'de Kültürel Mirasın Korunması Çalışmalarında Süreç	28
Şekil 1.16. Bursa Cumalıkızık'dan fotoğraflar	31
Şekil 1.17. Safranbolu'dan fotoğraflar	33
Şekil 1.18. İstanbul'un Tarihi Alanları	34
Şekil 2.1. Antalya Kaleiçi ve Yat Limanı	36
Şekil 3.1. Antalya Kaleiçi Konumu.....	51
Şekil 3.2. Araştırmanın Süreç Akış Diyagramı.....	53
Şekil 3.3. Gözlem Formu.....	54

Şekil 4.1. 1992 Antalya Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı	56
Şekil 4.2. 1992 Antalya Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı Yapı Statüleri	57
Şekil 4.3. 1992 Antalya Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı Doymuş Yapıların Bulunduğu Parseller	58
Şekil 4.4. İki katlı tarihi çevreyle uyumsuz betonarme bir yapı Örneği	59
Şekil 4.5. İki katlı tarihi çevreyle uyumsuz bir yapı	59
Şekil 4.6. Üç katlı tarihi çevreyle uyumsuz bir betonarme yapı	59
Şekil 4.7. Boyut cephe kaplamasıyla tarihi çevreyle uyumsuz betonarme yapılar	59
Şekil 4.8. İki katlı tarihi çevreyle uyumsuz betonarme bir yapı örneği	60
Şekil 4.9. Tek katlı ticari mekan olarak kullanılan betonarme yapı örneği	60
Şekil 4.10. 1992 Antalya Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı Kat Adetleri Analizi	61
Şekil 4.11. UNESCO'ya Göre Tarihi Çevrenin Temel Öğelerinin Değerlendirilmesi	72
Şekil 4.12. Uluslararası Müzeler Örgütü'nün Tarihi Çevre Koruma Düşüncesinde Yer Alan Temel Parametrlere Göre Kaleiçi'nin Değerlendirilmesi	76
Şekil 4.13. Betonarme bir yapı ve zemin kattaki işletme tabelalarının tarihi çevreyle uyumsuz olmasına bir örnek	80
Şekil 4.14. Hediyelik eşya satıcılarının gelişigüzel sergi yapması ve tarihi çevreyle uyumsuz tente ve tabela kullanımına bir örnek	80
Şekil 4.15. Bakımsız ve eski bir yapı örneği	80

Şekil 4.16. Eski, Bakımsız ve yıkıntı halinde bireski bir yapı örneği	80
Şekil 4.17. Bakımsız ve eski bir yapı örneği	81
Şekil 4.18. Hediyelik eşya satıcılarının tezgahlarını kapattığında ortaya çıkan tarihi çevreyle uyumsuz görüntüler	81
Şekil 4.19. Yivli Minare Cami'sinin bahçesinde bulunan yaşlı bir <i>Olea europea</i> örneği	89
Şekil 4.20. Keleçinde bir evin bahçesinden yükselen <i>Cupressus</i> <i>sempervirens</i> örneği	89
Şekil 4.21. Cumhuriyet Meydanından Kaleiçi bitki örtüsü varlığına bir bakış	90
Şekil 4.22. Kaleiçi sokaklarında <i>Bougainvillea spectabilis</i>	90
Şekil 4.23. Gözlem Formu 01	98
Şekil 4.24. Gözlem Formu 02	99
Şekil 4.25. Gözlem Formu 03	100
Şekil 4.26. Gözlem Formu 04	101
Şekil 4.27. Gözlem Formu 05	102
Şekil 4.28. Gözlem Formu 06	103
Şekil 4.29. Gözlem Formu 07	104
Şekil 4.30. Gözlem Formu 08	105
Şekil 4.31. Gözlem Formu 09	106
Şekil 4.32. Gözlem Formu 10	107
Şekil 4.33. Gözlem Formu 11	108
Şekil 4.34. Gözlem Formu 12	109
Şekil 4.35. Gözlem Formu 13	110
Şekil 4.36. Gözlem Formu 14	111

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1.1. Ülke Gruplarına Göre Dünya Mirası Varlıkları	19
Çizelge 4.1. Anket Uygulanan Bireylerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı	62
Çizelge 4.2. Meslek Gruplarına Göre Katılımcıların Yaş Durumları	63
Çizelge 4.3. Meslek Gruplarına Göre Eğitim Durumu	64
Çizelge 4.4. Meslek Gruplarına Göre Kaleiçi İle İlgili Araştırma Faaliyetinde Bulunma Durumu	65
Çizelge 4.5. Kaleiçi'nin UNESCO Standartlarına Uygunluğu Üzerine Görüşler	68
Çizelge 4.6. Meslek Grubuna Göre Kaleiçi'nin UNESCO Standartlarına Uygunluğu Üzerine İlgili Uzmanların Görüşleri	70
Çizelge 4.7. Mevcut durumda Kaleiçi'nde hangi tarihi dönemin öne çıkarmakta olduğu üzerine görüşler	77
Çizelge 4.8. Kaleiçi'nin yapılanmasında hangi tarihi dönem(ler)in öne çıkarılması	78
Çizelge 4.9. Kaleiçi'nin tarihi dokusunu bozan birincil öneme sahip etkenler	82
Çizelge 4.10. Kaleiçi'nin tarihi dokusunu bozan ikinci derecede önemli etkenler	83
Çizelge 4.11. Kaleiçi'nin tarihi dokusunu bozan üçüncü derecede öneme sahip etkenler	84
Çizelge 4.12. Kaleiçi'nin tarihi dokusunu korumak ve iyileştirmek için öneriler	85

Çizelge 4.13. Akdeniz Bahçe stilinde kullanılabilecek bitki türleri listesi	91
Çizelge 4.14. Kaleiçi’nde tarihsel olarak yaygın olarak kullanılmış ve kullanılan bazı önemli bitkiler	94
Çizelge 4.15. Kaleiçi’nin tarihi çevre niteliğinin korunmasının Antalya için önemi	96
Çizelge 4.16. Kaleiçi’nin tarihi çevre niteliğinin korunmasının Türkiye için önemi	96
Çizelge 4.17. Hangi kurumlar inisiyatif ve görev almalı	97

1. GİRİŞ

Binlerce yıllık mirasa sahip Türkiye'de, bu mirasın en önemli kısmı sayabilecek tarihi kent peyzajlarının korunması ve sürdürülmesi kapsamlı ve ilkeli çalışmalarla mümkündür.

Tarih boyunca çok çeşitli kültür ve uygarlıkların birleşme ve çatışma noktasında yer alan ve bugün de bu özelliğini koruyan Türkiye, üzerinde birçok halkın bugüne bıraktığı kültür mirasını barındırmaktadır. Ülkemiz sınırları içerisinde yer alan bu mirasın köklerinde Hitit, Likya, Karya, Frig gibi eski Anadolu kültürleri, Miken Hellen, Roma, Bizans gibi Akdeniz ve Ege Kültürleri yanında Orta Asya, İran, Arap etkileri ile Selçuklu ve Osmanlı kaynakları bulunmaktadır (Akurgal 1998).

Bu çeşitlilik ve zenginliğe sahip dünyada başka bir ülkenin olmayışı Türkiye'yi tek örnek yaparken, bu mirası korumak ve sürdürmek için belirlenecek politika ve stratejiler için çok büyük çabalar gerekmektedir (Özdemir 2005).

Türkiye'nin sahip olduğu tarihi ve doğal zenginliklerin en önemli temsilcilerinden biri Antalya'dır. Antalya tarihsel süreç içinde önemli medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Birçok antik kentin yer aldığı Antalya şehrinin merkezinde bulunan Kaleiçi, hem arkeolojik ve hem de geleneksel dokunun bir arada bulunduğu günümüze kadar gelebilmiş en iyi örneklerden biridir. Kaleiçi'nin çevresi caddeler ve günümüzde bir kısmı ayakta kalabilmiş surlarla çevrelenmiştir. Bu belirgin sınır eşikleriyle Kaleiçi, kent merkezindeki katlı yapılaşmalardan kısmen de olsa korunabilmiş ve geleneksel yerleşim dokusu günümüze kadar özgünlüğünü kaybetmeden ulaşabilmiştir. Surların 80 burcu vardır. Surların içinde çoğu kiremit çatılı 3000 kadar ev bulunmaktadır. Evlerin karakteristik yapıları Antalya'nın sadece mimari tarihi hakkında fikir vermekle kalmaz, aynı zamanda bölgedeki yaşam tarzını, gelenek ve görenekleri en iyi şekilde yansıtmaktadır (Anonim 2014) (Şekil 1.1).



Şekil 1.1. Antalya Kaleiçi (Orijinal 2016)

Antalya genelinde yapılan planlama çalışmaları artan nüfus ile birlikte 1970'li yıllarda artış olmuştur. 1973 yılında, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunca Antalya Kaleiçi sit alanı olarak belirlenmiştir. Antalya'ya ilişkin olarak yapılan planlara ek olarak sadece Kaleiçi Kentsel Sit Alanına yönelik olarak 1979 yılında Kaleiçi Koruma İmar Planı hazırlanmıştır. Geleneksel kentsel doku ve sivil mimarlık eserlerinin yer aldığı Kaleiçi Bölgesi “Kentsel Sit Alanı” olarak belirlenmiştir. 1979’da yapılan “Kaleiçi Koruma İmar Planı” ile planın, koruma, yeniden işlevlendirme ve canlandırma stratejileri doğrultusunda, kentin önemli bir turizm, ticaret ve eğlence bölgesine, eski limanı da yat limanına dönüşmüştür (Kamacı 2005). Halen Kaleiçi Antalya’nın en özgün değerlerinin yaşandığı ve yaşatıldığı bir yerleşim yeri olarak dikkat çekmektedir.



Şekil 1.2. Eski Kaleiçi’nden bir görünüş (Çimrin, 2002)

1979 yılında ortaya konulan Kaleiçi Koruma İmar Planı planının revizyonu Orta Doğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) Prof. Dr. Mustafa Parlar Eğitim ve Araştırma Vakfı’na yaptırılarak Antalya Koruma Kurulu’nun 13.05.1992 gün ve 1442 sayılı kararıyla uygun bulunmuş ve alanda bu plana göre uygulamalar yürütülmeye başlamıştır. Yeni planda; yapı stoku ‘yeni yapılar, doymuş yapılar ve tescilli sivil mimarlık örnekleri’ olmak üzere üç farklı grupta değerlendirilmektedir. Doymuş yapılar, Antalya Kaleiçi bölgesinde görsel kirliliğe sebep olan tarihi çevreyle uyumsuz inşa edilmiş betonarme yapılardır. Doymuş yapı kararı getirilen parsellerdeki yapılar,

ekonomik ömürlerini yitirmedikleri sürece bu parsellere yeni yapı hakkı verilmemektedir. Bu yapılarda sadece konfor koşullarının gerektirdiği müdahaleler ile basit onarımlar yapılabilmektedir. Bu yapılara ticari bir işlev getirilememektedir (Gül 2007).



Şekil 1.3. Sur üzerinde 18.yy. konakları ve Yat Limanı (Çimrin, 2005)

Bektaş (2004) tarafından belirtildiği gibi yirminci yüzyıl başlarında Anadolu Rumlarla, Yunanistanlı Türklerin değişimi olayında, Kaleiçi’nde de sosyal yapı değişime uğramıştır. 1950’lerde Antalya’da yaşayanların sayısı 27.000 iken 1970’lerin sonunda 150.000’e yaklaşmıştır. O günlerde Anadolu’da “kent” adına en yakışan yerleşmelerden biri olarak içinde yaşayanlarca en çok “sahip” çıkılan, sevilen, bakılan kentlerden biri olarak Antalya Kaleiçi öne çıkmaktadır. Daha sonraki süreçte ise Antalya Türkiye’nin en hızla büyüyen kenti olmuş ve bugün en büyük 5. İli konumuna gelmiştir.

Bu kapsamda kentsel korumanın “toplumun geçmişteki sosyal, ekonomik koşullarını, kültür değerlerini yansıtan fiziksel yapının, günümüzün değişen sosyal, ekonomik koşulları altında yok olmasına engel olmak ve çağdaş gelişmelerle bütünleştirerek yaşamasını sağlamak” olarak tanımlandığı (Bostancı 1989) dikkate alındığında Kaleiçi’nin geçmişte sahip olduğu sosyo-ekonomik koşullarını ve kültür değerlerini yansıtan fiziksel yapının korunmasının “kentsel koruma” kapsamında ele alınmasının doğru olduğu görülmektedir.



Şekil 1.4. 18.yy.'da kentsel sit alanı
(Çimrin, 2002)



Şekil 1.5. Surlar arasında kalan yerleşimden bir görünüş (Çimrin, 2002)



Şekil 1.6. 19.yy.'da geleneksel doku
(Çimrin, 2007)



Şekil 1.7. Kaleiçi'nde bir mahalle
(Çimrin, 1984)

25-31 Mayıs 1964 tarihleri arasında Venedik'te toplanan II. Uluslararası Tarihî Anıtlar Mimar ve Teknisyenleri Kongresinde “Venedik Tüzüğü” adıyla anılan önemli kararlar alınmıştır. Eski yapıların korunması ve onarımıyla ilgili ilkeler üzerinde karara varmak ve bunları uluslararası bir temele yerleştirmek amacıyla da Tüzükte; korumanın sürekliliğinin sağlanması, anıtların çağdaş yaşam içinde toplumsal amaçlarla kullanılıp değerlendirilmesi ilke olarak kabul edilmiş, onarımda çağdaş teknolojiden yararlanma, çevre düzenleme, arkeolojik sitlerde yapılacak onarımlar konularında açıklamalar getirilmiştir. Bu içeriği ile Venedik tüzüğü tarihî anıt ve çevrelerinin korunmasıyla ilgili çağdaş düşünceleri bir araya getirmektedir (Palalı 1992). Bunları takiben 1975 yılının Avrupa Mimari Miras Yılı ilan edilmesi ile başlayan süreç sonunda “Amsterdam Bildirgesi” yayınlanmış ve mimari mirasın korunması kentsel ve bölgesel planlamanın hedeflerinden biri olarak ortaya konulmuştur. Amsterdam Bildirgesi'nde “hedefin bütünlük koruma olduğuna vurgu yapılarak ekonomik, sosyal, yönetsel ve yasal yönlerin gözetildiği bir koruma modeli yaklaşımı üzerinde durulmuş ve bunun gerçekleşmesi için gerek duyulan araçlar tanımlanmaya çalışılmıştır.

Sonrasında özellikle 1987 tarihinde otağa konulan Washington Tüzüğü ve Nairobi Tavsiyeleri (1976) çerçevesinde tarihî kentler ve kentsel alanların korunması konusunda ele alınan yaklaşım ve değerlendirmeler güncellenmiş ve 28 Kasım 2011 tarihinde gerçekleştirilen ICOMOS toplantısında “Valletta Prensipleri” başlığıyla kabul edilmiştir. Valletta Prensipleri, “Tanımlar”, “Değişimin Farklı Yönleri (Zorlayıcı Etkenler)”, “Müdahale Kriterleri” ile “Öneriler ve İzlenebilecek Yollar” olmak üzere dört kısımdan oluşmaktadır. Valletta Prensipleri’ne göre, tarihî kentler ve kentsel alanlar üç boyutlu yapılardır; bir toplumun evrimini ve kültürel kimliğini yansıtır. Daha geniş bir doğal ya da insan yapımı bütünün parçasıdır ve bu bütünden ayrı düşünülemezler. Bu alanlar, onları oluşturan geçmişin canlı kanıtlarıdır. Yine bu prensiplere göre, tarihî kentlerde kamusal alan sadece sirkülasyon için kullanılacak bir alan değil, aynı zamanda düşünme, öğrenme, eğlenme işlevleri için kullanılacak bir kaynaktır. Tasarımı ve düzenlenmesi ve hatta yönetimi, taklit yapılarla yanıltıcı bilgiler sunmaya değil, karakterini ve güzelliğini korumaya yönelik olmalıdır (Esmer 2013). Buna göre Valletta Prensipleri tarihi kentlerin korunmasında tasarım ve düzenlemelerin taklit yapılarla değil özgün değerleriyle korunmasının önemine dikkat çekmiştir.

Buna göre bütünleşik koruma düşüncesi koruma uygulamaları için gerekli onarım, teknik ve yöntemler yanında uygulama yapacak ustaların yetiştirilmesini de öngörmekte olup, geleceğe umutla bakmak için yerel yönetimlerin, merkezi hükümetlerin desteğini ve halkın katılımını (Ahunbay 2009) esas almaktadır.

1.1. Dünyada Kültür ve Tabiat Varlıklarının Korunması Süreci

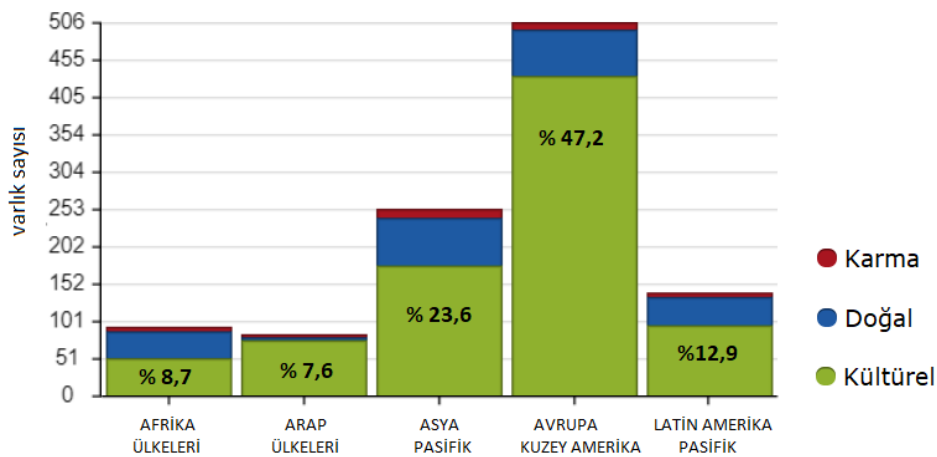
Dünyada kültür ve tabiat varlıklarının korunmasına yönelik gelişim süreci Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü'nün (UNESCO:The United Nations Organization for Education, Science and Culture) geliştirdiği sistematik gelişmiş ve günümüze ulaşmıştır. 1945 yılında kurulan UNESCO dünyada barışın güçlendirilmesine, yoksulluğun ortadan kaldırılmasına, sürdürülebilir kalkınmaya ve kültürler arası diyaloga eğitim, bilim, kültür, iletişim ve bilgi yoluyla katkıda bulunmayı görev edinmiştir. Kültürel çeşitliliğin ve mirasın korunması yönünde kültürlerarası ortak bir anlayışı tesis etmek üzere UNESCO, evrensel değerleri korumak için “Dünya Mirası” kavramını öne çıkarmıştır. 1972 yılında Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü evrensel değerlere sahip kültürel ve doğal varlıkların insanlığın ortak mirası olarak kabul edilmesine yönelik olarak 17 Ekim – 21 Kasım 1972 tarihleri arasında Paris’te toplanan 17. Genel Konferansında 16 Kasım 1972 tarihinde “Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme (The Protection of the World Cultural and Natural Heritage)” kabul edilmiştir. Sözleşme ile Dünya Mirası Listesine giren varlıkları dünyaya tanıtmak, koruma bilinci oluşturmak ve bir şekilde bozulan, yok olan kültürel ve doğal değerlerin yaşatılması için gerekli işbirliğini sağlamayı amaçlamaktadır (UNESCO 2018).

Dünyada ülke gruplarına göre dünya mirası varlıkları incelendiğinde (Çizelge 1.1 ve Şekil 1.8) toplam 167 ülkedeki 1073 adet kültürel ve doğal varlığın yaklaşık yarısının(%47,2) Avrupa ve Kuzey Amerika’da, %23,6’sının Asya ve Pasifik ülkelerinde bulunduğu görülmektedir.

Çizelge 1.1. Ülke Gruplarına Göre Dünya Mirası Varlıkları

Ülke Grupları	Kültürel	Doğal	Karma	Genel Toplam	Toplamdaki Payı (%)	Taraf Ülke Sayısı
Avrupa ve Kuzey Amerika	434	62	10	506	47.2	50
Asya ve Pasifik	177	64	12	253	23.6	36
Latin Amerika ve Karayipler	96	38	5	139	12.9	28
Afrika	51	37	5	93	8.7	35
Arap Devletleri	74	5	3	82	7.6	18
Genel Toplam	832	206	35	1073	100.0	167

Kaynak: UNESCO, 2018.



Kaynak: UNESCO, 2018.

Şekil 1.8. Dünya Mirası Varlıklarının Niteliklerine göre Dağılımı

Dünya’da nüfusun ve ekonominin yığıldığı kentler başta olmak üzere günümüzde tüm yerleşmelerdeki temel sorunlardan biri, kentin geçmişinden biriktirerek geldiği sosyo-kültürel ve mekânsal topoğrafyasıyla yeni dönem gelişmelerinin uyumudur; çatışmadan, ayrışmadan bunların bütünleşebilmesidir. UNESCO Dünya Mirası Komitesi’nin 2007 yılında Yeni Zelanda’da gerçekleştirilen Genel Kurulu’nda sunulan raporlar da bu konuda kentlerin sorunlarının ortak olduğunu göstermektedir. Kentsel büyük altyapı projeleri, çağdaş mimari ve yüksek binaları içeren kentsel gelişme ve yenileme projelerinin tahrip edici etkisini vurgulayan ülkelerin oranı %40’dır. Bu kentler arasında İstanbul’un Tarihi Yarımada’sının yanı sıra Londra, Prag, Tallinn, Liverpool, Salzburg, Graz, Saint Petersburg gibi Avrupa kentleri ve Kahire, Pekin, Semerkant, Bahreyn gibi ve uzak doğu ve orta doğu ülke kentleri de yer almaktadır (Oers 2010).

Bunun yanı sıra ICOMOS gibi uluslararası koruma kuruluşları ve kentlerdeki yerel örgütler tarafından da belirtildiği gibi, tarihi kent peyzajları yapısal ya da görsel olarak özgünlüklerini ve bütünlüklerini yitirme tehlikesiyle karşı karşıyadırlar ve bu durum bir tehdit olarak görülmektedir. Bu kapsamda 10 Kasım 2011 tarihinde UNESCO Genel Kurulu tarafından kabul edilen ve 7 Mayıs 2012’de UNESCO Genel Başkanı Irina Bokova tarafından imzalanan “Tarihi Kentsel Peyzaj ile ilgili Tavsiye Kararı” (Historic Urban Landscape – HUL) önem taşımaktadır. Bu karara göre “Tarihi Kentsel Peyzaj Tavsiyesi” mevcut koruma sözleşmelerinin yerini almamaktadır, tarihi çevrelerin korunması politika ve uygulamaları ile kentsel gelişmenin büyük hedeflerini bütünleştirmede bir araç olarak kullanılması, benimsenmesi öngörülmektedir.

UNESCO Dünya Mirası Varlıklarını belirlerken 6’sı kültürel ve 4’ü doğal miras kriteri olarak 10 seçim kriteri belirlenmiş ve dünya mirası olarak kabul edilecek varlığın çok değerli bir evrensel değere sahip olması yanında, 10 seçim kriterinden en az birini karşılaması yeterli görülmüştür.

Bu tez çalışmasında UNESCO’nun ortaya koyduğu 10 kriterin meslek ve uzmanlık gruplarına göre Kaleiçi’nde hangi ölçüde var olduğu önemli bir konu olarak ele alınmıştır.

1.2. Dünya Kültür Mirası Örnekleri

Dünyada bulunan bazı Kültür miraslarına ilişkin örnekler aşağıda incelenmiştir.

❖ Peterhof, Rusya

1918’de başkentin Moskova’ya taşınmasıyla Saint Petersburg tarihsel kent merkezinin gelişimi sona ermiş ve tarihi çevresini koruyabilmiştir. Yeni yerleşim

alanlarının ve sanayi bölgelerinin büyümesi tarihi kent merkezinin sınırları dışında gerçekleşmiştir. Çok sayıda kanalı ve 400'den fazla köprüsü, Peterhof Sarayı, Mermer Sarayı, Barok ve saf neoklasik tarzlarıyla tarihi kent merkezine çeşitlilik katmaktadır (Anonim 2018a).

Peterhof Sarayı, Rusya'nın Saint Petersburg şehrinin Peterhof beldesinde yer alan ve I. Petro tarafından yaptırılan bir dizi saray ve bahçeden oluşan kompleksten oluşmaktadır. Bu saraylar ve bahçeler bazen "Rusya'nın Versay'ı" kabul edilmektedir ve Saint Petersburg tarihi merkezi ve bağlantılı Anıtlar miras alanının bir parçası olarak UNESCO tarafından Dünya Mirası listesine eklenmiştir (Anonim 2018b).



Şekil 1.9. Peterhof tanıtım planı (Orijinal 2015)



Şekil 1.10. Peterhof'dan Fotoğraflar (Orijinal 2015)

❖ Toledo, İspanya

Toledo İspanya'nın ortasında Kastilya-La Mancha bölgesinin (Comunidad autónoma) merkezi şehridir. Madrid'in 80 km güneyinde, üç yanı Tajo Nehriyle çevrili engebeli bir burnun üzerinde yer almaktadır. Şehrin Romalılar zamanındaki adı Toletum'dur. Milattan sonraki sekizinci asırdaki Müslüman Arap fethinden sonra şehrin adı Araplarca ve diğer Müslüman milletler tarafından Tuleytula olarak tanınmıştır. (Anonim 2018c).

Toledo yaklaşık 2.000 yıllık bir geçmişe sahip kentin, tarihi yapıları ve üç ana dinin (Musevilik, Hristiyanlık ve İslam) varlığını yansıtarak heterojen medeniyetlerin kültürünü yansıtmaktadır. Bugün önemli bir turizm bölgesi haline gelen Toledo, 40 İspanya eseri ile birlikte UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girmiştir (Anonim 2018d).



Şekil 1.11. Toledo'dan Fotoğraflar(Orijinal 2016)

❖ Potsdam-Almanya

Almanya'nın başkenti Berlin'de, Potsdam civarındaki Havelland bölgesinde yer alan saray ve bahçelerin bulunduğu alan kapsamaktadır. 1990 yılında UNESCO tarafından bir Dünya Mirası olarak ilan edilmiştir (Anonim 2018e).

1730-1916 yılları arasında inşa edilen 500 hektarlık park ve 150 bina ile Potsdam'ın saraylar ve parklar kompleksi, eklektik doğası benzersizliğini hissettiren sanatsal bir bütündür. Havel Nehri ve Glienicke Gölü kıyılarını kaplayan saraylar ve parklarla birlikte Berlin-Zehlendorf ilçesine kadar uzanmaktadır. (Anonim 2018f)



Şekil 1.12. Park Sanssouci tanıtım planı (Orijinal 2011)



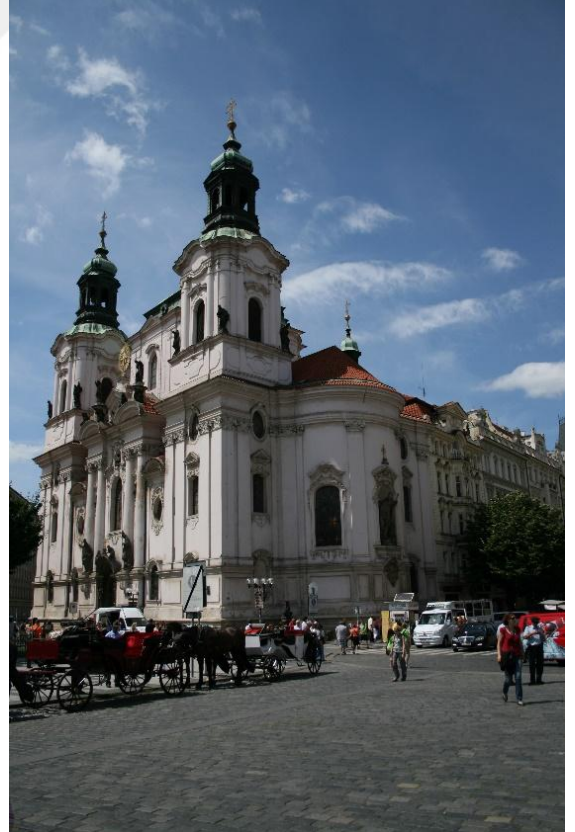
Şekil 1.13. Potsdam Park Sanssouci'den Fotoğraflar (Orijinal 2011)

❖ Prag Çek Cumhuriyeti

Prag, Çek Cumhuriyeti'nin başkenti ve en büyük şehridir. Orta Bohemya'da Vltava Nehri'nin üzerinde yer almaktadır. Prag'ın bir özelliği de II. Dünya Savaşı'nda pek zarar görmemiş olmasıdır. Bu sayede birçok tarihi ev ve mekanı barındırmaktadır. 1992'den beri Prag'ın tarihi kent merkezi, Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO)'nun Dünya Mirasları listesinde yer almaktadır (Anonim 2018g).

Prag tarihi kent merkezinin yaklaşık 1100 yıllık gelişiminde birçok tarihi dönemin mimari tarzını yansıtmaktadır. Kent, tarihinin her döneminden seçkin anıtlar

bakımından zengindir. Özellikle Prag Kalesi, St Vitus Katedrali, Kalenin önündeki Hradčany Meydanı, nehrin sol kıyısında Valdštejn Sarayı, Gotik Charles Köprüsü, Holy Rood'un Romanesk Rotunda'sı, Gotik arcaded evleriyle Eski Şehir Meydanı'nın çevresindeki Romanesk çekirdekler, Tın'ın önündeki Meryem Ana Kilisesi, Eski Şehirdeki Aziz Gotik Azınlık Kilisesi (Staré Město), Yahudi Mahallesi'nde Eski Gotik Eski Gine Sinagogu Josefov), 19. yüzyılın sonlarına ait binalar örnek olarak verilebilir. (Anonim 2018h)



Şekil 1.14. Prag tarihi kent merkezinden Fotoğraflar (Orijinal 2011)

1.3. Türkiye’de Kültürel Mirasın Korunması Süreci

Kültürel mirasın korunması konusunda Türkiye’nin birikimine bakıldığında Şekil 1.15’de verildiği gibi 17. yüzyıl Osmanlı dönemine kadar gidilmektedir. Özellikle Osmanlı’da arkeoloji faaliyetlerini kurumlaştırmak yönünde atılmış ilk büyük adım 1869 yılında hazırlanan yedi maddelik, Eski Eserler Tüzükleri(Asar-ı Atika Nizamnamesi) ilk eski eser düzenlemesidir. Bu nizamname ile arkeolojik kazıları devlet iznine bağlanmış, çıkacak eserlerin yurt dışına götürülmesini yasaklanmış, yapılar, lahitler gibi toprak üstünde bulunan taşınmaz yapıların zarar görmemesi gerektiği yasaya konulmuş ve tüm bu işlerin yönetimi Milli Eğitim Bakanlığı’na verilmiştir (İSMEP 2014). Süreç Şekil 1.15.’de belirtilen alanlarda yapılan girişimlerle devam etmiştir.

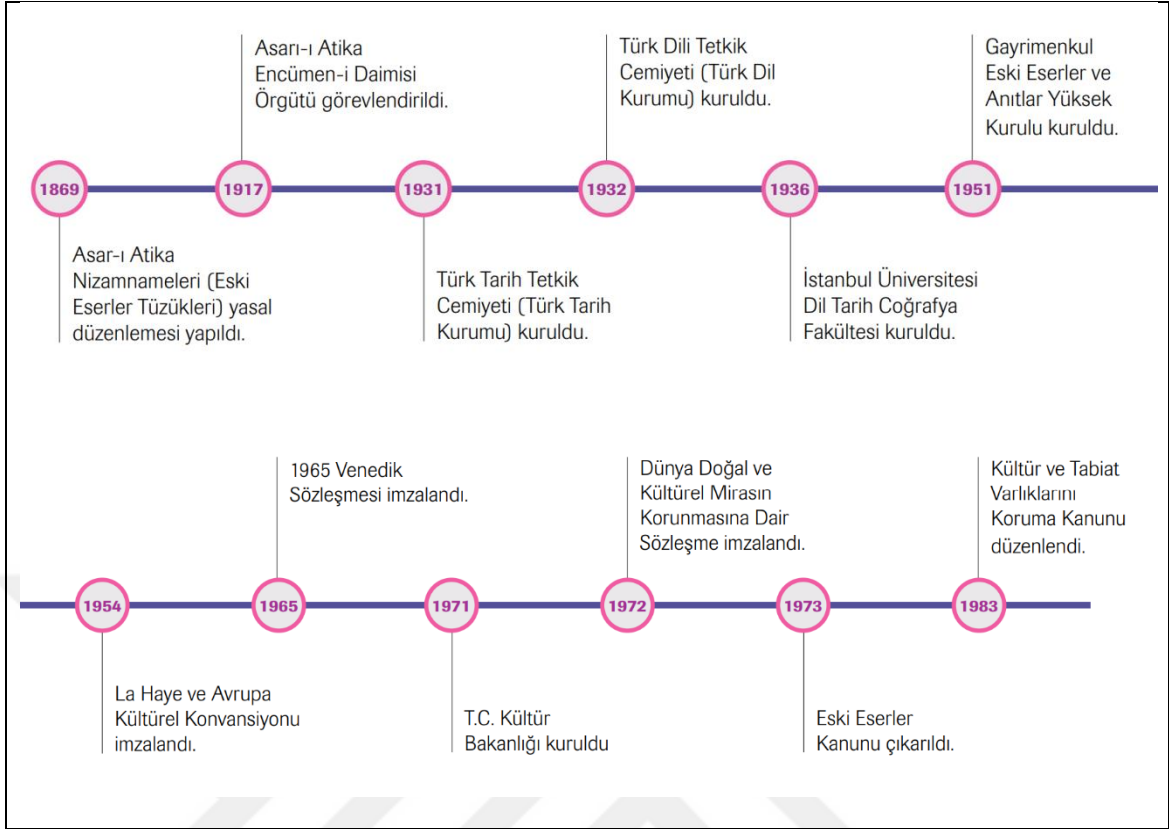
Bu kapsamda Türkiye’de 14.04.1982 tarih ve 2658 sayılı Kanun uyarınca katılım uygun bulunmuş ve sözleşme, 23.05.1982 tarih ve 8/4788 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla onaylanarak, 14.02.1983 tarih ve 17959 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanmıştır. Sözleşme kapsamda uluslararası önem taşıyan ve bu nedenle takdire ve korunmaya değer doğal oluşumlara, anıtlara ve sitlere “Dünya Mirası” statüsü tanınmaktadır. Sözleşmeyi kabul eden üye devletlerin UNESCO’ya başvurusuyla başlayan ve Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi (ICOMOS) ve Uluslararası Doğayı ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN) uzmanlarının başvuruları değerlendirmesi sonunda tamamlanan bir işlem dizisinden sonra aday varlıklar Dünya Miras Komitesinin kararı doğrultusunda bu statüyü kazanmaktadır.

Yukarda da ifade edildiği gibi Türkiye, Avrupa Konseyi ve UNESCO’nun birçok kararını onaylamış; Venedik Tüzüğü (1964), Dünya Kültürel ve Doğal Mirası Koruma Sözleşmesi (1972), Avrupa Mimari Mirası Koruma Sözleşmesi (1985), Avrupa Arkeoloji Mirasının Korunması Sözleşmesi’ni (1992) yasallaştırarak iç hukuk belgesi haline getirmiştir. Türkiye’de koruma alanını düzenleyen kimi yasa ve yönetmeliklerde dünden bugüne evrensel düzeyde bazı hükümlerle uyumu sağlamak üzere Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi hazırlanmıştır. 30 Mayıs 2012 ve 17 Mart 2013 tarihleri arasında gerçekleştirilen Ulusal Mimari Koruma Uzmanları toplantıları ve ICOMOS TÜRKİYE Milli Komitesi’nin revizyonu ile son şekli verilmiştir. Belge, koruma sürecinde yer alan tüm disiplinler ve toplumun farklı kesimleri için mimari mirası korumanın temel ilkelerini tanımlar, mimari mirasa yönelik tanımları, korumanın süreç ve araçlarını, koruma eğitimi ve politikalarını, korumanın topluma maledilmesi konularını içermektedir (ICOMOS 2013).

Türkiye’nin dünyadaki konumuna bakıldığında; 2017 yılı itibariyle Dünya genelinde UNESCO Dünya Miras Listesi’ne kayıtlı 1073 kültürel ve doğal varlık bulunmaktadır. Bunların 832 tanesi kültürel, 206 tanesi doğal, 35 tanesi ise karma (kültürel/doğal) varlık olarak kabul edilmiştir. Dünya Miras Listesi her yıl ilgili komite tarafından liste güncellenmekte ve yıldan yıla sayı artmaktadır. (ICOMOS 2013)

2017 yılında Türkiye'nin UNESCO Dünya Miras Listesinde toplam 17 varlığı bulunmaktadır. Bunların 15'i kültür, 2'si ise karma(hem kültürel hem doğal) miras kapsamındadır. Özellikle Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün sorumluluğu altında yürüttüğü çalışmalarla ilk olarak 1985 yılında İstanbul ve Sivas'ta Divriği Ulu Camii ve Darüşşifası, 1986 yılında Çorum'da Hitit Başkenti Hattuşa (Boğazköy)'ni takiben Adıyaman Kahta Nemrut Dağı(1987), Xanthos-Letoon (Antalya - Muğla) (1988), Karabük Safranbolu Şehri(1994), Çanakkale Troya Antik Kenti (1998), Edirne Selimiye Camii ve Külliyesi(2011), Çatalhöyük Neolitik Kenti (Konya) (2012), İzmir Bergama Çok Katmanlı Kültürel Peyzaj Alanı (2014), Bursa Cumalıkızık(Osmanlı İmparatorluğunun Doğuşu(2014), Diyarbakır Kalesi ve Hevsel Bahçeleri (2015), İzmir Efes(2015), Kars Ani Arkeolojik Alanı (2016) ve 2017 yılında Aydın'da Afrodisias Dünya Kültür varlığı listesine girmiş bulunmaktadır. Bunlar yanında hem kültürel, hem doğal miras olarak listesinde ise Nevşehir Göreme Milli Parkı ve Kapadokya(1985) ve Denizli Pamukkale-Hierapolis(1988) bulunmaktadır(Anonim, 2018i).

2017 yılı itibariyle Antalya'nın doğal ve kültürel varlıklarından yalnızca 1988 yılında Xanthos-Letoon (Antalya-Muğla) kültürel miras olarak listeye alınmıştır. Ayrıca UNESCO Dünya Miras Geçici Listesinde Türkiye'den 72 varlık bulunmaktadır. Bunlar içinden 9 tanesi Antalya'da bulunmakta olup Tarihi Kaleiçi geçici listede yer almamaktadır. Ancak Kaleiçi'nde yer alan "Yivli Minare Camii" geçici listede yer almaktadır. Antalya ilinin diğer aday varlıkları ise; Alanya, Güllük Dağı-Termessos Milli Parkı , Karain Mağarası, Likya Uygarlığı Antik Kentleri, Kekova, Perge Antik Kenti, St. Nicholas Kilisesi, Antik Aspendos Kenti Tiyatrosu ve Su Kemerleri olarak sıralanmıştır(ICOMOS 2017). Son değişikliklerle birlikte 2 Mayıs 2018 tarihi itibariyle Antalya'dan yeni ekleme olmamış ancak Türkiye'nin geçici listedeki varlık sayısı toplam 78'e yükselmiştir(UNESCO 2018).



Kaynak: İSMEP, 2014.

Şekil 1.15. Türkiye’de Kültürel Mirasın Korunması Çalışmalarında Süreç

Geçici listede bulunmayan Kaleiçi ve çevresinin UNESCO Kriterlerine göre değerlendirilmesi Araştırma Bulguları bölümünde yer almaktadır. Konuyla ilgili olarak Çevik (2014)’e göre Kaleiçi, kültürel ve doğal değerleriyle UNESCO Dünya Miras Listesi’ne girecek özelliklere sahiptir.

21. yüzyılda ülkelerin doğal ve tarihi çevrelerini koruma becerisi ve başarısı sadece doğal ve kültürel zenginlik olarak değil, aynı zamanda siyasal bir güç ve prestij kaynağı olarak öne çıkmaktadır. Bu kültür değerlerinin yansıma düzlemleri de kuşkusuz kentler olacaktır. Sahip olduğu kültürel ve doğal varlıklarının değeri ve kapsamı düşünülürse, Türkiye’nin tarihi ve doğal çevreyi koruma konusunda sağlayabileceği başarı uygarlık yarışındaki en önemli ve değerli gücü olacaktır (Tankut 2005).

Araştırma konusuyla ilgili olarak Koruma Uygulama ve Denetim Büroları (KUDEB) önemli bir kurumsal yapıdır. 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nun 10. Maddesi esas alınarak 11 Haziran 2005 tarihinde çıkarılan bir yönetmelik ile Büyükşehir Belediyelerinde İmar Daire Başkanlığı (veya yeni kurulacak daire başkanlığı diğer belediyelerde ise imar müdürlüğü bünyesinde görev yapan), büyükşehir olmayan illerde ise İl Özel İdarelerinde imar ile ilgili daire başkanlığı veya

müdürlük olarak yer alan KUDEB önemli işleve sahiptir(KUDEB, 2018). Antalya ilinde KUDEB 17 Mayıs 2006 tarihinde Gaziantep ve Kütahya'dan hemen 2 ay sonra kurulmuştur.

Koruma Uygulama ve Denetim Büroları İl Özel İdarelerinde imar ile ilgili daire başkanlığı veya müdürlük, Büyükşehir Belediyelerinde imar daire başkanlığı veya yeni kurulacak daire başkanlığı, diğer belediyelerde ise imar müdürlüğü bünyesinde görev yapmaktadır. Büyükşehir belediyeleri ile il özel idareleri herhangi bir başka organdan izin almadan KUDEB kurabilme yeteneğine sahip kılınmıştır. İlçe belediyeleri ile diğer belediyeler ise Kültür ve Turizm Bakanlığına başvurarak talepte bulunarak, ilçedeki kültür varlıklarının yoğunluğu göz önüne alınarak Bakanlık yetkili birimi belediyelerin taleplerini değerlendirerek, uygun görülmesi halinde izin verilir.

KUDEB'in görevleri kısaca şöyledir;

- Taşınmaz kültür varlıklarında yapılacak olan uygulamaları incelemek ve yapılacak onarıma ilişkin konuları yürütmek,
- özgün ve biçim ve malzemeye uygunluğu denetlemek,
- koruma bölge kurulu müdürlüğüyle çalışmak,
- imar planlarını denetlemek,
- onaylanmış rölöve, restitüsyon ve restorasyon projelerine ilişkin uygulamaları denetlemek,
- koruma bölge kurulu kararlarına aykırı ve ruhsatsız olarak yapılan inşaatlar ile ilgili gerekli işlemleri yapmak,
- tescilli kültür varlıklarına ilişkin güvenlik konularıyla ilgilenmek,
- taşınmaz kültür varlığı onarımına yönelik mali ve teknik yardımlar konularında düzenlemeler yapmak ve 3194 sayılı İmar Kanununa aykırı uygulamaların tespiti halinde yasal girişimde bulunmaktır.

KUDEB'in çalışma şekline yönelik olarak aşağıda verildiği gibi 4 başlık ortaya konulmuştur. Bunlar;

1. Tadilat ve Tamirata ilişkin Hususlar
2. Koruma Bölge Kurullarınca Onaylanmış Rölöve-Restorasyon Projelerine Aykırı Uygulamalara İlişkin Hususlar
3. Koruma Amaçlı İmar Planlarının Uygulanmasına İlişkin Hususlar
4. Depreme Maruz Kalan Tescilli Taşınmaz Kültür Varlıkları İle İlgili Hususlar

Tadilat ve Tamirata ilişkin Hususlar 9 maddeden oluşmaktadır. Burada ele alınan tüm konular tescilli taşınmaz kültür varlıklarıyla ilgili olup tadilat ve tamirat gerektiren

uygulamaları ele almakta ve “KUDEB, tescilli I. grup yapıların tadilat ve tamiratlarına izin vermeden önce koruma bölge kurulundan görüş alır. I. grup yapılar, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Yüksek Kurulu'nun ilke kararına göre "toplumun dini, sosyal, ekonomik ve kültürel ortak gereksinimlerini karşılayan, yapıldıkları dönemin mimari ve sanat anlayışını yansıtan, simgesel anı, anıtsal, izlenim gibi değerleriyle korunması gereken yapılar" olarak tanımlanmıştır. Bu yapılar "anıtsal yapı" olarak da tanımlanır. Cami, han, hamam, kilise, sur duvarları vb. tüm toplum tarafından kullanılan büyük programlı yapılar bu gruba girer. II. grup yapılar ise geleneksel konutları kapsar.” şeklinde ifade edilmektedir. Kaleiçi özelinde ve genel olarak özgün peyzaj karakteristiklerinin korunmasına yönelik önerilerin geliştirilerek KUDEB’in bu alanda da duyarlılık gösterilmesi konusunun tartışılmasının uygun olacağı söylenebilir.

Bütün bu yaklaşımlardan yola çıkarak bu araştırma; Antalya Kaleiçi Kentsel Sit alanında sürdürülebilir koruma kapsamında tarihsel peyzaj kalitesini düşüren mevcut etkenlerin durumunu ortaya koymayı, yukarıda sözü geçen ilkeler ve tüzükler doğrultusunda olumsuzlukların nasıl giderilebileceğine ve tarihi peyzaj kalitesinin nasıl iyileştirilebileceğine yönelik çözüm önerileri geliştirmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca bu çalışmayla kentsel sit alanlarının korunması ve planlanmasında peyzaj mimarlığı disiplinin yeri aydınlatılacaktır.

Bu kapsamda Kaleiçi tarihsel alanının bugünkü koşullardaki yasal yönetsel durumu ele alınarak Koruma imar planında yer alan doymuş yapıların mevcut durumu üzerinde durulacaktır. Bu yapıların özgün Kaleiçi mimarisi, peyzajı ve çevre kalitesi üzerindeki mevcut etkilerine yönelik olumsuz ve aykırı durumları ortaya koyarak bu etkilerin ortadan kaldırılmasına yönelik olası senaryolar oluşturularak geçmişteki orijinal peyzajın ortaya çıkarılması, yapısal ve bitkisel peyzaj unsurlarının saptanması amaçlanmaktadır.

Kaleiçi’ne yönelik olarak yapılan daha önceki çalışmalarda belirli bir konuya (mimari, arkeolojik, peyzaj mimarlığı gibi) odaklanıldığı görülmektedir. Bu çalışmada ise Antalya Kaleiçi; peyzaj mimarlığı yanında diğer tasarım disiplinlerinin bütünsel bir yaklaşımla görüşlerinin de dikkate alındığı ele alındığı ve tarihsel peyzaj kapsamında incelendiği bir niteliğe sahiptir. Buna göre araştırma bu yönüyle özgündür.

Ayrıca veri toplama sürecinde orijinal (birincil) verilerin kullanılacak olması, arşiv incelemesi ile elde edilen yeni bilgilerin literatüre aktarılacak olması, mülakat (söyleşi) ve uzman anketleri ile geniş kapsamlı çözüm önerilerinin geliştirilmesi çalışmanın özgün değerini oluşturmaktadır.

1.4. Türkiye’den Dünya Kültür Mirası Örnekleri

Ülkemizde bulunan bazı Kültür miraslarına ilişkin örnekler aşağıda incelenmiştir.

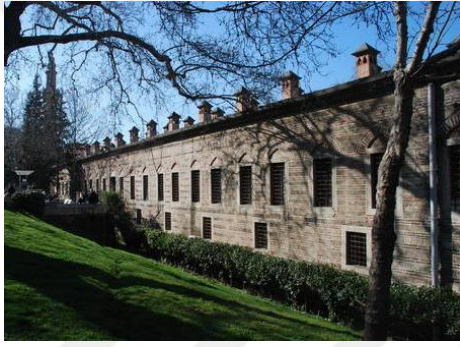
❖ Bursa Cumalıkızık

Osmanlı İmparatorluğunun ilk başkenti olarak kurulan ve külliyelerle şekillenen Bursa’nın tarih boyunca sahip olduğu önemli ticari rolü, kentteki büyük hanlar, bedesten ve çarşılarla ortaya konulmaktadır. Hanlar Bölgesi 14. yüzyıldan bu yana kent ekonomisinin kalbi olmuştur. Erken dönem Osmanlı kentine istisnai bir örnek olan Bursa’nın kentleşme modeli, daha sonra kurulan Osmanlı-Türk kentlerine örnek teşkil etmiştir. Cumalıkızık Köyü ve çevresindeki diğer vakıf köylerinin, Bursa’nın kent merkezindeki hanlar ve külliyelerle ekonomik ilişkileri, Osmanlı’nın bütün kurumlarıyla bir beylikten imparatorluk haline dönüşmesine önemli bir katkı sağlamıştır. Bursa ve Cumalıkızık bugün hala yaşayan ticari kültürü ve kente oldukça yakın kırsal yaşamın devamlılığı ile birlikte erken dönem Osmanlı yaşam şekli ve vizyonuna iyi bir örnek teşkil etmektedir (Anonim 2018j).

Hanlar Bölgesi (Orhan Gazi Külliyesi ve Çevresi), Sultan Külliyesi (Hüdavendigâr, Yıldırım, Yeşil, Muradiye) ve Cumalıkızık Köyü tarihi alanlarını içerecek şekilde Bursa Büyükşehir Belediyesi’nin koordinasyonunda hazırlanan “Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğu’nun Doğuşu” isimli “Adaylık Dosyası”nın değerlendirilmesi sonucunda Bursa, UNESCO Dünya Miras Listesi’ne 2014 yılında Türkiye’nin 12, dünyanın da 998. Üstün Evrensel Değere Sahip Miras Alanı olarak kabul edilmiştir (Anonim 2018k).



Şekil 1.16. Bursa Cumalıkızık’dan fotoğraflar (Anonim 2018j)



Şekil 1.16.'nın devamı

❖ Safranbolu Karabük

Karadeniz kıyılarını, Batı, Kuzey ve Orta Anadolu'ya bağlayan yol üzerinde yer alan tarihi Safranbolu Şehri, coğrafi konumu nedeniyle çok eski devirlerden beri yerleşim görmektedir. 14. yy.ın başlarından bu yana Türklerin hakimiyetinde olan Safranbolu, özellikle 18. yüzyılda Asya ve Avrupa arasındaki ticaretin önemli bir merkezi olmuştur. Türk kentsel tarihinin bozulmamış bir örneği olan bu şehir, geleneksel şehir dokusu, ahşap yığma evleri ve anıtsal yapılarıyla bütünü sit ilan edilmiş ender kentlerden biri olarak UNESCO Dünya Miras Listesi'nde yer almaktadır (Anonim 2018l).



Şekil 1.17. Safranbolu'dan fotoğraflar (Anonim 2018m)

❖ İstanbul'un Tarihi Alanları

M.Ö. 7. yy.da kurulan İstanbul'un, kuzeyde Haliç, doğuda İstanbul Boğazı ve güneyde Marmara Denizi ile çevrili kısmı günümüzde “Tarihi Yarımada” olarak anılmaktadır. Kent, Avrupa ve Asya'yı birbirine bağlayan stratejik konumu nedeniyle tarihi boyunca kentte hüküm süren uygarlıklar için daima çok önemli olmuştur. Bu özellikleri ile kent, Roma, Doğu Roma ve Osmanlı gibi büyük İmparatorluklara başkentlik yapmıştır. Bu görkemli geçmişi ile farklı dinleri, kültürleri, toplulukları ve bunların ürünü olan yapıtları benzersiz bir coğrafyada bir araya getiren İstanbul, 1985

yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne 4 bölge olarak dahil edilmiştir. Bunlar; Hipodrom, Ayasofya, Aya İrini, Küçük Ayasofya Camisi ve Topkapı Sarayı'nı içine alan Sultanahmet Kentsel Arkeolojik Sit Alanı; Süleymaniye Camisi ve çevresini içine alan Süleymaniye Koruma Alanı; Zeyrek Camisi ve çevresini içine alan Zeyrek Koruma Alanı ve İstanbul Kara Surları Koruma Alanı'nı içermektedir (Anonim 2018n).



Şekil 1.18. İstanbul'un Tarihi Alanları (Anonim 2018o)

2. KAYNAK TARAMASI

Tez kapsamında literatür taraması yapılırken tarihi çevre kavramı, tarihi çevre korumasının gelişimi, tarihi çevre, tarihi çevre koruma, tarihi bahçeler, peyzaj restorasyonu gibi konular üzerinde durulmuştur. Daha sonra konu ile ilgili farklı araştırmacılar tarafından yapılan akademik tez ve makaleler değerlendirilmiştir.

2.1. Tarihi Çevre Kavramı

Yerleşim alanlarına bakıldığında genel olarak geçmişten bugüne farklı uygarlıkların hüküm sürdüğü görülmektedir. Geçmişteki uygarlıklardan bugüne ulaşan eserler ve kalıntılar ise tarihi çevreyi ifade etmektedir. Bu kapsamda tüm dünyada özgün tarihi birikim; estetik ve bilimsel değerleri kapsayan tarihi çevre bir miras olarak tanımlanmakta, yönetilmekte ve korunmaktadır (Jones ve Leech 2015). Buna göre tarihi çevre bir toplumun en değerli varlıklardandır ve bu nedenle kentin mimari kimliğini tanımlayan tarihi veriler bu bakımdan değerlidir.

Tarihi çevre, arkeoloji, bireysel binalar, yerleşimler ve daha geniş tarihi peyzaj ve deniz manzarası içeren sonlu ve yenilenemeyen bir çevre kaynağıdır. Tarihi çevre köylere, kasabalara ve kırsal alanlara kimlik kazandırır ve alanların ayırt edici karakterini tanımlamaya yardımcı olur (Cornwall 2012). Tarihi çevreleri koruma ve yenilemede ki amaç ise; tarihsel ve kültürel sürekliliğin sağlanması, tarihî çevrenin çağdaş yaşam koşulları doğrultusunda daha sağlıklı fakat kimliğini koruyarak canlandırılması, yapı stoku durumundaki tarihî yapıların değerlendirilmesi, kent peyzajının ve geleneksel yerleşim modelinin korunmasıdır. Bu nedenle değişim ve dönüşümün yaşandığı tarihî çevrelerde fiziksel ve sosyal yapının sürdürülebilirliği açısından koruma amaçlı çalışmaların önemi büyüktür (Çelik ve Yazgan 2007).

Tarihi çevre olarak nitelendirilen alanlar ölçeğe bağlı olarak üç gruba ayrılmaktadır(Özyaba 1999):

- Tarihi Çevre: Tarihsel, mimari, arkeolojik ve anıtsal değerleri ile bütünlük gösteren bir veya birkaç sokaktan oluşan dokulardır. Örnek: İstanbul'da Kariye çevresi, Antalya Kaleiçi (Şekil 2.1.), Bursa'da Hisar Mahallesi gibi alanlar.
- Tarihi Kent: Tarihsel, mimari, arkeolojik ve anıtsal değerleri ile bütünlük gösteren dokuların oluşturduğu kent yerleşmeleridir. Safranbolu, Venedik, Prag Bologna gibi.
- Tarihi Bölge: Birkaç kenti de içine alan tarihsel, mimari, arkeolojik ve anıtsal değerleri ile bütünlük gösteren bölgelerdir. Mezopotamya, Orta Asya, Hazar Denizi gibi.



Şekil 2.1. Antalya Kaleiçi ve Yat Limanı (Orijinal 2016)

2.1.1. Tarihi çevre koruma düşüncesinin gelişimi

Tarihi çevrenin korumasına yönelik gelişmelerin ortaya çıkması uzun sayılabilecek bir dönemi kapsamaktadır. Çevre koruma düşüncesi anıtsal yapılar ve yapıların sanatsal karakterinin korunması düşüncesine olan inancın artmasıyla hayat bulmuştur. Tarihi çevre korumanın Türkiye’deki gelişim süreci esas itibariyle Avrupa ve dünyadaki gelişmelerle benzer dönemlerde ortaya çıkmıştır.

Özellikle 2. Dünya Savaşı sonrasında oluşan iki uluslararası kuruluş BM-UNESCO ve Avrupa Konseyi bu konudaki eleştirilerin yapıldığı, yeni düzenleme önerilerinin geliştiği iki önemli uluslararası platform olmuştur. Bu platformlarda gelişen söylem günümüzde kültürel mirasın sürdürülebilirliğinin sağlanması noktasına varmıştır (Tekeli 2009).

Aslında kültürel çevrenin tahribi karşısında uluslararası duyarlılığın gelişmesi doğal çevrenin tahribi karşısında gelişen duyarlılıktan önce olmuştur. Bu konuda gelişen düşünce içinde belli gelişme çizgileri bulunmaktadır. Bu evrimsel çizgileri dört boyutta toplayabiliriz (Tekeli 2009):

1. Neyin korunacağı ve mekansal yayılımının ne olacağına ilişkin gelişme. (Koruma çabaları başlangıçta manevi ve sanatsal değer yüklenen anıt niteliğindeki tek binalara yönelmiştir. Zaman içinde böyle bir korumanın yetersizliği; bir binanın ancak çevresiyle bir bütün olarak algılandığında anlam kazandığı fark edilmiş ve korunacak olanın tanımı genişletilmiş ve bina gruplarına, sit alanlarına yönelmiştir.)

2. Korunacak olanın kapsamının somut olmayan unsurlarla genişlemesi. (Zaman içinde kültürün sadece maddi olan öğelerinin korunmasının yetersiz olduğu ve bunların maddi olmayan kültür öğeleriyle birlikte korunması gerektiği anlaşılmaya başlanmıştır.)

3. Korumanın başarılı olması için ister maddi (=tangible), ister maddi olmayan(=intangible) kültürel miras öğelerinin tek tek ya da birlikte korunmasının yetersiz kaldığının anlaşılması. Bu noktada, çözüm olarak “Kapsamlı Bütünleşmiş (Integrated Comprehensive)” koruma yaklaşımları önerilmiştir. Yaklaşım, toplumsal yapıyı ve işleyişi etkileyen, ama doğrudan korumayla ilgili görünmeyen pek çok kararın, korumayı güçleştirmeyecek, korumanın başarısına yardımcı olacak şekilde verilmesini benimsemektedir.

4. Koruma merkezli söylemin yerine sürdürülebilirlik merkezli bir söylemin geçmesi.

Bu süreci Ahunbay (2009) şöyle özetlemektedir: “Sanat değeri taşıyan anıtsal yapıların korunmasından kent koruma düşüncesine geçiş, yerleşme dokusunu oluşturan öğelerin biçimsel ve tarihi değerlerinin anlaşılmasından sonra olmuştur. Avrupa'da 19. yüzyıl sonunda önceleri önemli anıtlara fon oluşturan kentsel dokuların korunması ile başlayan tarihi çevre koruma uygulamaları, uluslararası düzeyde ilk kez 1931 yılında Uluslararası Müzeler Örgütü tarafından düzenlenen Atina Konferansı'nda tarihi anıtların estetik değerinin artırılması maddesi kapsamında dile getirilerek "Yapılar yapılırken yerleşmelerin kişiliğine ve dış görüntülerine, özellikle çevreleri özel itina isteyen tarihi anıtların etrafına saygı gösterilmesi önerilir. Hatta bazı yapı kümeleri ve bazı özellikleri olan güzel görünüşlü manzaraların oluşumu korunmalıdır" denilmiştir. Kırsal ve kentsel sitlerin korunmalarıyla ilgili düşünsel zeminin oluşması 1960'lı yılların ortalarına rastlamaktadır. Bu konu 1964 yılı Mayıs ayında Venedik'te toplanan ikinci Uluslararası Tarihi Anıtlar Mimar ve Teknisyenleri Kongresinde gündeme gelmiş ve alınan kararlarla olumlu yönde somut adımlar atılmıştır. Toplantı sonuçlarını içeren Venedik Tüzüğü'nün 1.maddesinde tarihi anıt kavramının kentsel ve kırsal yerleşmeleri kapsayacak biçimde tanımlanması, tarihi çevre koruma alanında büyük bir atılımdır. Aynı tüzüğün 6.maddesinde korunacak anıtların çevrelerinin korunması ile ilgili önemli bir ilke daha yer almaktadır. “Anıtın korunması, ölçeği dışına taşmamak koşuluyla, çevresinin de bakımını içine almalıdır. Eğer geleneksel ortam varsa, olduğu gibi bırakılmalıdır. Kütle ve renk ilişkilerini değiştirecek hiçbir yeni eklentiye, yok etmeye, ya da değiştirmeye izin verilmemelidir.” Birçok ülke Venedik Tüzüğü'nü benimsemiş ve yasal düzenlemelerini Venedik Tüzüğü kararlarına koşut olarak değiştirerek tarihi çevre korumanın yasal çerçevesini oluşturmuştur.

Türkiye’de tarihi çevreye yönelik yapılan çalışmalar Osmanlı İmparatorluğu Dönemi ve Cumhuriyet Dönemi olmak üzere ikiye ayrılabilir. Osmanlı İmparatorluğu zamanında daha çok taşınır kültür varlıklarının korunması amaçlanmış, yani müze anlayışıyla koruma yapılmıştır. Cumhuriyet döneminde hem taşınır hem de taşınmaz

kültür varlıklarının korunması gündeme gelmiş, ilerleyen zaman ile birlikte fizikî koruma yanında sosyo-kültürel yapının da korunduğu bütünlüklü koruma anlayışına geçiş olmuştur(Çelik ve Yazgan, 2007).

Ülkemizde tarihi çevreyi bir bütün olarak koruyabilmek için gerekli yasal çerçeve ancak 1970'lerde oluşturulabilmiştir. Avrupa'daki gelişmelerin Türk kamuoyuna aktarılması ve tarihi çevre koruma konusunda bilinçlenmenin artmasında üniversite öğretim üyelerinin yayınları, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu'nun kararları, UNESCO, ICOMOS, Avrupa Konseyi gibi kuruluşların kampanyaları etkili olmuştur. Bu gelişmelere bağlı olarak, 1973 yılında 1710 sayılı Eski Eserler Kanunu çıkarılmış; Türkiye'de tarihi çevrelerin bir bütün olarak tescil edilip yasal koruma altına alınmaları ancak bu tarihten sonra mümkün olabilmektedir. Yeni yasanın sağladığı olanaklarla dönemin Kültür ve Doğa Varlıklarını Koruma Kurulu olan Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu Antalya, Antakya, Bursa, Edirne, Konya, Kula, Kütahya, Muğla, Tarsus, Urfa gibi tarihi kentlerimizin korunabilmesine olanak veren sit ilanı kararlarını alabilmiştir Ahunbay(2009).

1975'in Avrupa Mimari Miras Yılı ilan edilmesiyle başlayan kampanya sonunda yayınlanan Amsterdam Bildirgesi'nde mimari mirasın korunması kentsel ve bölgesel planlamanın hedeflerinden biri olarak belirlenmiştir. Bu bildirgeyle de, hedefin bütünlüklü koruma olduğu belirtilmiş ve ekonomik, sosyal, yönetsel ve yasal yönleri gözetilen bir koruma modeli olarak tanımlanan bu yaklaşımın gerçekleşmesi için gerek duyulan araçlar tanımlanmaya çalışılmıştır. Aynı yaklaşım 1976 yılında Nairobi'de yapılan UNESCO toplantısında gündeme getirilerek tartışılmış ve toplantı sonunda alınan "Tarihi Alanların Korunması ve Çağdaş Rollerini Konusunda Tavsiyeler" konulu kararlar üye ülkeler tarafından benimsenmiştir Ahunbay(2009).

2.1.2. Tarihi çevre koruma düşüncesinin gelişimi

Tarihi çevrenin türü onu oluşturan bileşenlerin niteliğine göre çok değişmektedir. Tarihi kent merkezleri anıtların yoğun olarak bulundukları bölgelerdir. Yerleşme dokusu doğal veriler yanında, yaşamsal gereksinimler, yapı geleneği ve ekonomik olanaklar çerçevesinde biçimlenmiştir.

Yörenin yapı geleneği, malzeme olanakları ve iklim koşullarıyla sıkı sıkıya bağlıdır. Çatı biçimleri kütle boyut ve biçimlenmesi, dış yüzeylerde kullanılan malzeme ve renkler yaygın yapı geleneğine bağlıdır ve bütün bu özellikler bir araya geldiğinde kent için karakteristik olan homojen bir görünüm ortaya çıkar. Tarihi yerleşmelerde genellikle simgesel değer taşıyan anıtsal yapılar konutlara göre daha özenli bir işçilik ve kalıcı malzeme ile yapılmıştır. Kentin genel görünümünde temel öğeler kerpiç veya taş dolgulu ahşap karkas tekniğiyle yapılmış, iki ya da üç katlı, beyaz badanalı, kiremit örtülü, cumbalı evlerdir. Genel olarak tarihi kentlerimizde yerleşme dokusu genel olarak

topografya ile ilginç bir bütünleşme ve uyum sergilemektedir (Ahunbay 2009). Bu durum özellikle topoğrafya tarihi kentler için önemli farklılıkların oluşmasına etki etmektedir.

2.1.3. Tarihi çevre koruma düşüncesinin gelişimi

Tarihi çevrenin korunması tarihi kentler için temel ilgi alanları içerisinde yer almaktadır. Buna göre tarihsel mirasın korunmasında sürdürülebilirlik önemli bir zorunluluktur. Bu şekilde günümüzün koşullarını da dikkate alan bir anlayışla koruma politikalarına uygun faaliyetler gerçekleştirilmelidir.

Yüzyıllara, hatta binlerce yıla göğüs gererek günümüze ulaşan kültür ve doğa varlıkları, doğa koşullarının etkisi altındadır. Değişen ısı koşulları, nem oranı, yağmur, kar vb. korunması gerekli varlığı çeşitli fiziksel (çatlama, kabuk kalkma, toz haline gelerek dökülme vb.) ya da kimyasal (asitli ortam oluşturma gibi) sorunlara neden olabilmektedir. Rüzgarın taşıdığı partiküller de özellikle deniz kenarında, daha çok taş, tuğla, kerpiç gibi yapıları ve buradaki harç, sıva gibi bağlayıcı malzemeyi deniz tuzuna maruz bırakarak yine bozulmalara yol açmaktadır. Ayrıca, çeşitli mikroorganizmaların, liken, yosun gibi bitkilerin yanı sıra daha büyük ot veya bitkilerin kökleri, yapraklar, dallar ve çürüntüleri de yapıya zarar vermektedir (Asatekin 2004).

Bu doğal süreçlerin sonucu bozulmaların yanı sıra insanların neden olduğu tahribattan da bahsetmek gerekir. Vandallık olarak nitelenen bu davranış içine kırmak, sökmek, çizmek, yazmak, oymak, boyamak, çalmak gibi uygulamalar girer. Vandalizmin nedeni kimi zaman dinsel görenekler olabilmektedir. Örneğin, Kapadokya yöresindeki kiliselerin çoğunda yer alan duvar resimlerindeki gözler, İslamiyette “insan sureti çizmenin doğru olmadığı” savına dayanılarak geçmiş yıllarda tahrip edilmiştir. Aynı şekilde, Bosna Savaşı’nda Müslümanlara ait cami ve yapıların yıkılması da buna diğer bir örnektir (Asatekin 2004).

Çevre dokusunu oluşturan bileşenlerin sürekli bakımlarını sağlamak, tahribi en aza indireyecek önlemleri almak, günümüz ve gelecek için uygun bir koruma politikası saptamak kültür varlıklarımızın geleceği açısından yaşamsal bir önem taşımaktadır. Tarihi çevre korumanın başta gelen sorunlarından biri değişen dünya ve yaşam koşullarına karşın, tarihi sürekliliğin sağlanmasıdır. Tarihi çevrenin korunmasında ikinci önemli sorun bakım, onarım ve sağlıklılaştırma için gerekli teknik ve maddi desteğin bulunamamasıdır. Asıl sahipleri kentin yeni gelişen bölgelerine göç ettikleri için boş kalan, ya da yoksul halkın barındığı tarihi çevrelerin bakımı ve sağlıklılaştırılması için gerekli maddi kaynağın sağlanamaması bozulmaları hızlandırmaktadır. Diğer bir önemli konu ise tarihi çevrede yaşayanların bu çevreyi tahrip etmeden geleceğe aktarabilecek istek ve bilince sahip olmalarıdır. Kendi özgün insanlarını barındıran yerleşmelerde kişiler evlerine ve çevrelerine anıları, aile bağları

ile bağlıdır ve korumaya daha yatkındırlar. Kırsal alanlardan kentin tarihi çevrelerine gelen yeni kullanıcılar ise çoğunlukla içinde barındıkları harap binaların mimari değerini kavrayacak bilgiden yoksundur (Ahunbay 2009).

Burada tarihi mirasın korunması için uygulamada olası hataları en aza indirecek uzmanlarla çalışılması gereklidir ve KUDEB gibi etkili bir izleme ve denetleme sisteminin avantaj olduğunu belirtmek gerekir. Bunun yanında tarihi çevrede yaşanan olumsuzluk örnekler Antalya Kaleiçi için çıkarımda bulunmak üzere dikkate alınması yararlı olacaktır.

2.2. Tarihi Çevre Koruma Düşüncesinin Gelişimi

Bu bölümde tarihi çevrelerin korunmasında yaşanabilecek süreçler hakkında bilgiler verilmiştir.

2.2.1. Koruma planlaması

Koruma, kültürel mirasın anlaşılmasındaki, tarihinin ve anlamının bilinmesi, malzemelerinin korunmasının sağlanması, gerektiği gibi muhafaza edilmesi, restore edilmesi ve geliştirilmesi ile ilgili olan tüm çabalar olarak tanımlanmaktadır (ICOMOS, 1994).

Türkiye’de tarihi kentlerin korunması büyük ölçüde Ankara’daki kurum ve kuruluşların yetki ve sorumluluk alanına girmektedir. Ancak illerde 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu’nun 10. Maddesi esas alınarak 11 Haziran 2005 tarihinde kurulmasına olanak veren ve ilk olarak 2006 yılında kurulmaya başlanan Koruma Uygulama ve Denetim Büroları (KUDEB) yerelde önemli işlevlere sahip kılınıştır (KUDEB 2018).

Son yıllarda, tarihi dokuları sağlıklılaştırmaya yönelik müdahale önerilerinin ağırlıkla alan dışı kullanıcılarının talep ve beklentilerine öncelik verecek biçimde yapılandırılması ve bu kapsamda yaratılan sosyal değişim temelinde ortaya çıkan sorunlar konuya tartışılması gereken bir içerik kazandırmıştır (Akkurt vd. 2017).

Tarihi çevreyi korumak ve tarihi yerleşimi korumak için bu kültür mirasını günümüz yaşantısıyla bütünleştirmek gerekmektedir. Konu üzerinde tarihi ve kültürel sorumluluk bakımından sürekli çalışmak gereklidir. Korumada istenilen hedefe ulaşabilmek için; bölgenin yaşam standartlarını yükseltmek, tarihi dokuyu bozan trafiğin ve diğer olumsuz baskıları kaldırarak yerine kültürel işlevlerin çekilmesi ve sürekli bakımı sağlayacak mali kaynak sorunlarının çözülmesi gerekir. Kentler yaşayan organizmalardır ve tarihi bir eşyayı veya belgeyi kapalı bir mekânda, müzede saklamak göreceli olarak kolaydır; buna karşılık tarihi bir kenti özelliklerini yitirmeden

koruyabilmek disiplinler arası bir çalışma, iyi bir örgütlenme, maddi kaynak ve duyarlı bir kamuoyu desteği gerektirir. Alanın özelliğine göre arkeolog ve sanat tarihçisi, mimar ve kent plancısı, sosyolog, ekonomist, çevre bilimci, peyzaj mimarı gibi uzmanların katkılarıyla tamamlanan ön araştırmalar, şehircilik analiz ve değerlendirmeleriyle sonuçlandırılır (Ahunbay 2009).

Bu çerçevede, tarihi çevrelerin korunmasında izlenebilecek aşamalar Ahunbay (2009)'a göre aşağıda incelenmiştir;

➤ **Saptama ve Belgeleme Çalışmaları**

- Tarihi çevre koruma çalışmalarında ilk aşama korunacak kültür ve doğa varlıklarının tam olarak saptanmasıdır. Doğru bir envanter olmadan koruma çalışması yapmak olası değildir.
- Tarihi bir yerleşimde günlük yaşamla ilgili konut, çeşme, hamam gibi binalar, dini yapılar, ticari yaşamın vazgeçilmez parçası olan çarşılar, sokakları çevreleyen duvarlar gibi çevre imgesinin oluşmasına katkıda bulunan yapı bileşenleri ve yol döşemesi, ağaç, meydan gibi çevre öğeleri envanter kapsamına alınır.
- Bir sit alanında bütünü oluşturan her öge korunmaya değer olup, envantere kaydedilmelidir. Koruma kapsamına alınmayan küçük parçalar yok olduğunda, bütünlük bozulur. Bunu geri dönüşü zordur. Renk ve doku değişiklikleri, bileşen kayıpları arttıkça tarihi karakter de yitirilir.
- Envanter kentsel, arkeolojik veya kırsal siteleri korumaya yönelik tescil kararlarını aldırarak ve alan içindeki kültür varlıklarıyla ilgili düzenli bir arşiv oluşturulmasını sağlamayı amaçlamalıdır.
- Tescil konusu Kültür Bakanlığı koruma kurullarının yetkisindedir. Vakıflar Genel Müdürlüğü, yerel yönetimler ve üniversiteler de yaptıkları araştırmaların sonucunu Kültür Bakanlığı koruma kurullarına sunarak kültür varlıklarının tescilini önerebilirler.
- Tescil işlemi Kültür Bakanlığı tarafından tapuya bildirilerek kütüğe işlenir; karar ayrıca ilgili bakanlık, belediye, valilik ve müzelere duyurulur Tescil edilen kültür varlıklarına yapılacak her türlü müdahale için (bakım, onarım, vb.) Kültür Bakanlığının ilgili koruma kurulundan görüş alınması gereklidir.

➤ Çevre ile İlgili Analizler

1/1000 ölçekli haritalara korunacak yapılar, üslup özelliklerini yitirmiş fakat çevre boyutlarıyla uyum içinde olan yapılar ve çevre karakterine uymayan yapılar ayrı anlatım teknikleriyle işaretlenerek korunması istenen sokak görünüşleri, döşeme kaplamaları, manzara noktalarının belirlenmesi önemlidir.

- Mülkiyet durumu
- Yapıların durumu (iyi korunmuş, kısmi onarım gerektiren, önemli onarım gerektiren, yeniden yapımı gereken),
- Kat adetleri,
- Kullanım biçimleri (konut, eğitim, ticaret, sanayi vd.),
- Malzeme türleri (ahşap, kerpiç, tuğla, kârgir vd.),
- Altyapı tesislerinin (su, kanalizasyon, elektrik, telefon) durumu,
- Binalardaki sağlık koşulları (nem, güneşlenme, havalandırma).
- Demografik ve sosyolojik veriler (yoğunluk, çalışma alanları, gelir dağılımı, vd.)
- Yaya ve taşıt trafiği (iç ulaşım, diğer bölgelerle ve esas ulaşım arterleriyle ilişki, park olanakları)

ile ilgili analizlerin yapılması da gereklidir.

➤ Röleve ve Tipoloji Çalışmaları

Çevre ile ilgili sağlıklılaştırma önerilerinin hazırlanabilmesi için 1/200 ölçekli rölövelerden yararlanılır. Eldeki olanaklara göre fotogrametrik ya da geleneksel yöntemle rölöveler elde edilebilir. Sokak cepheleri, giriş ve üst kat planları üzerinde çalışılır. Bu paftalarda özgün durumunu korumuş, değişmiş olan ve çevreye aykırı yapılar işaretlenir. Onarılması gereken binaların 1/50 ölçekli rölöveleri hazırlanır. Yıkılmış olan binalarla ilgili kaynak araştırması yapılır. Eski fotoğraf ve gravürlerden yararlanarak restitüsyonlara gidilebilir.

Eğer yeterli belge bulunamıyorsa, tarihi çevreye uygun yeni yapı yapılması söz konusudur. Çevreye uyumlu yapı tasarımı için yörenin geleneğini iyi tanımak gerekir. Bu amaçla tipolojik araştırma yapılır. Cephe düzenleri, cumbalar, saçaklar, bahçe duvarları, kapılar, pencereler ölçü, oran ve malzeme yönünden incelenir. Yeni tasarımlar için yol gösterici kılavuzlar oluşturur.

➤ Sağlıklaştırma, Onarım, Yenileme, Temizleme İşlemleri

Tarihi çevre koruma yalnız cephe, dış görünüm koruması şeklinde ele alınmamalıdır. Gerekli sağlık donanımının getirilmesi ve konfor koşullarının sağlanması için kısmi yenilemelere gidilir. Kentin genel görünümüne ve karakterine katkıda bulunan cumba, saçak, sokak kapısı, pencere kapağı vb. öğelerin alabildiğince korunmasına, eğer değiştirmek gerekiyorsa özgün malzemesiyle yenilenmesine özen gösterilmelidir.

Tarihi çevrelerde konutlara ve diğer yapılara sonradan eklenen katlar, arka bahçelerdeki kulübeler kaldırılarak, yeniden özgün kütle ve mekân ilişkilerine kavuşmak mümkündür. Bu işlemler sırasında önemli anıtların çevresinin gereksiz yıkımlarla açılması doğru değildir. Kentsel temizlik, sağlıklı dokulara uygun bir yöntemdir; anıtlar onları saran kentsel dokuyla bütünleştikleri için bu tür müdahaleler sonunda ortaya geniş, tanımsız mekânlar çıkar ve anıtın genel etkisi bozulur.

Koruma planlaması sırasında tarihi çevreyi çirkinleştiren, görüşü engelleyen elektrik direkleri, telefon telleri, televizyon antenleri, ilan panoları kaldırılmalı; sokak mobilyalarının, tanıtıcı levhaların çevreye uyumlu olması için çalışılmalıdır. Tarihi çevre içinde sınırlı park alanı ve yayalaştırma ile trafiğin denetimi de üzerinde durulması gereken önemli bir konudur.

➤ Yeniden Kullanım Sorunları

Tarihi çevreleri yıpratıcı, çevreyi kirletici gürültülü işlevlerden arındırmak gerekir. Endüstrinin yakında veya alan içinde yer almamasına dikkat edilmeli, onun yerine kültürel etkinlikler merkezi gibi uygun işlevler getirilmelidir.

Toplumların kültür düzeyinin ve yaşam standardının yükselmesi, tatile zaman ayrılması ve iletişim olanaklarının artması kitlesel turizm, ya da tarihi turizm olarak adlandırılan olayı ortaya çıkarmıştır. Birçok ülke tarihi çevrelerinin çekiciliğiyle bu potansiyeli değerlendirmiş ve milli gelirlerini arttırmıştır. Tarihi verilerini koruyan kentler büyük bir kültürel turizm odağı olmaktadır.

Tarihi çevrenin çağdaş ekonomik ve sosyal yaşamla bütünleşebilmesi için böyle bir çözüm yoluna gidilmesi çıkış noktalarından biridir. Ancak turizmin korumayla karşıtlaşan olumsuz etkilerine karşı da dikkatli olmak gerekir. Aşırı ticari yaklaşım, zemin katların ticari mekanlara çevrilmesi, yeni ekler yapılması, ilanlar yapıştırılması gibi sakıncalı etkileriyle konut dokusunu zedeleyebilir.

➤ Tarihi Çevrede Yeni Yapı

Tarihi çevrelerde sokak boyunca dizili yapılar arasında üstündeki bina yıkılarak boşalmış parseller ve hiç yapılanmamış geniş alanlar için toplumun gereksinmelerine göre yeni konutlar veya yönetim binası, kültür merkezi, kreş, sağlık ocağı vb binalar yapılması istenebilir. Mevcut doku içinde, program, yoğun, iri kütleli yeni binalar yaparak dokunun ölçeğini bozmamak gerekir. Yeni tasarımlar için yörede yaygın arsa kullanım oranlarına, kütle boyutlarına ve mimarinin genel çizgilerine uygun dolgu yapılması gerekir. Alandaki analiz çalışmaları sırasında belirlenen tipolojiden hareket edilmesi başarılı bir çözüme götürebilir. Cephelerdeki doluluk boşluk oranlarının, kullanılan renk ve malzemelerin, çatı biçiminin yöreye uygun olması yeni tasarımın çevreyle bütünleşmesi açısından önemlidir.

2.2.2. Koruma planlaması

Tarihi bahçe, mimari ve bitkisel düzenlemeleriyle, ulusların dikkatini çeken ve yaşatılmalarına çalışılan tarihi ve sanatsal yapılardır. Bir devrin yaşantısını bahçe sanat anlayışını anlatan ve yansıtan bu yapılar, gerek bilim ve sanat yönüyle, gerekse eğitsel ve fonksiyonel özellikleriyle günümüze ışık tutan, toplumlar ve uluslar için övünç kaynağı sayılan kültür değerleridir (Seçkin 2000).

Tarihi bahçeler, özellikle tarihi saray bahçeleri, kullanılan ve beğeniyle incelenen ortamlar çok yönlü, anlamlı ve etkili işlevleri olan, geçmişe ilişkin dış mekan yaşantı anlayışlarını biçimsel olarak belirlemeleri ve yaşanan yüzyıla aktarmaları ile belgesel bir nitelik kazanmış, büyüyen kent içinde toplumun tarihi kent kültürüne uyumunu sağlayan rekreasyon alanları olmuşlardır. Tarihi bahçelerin bugünkü duruma gelmesinde uluslar arası kuruluşların, özellikle UNESCO'nun rolü büyük olmuş, Atina Tüzüğü'nün genişletilmiş hali olan Venedik Tüzüğü ile tarihi anıt kavramına yapıyı çevreleyen alanlar da dahil edilmiştir. Daha sonraları ICOMOS ve IFLA'nın oluşturduğu Tarihi Bahçe Komitesi, 1981 'de Venedik Tüzüğü'ne ek olarak tarihi bahçelerle ilgili ayrıntıları, korunmaları için titiz ve katı kuralları içeren Floransa Tüzüğü'nü hazırlamıştır (Seçkin 2000).

Floransa Tüzüğü'nde yapılan tanımlamaya göre ise “Tarihi bahçe, bileşenleri öncelikle bitkisel ve bu nedenle canlı olan mimari bir kompozisyonudur, bunun anlamı dayanıksız ve yenilenebilir olmalarıdır”. Böylece görünüşü mevsim döngüsü, doğanın gelişimi ve çürümesi ile onun kalıcı olarak değişmeden kalmasını isteyen sanatçı ve zanaatkarların arzusu arasındaki sürekli dengeyi yansıtmaktadır (ICOMOS 1981).

2.2.3. Peyzaj restorasyonu

Tarihi bahçe ve özellikle peyzajların korunması sıklıkla doğa ve çevre koruma yasaları ile bağlantılıdır. Diğer taraftan, şehir parkları, şehir koruma alanlarının bir bölümü olarak da korunabilir. Tarihi peyzaj korumalarında birçok yöntem vardır ve tarihi bahçe ve peyzajları koruma yöntemleri içerisinde kanuni mevzuatlar daha azdır. Örneğin İngiltere’de, özel ilgi duyulan tarihsel park ve bahçelerin bir kaydı tutulmaktadır ancak bu kayıtlar, belirlenmiş tarihsel binalarda olduğu kadar yasal yaptırım ve yükümlülükler getirmemektedir. Kayıtları tasarlanmış bahçeler, belediyeye ait parklar ve mezarlıkları içerir. Tarihi peyzajların ikinci bir kaydı da kırsal alanlardaki çitler, duvarlar, bölünmüş araziler ve benzerleri gibi insan yapımı oluşumlar üzerine odaklanmıştır (Orbaşlı 2008).

Koruma alanlarında, ağaçlar ve diğer doğa unsurları ayrı ayrı korunabilir. Koruma alanlarının yönetiminde, ağaçlar, ağaç ve çalılardan oluşan çitler ve diğer bitkilendirilmiş sahalara, alanın karakteristik özelliğinin bir parçası olarak ele alınmalıdır. Bununla beraber doğaya, bir yapıya olduğu gibi de davranılmamalıdır. Bazı durumlarda ölü veya hastalıklı ya da devrilme tehlikesi olan ya da kökleri tarihsel bir yapıya zarar verir hale gelmiş ağaçların sahadan çıkartılması çok daha uygundur (Orbaşlı 2008).

Tarihsel bir peyzajın özelliklerini belirlemek, bulmaca çözmek gibidir. Mekanın envanterinden gelen detaylar, mevcut bitki örtüsü, mimari stil, dönemin kitap ve dergileri, fotoğraflar, günlükler hatta sözlü anlatımlar araştırmalar için önemli birer unsurdur. Yapının mimarisi, belli bir dönemin belirlenmesi ve yapıya eşlik eden bahçenin şekli ve boyutları hakkında rehberlik edebilir. Bir binanın yüksek standartlardaki stili bir bahçeye ne kadar emek ve zaman harcadığını gösterirken, yapının ve çevresinin kullanımı konusunda da bilgi vermektedir (Adams, 2004).

Adams (2004) tarihi peyzajlarda restorasyon, rekonstruksiyon, rehabilitasyon kavramlarını aşağıdaki gibi açıklamıştır;

- Peyzajda restorasyon, tarihsel açıdan önemli olan dönemi canlandırmasıdır. Bu dönem, evin inşa edildiği çağ veya popüler bir kişinin ikamet ettiği yıllar olabilir. Dikkate alınacak olan dönemin öncesi veya sonrasına ait detaylar elemine edilirken, bu döneme ait önemli peyzaj özellikleri belirlenerek, bunlar ya muhafaza edilmiş ya da yeniden yapılmıştır. Arkeolojik kazıların da sıkça dahil edildiği geniş çaplı bir araştırma yapılması gereklidir.
- Rekonstruksiyon, gözden kaybolmuş bir mekanın, baz alınan belli bir dönemdeki görüntüsünü tasvir etmek suretiyle, özelliklerini yeniden ortaya çıkarmayı amaçlar. Bu, geniş bir araştırma gerektiren bir başka işlemdir ve yapıların yeniden inşası için modern materyaller kadar eski materyaller de

kullanılabilir. Arkeolojik kazılar, bahçenin sınırları ve çitlerinin yerlerinin belirlenmesinden, bazı orijinal bitkilendirmelerin tanımlanmasına kadar geniş bir alanda bilgi sağlayabilir.

- Rehabilitasyon, bir yerleşke için gereken tamiratı veya bu yerleşkenin yeni bir biçimde de kullanılabilmesi için gereken değişiklikleri yaparken, mekanın tarihsel karakteristiğinin tanımlanması ve korunması işlemini gerçekleştirmektir.

Bu süreçlerin amacı tarihsel peyzajlara yapılan müdahalelerde eklektik yaklaşımla yeni bir katman oluşturmaktır. Herhangi bir tarihsel peyzaj yaklaşımında, bir şeyler eklemekten veya bir şeyleri kaldırmadan önce, mekanda tarihsel açıdan önemli olan nelerin olduğunu belirlemek her zaman önem taşır. Yeni bir katman oluşturmak, peyzajın yenilenen çehresinde, meşeler, zambaklar gibi kuşaktan kuşağa geçen bitkiler ile daha yakın zamanlarda yetişmişler arasında bir sentez oluşturur. Genelde bitki tarhlarını ayırmak, kompozisyondaki kıymetli özgün şekiller ve kokulardan daha çok zevk alınmasına yardımcı olur (Adams 2004).

Bir bahçe, mimari ve bitkisel düzenlemenin birleşmesiyle oluşur. Dolayısıyla restorasyon sırasında, yapının belirgin özelliklerini oluşturan, mimari strüktür ile ana fikri ve atmosferin öncelikle analizi gerekir. Bu analiz ayrıntılardan çok ana ilişkiler sorunudur. Ancak temel fikirleri belirginleştirmede ve çevre ile uyumda bitkisel materyalin oynadığı role daima dikkat edilmesi gerekir. Tarihi peyzaj restorasyonunda, tamamen orijinale uygunluk endişesine saplanıp kalınmamalıdır. Önemli olan, ait oldukları devrin ruhunu o bahçede yeniden yaratabilmektir. Tarihi bahçeler bazı ayrıntılarda tam olmayabilir. Restorasyonla bunları mutlaka gidermek gerekmemektedir. Esas olan, eksiklikler giderilmeye çalışılırken, yapının ait olduğu devrin ruhuna gösterilecek bağlılıktır (ICOMOS 1981).

2.3. Önceden Yapılmış Çalışmalar

Bu bölümde, tez kapsamında yapılan çalışma ile ilgili benzer konularda farklı araştırmacıların üretmiş olduğu çalışmalar kısaca özetlenmiştir.

Erdoğan (1996) "Anadolu avlularının özellik ve düzenleme ilkeleri üzerinde karşılaştırmalı bir araştırma" isimli doktora tez çalışmasında, Birçok uygarlığa beşiklik etmiş doğal çevresi zengin, köklü bir kültür birikimine sahip olan Anadolu' da iklim, topografya, sosyo kültürel ve sosyo ekonomik yapıya göre biçimlenmiş yöresel-geleneksel konutlar önemli bir kültür kaynağı olduğunu belirtmektedir. Yüzyılların deneyimi sonucu çevre koşullarına göre biçimlenmiş Kaleiçi avlularının da içinde bulunduğu avlu mimarisinin geleceğin kenti ve konut biçimlenmesi için en işlevsel ve doğru çözüm olduğu ve bu yaklaşımın en iyi biçimde değerlendirilebilmesi için Anadolu ve yöreler bazında envanter çalışmasının gereği ortaya konmuş, geleceğin

konutuna ve çevre biçimlenmesinde en doğru çözümlerden birinin geçmiş kültür olduğu vurgulanmıştır.

Çelik (2004) çalışmasında, Beypazarı Tarihi Yerleşimini inceleyerek tarihsel dokularda peyzaj çalışmalarının gerekliliğini, kentsel tasarım ve peyzaj mimarlığı ilişkisinin vurgulanması, kentsel peyzaj tasarım ilkelerinin belirlenmesini ve öneri yerel yönetim modeli oluşturmayı amaçlamıştır.

Avcı (2005), çalışmasında Antalya Kenti'nde bulunan geleneksel Türk konut bahçelerinin çözümlemeye ve karakteristik özelliklerini belirlenmeye çalışmıştır. Bu temel amaç doğrultusunda Antalya'daki geleneksel konut bahçeleri inceleyerek, ortak özelliklerini irdelemiş ve bahçe mekânını şekillendiren parametreleri ortaya koymaya çalışmıştır.

Özdemir (2007) çalışmasında, İstanbul Zeyrek Bölgesine ilişkin elde edilen veriler sonucunda, mevcut doku ve sorunlar belirlemiş, geleneksel dokuya uyumun gerçekleştirilmesi ve sosyo-kültürel yaşamın geliştirilmesine yönelik kentsel tasarım ve kentsel peyzaj tasarımı önerileri sunmuştur.

Aktuna (2007) çalışmasında, geleneksel mimarının özelliklerini ve geleneksel binaların sürdürülebilir tasarım kriterleri bağlamında değerlendirmiştir. Tez konusu kapsamında Türk Evi özelliklerini taşıyan Antalya Kaleiçi Evleri örnek olarak almıştır. Antalya Kaleiçi Evleri'nin sürdürülebilir tasarım kriterlerine uygunluğunu değerlendirirken, ekolojik mimarlık ve geleneksel mimarlık arasındaki benzerlikler vurgulayarak geleneksel mimarlığın önemi ortaya koymaya çalışmıştır.

Kocaboyun (2009) çalışmasında, Kaleiçi bölgesinde ki mevcut turizm olgusu ve etkinliklerini araştırmış ve gelecekte yerleşimin turizm açısından nasıl, ne biçimde, hangi ölçütlerde sürdürülebilir olabileceğini ortaya koyup öneriler getirmeye çalışmıştır.

Kale (2011) çalışmasında, korumanın kuramsal boyutunu incelenmiş; konu, gerekçe, teknikler, tehditler, yasal işleyiş, etik, eğitim vb. yönleriyle detaylandırmıştır. Bilgileri, yer yer karşı söylemlerle tartışma olarak sunmuştur. Bu düşünsel veriler ışığında, Ankara'nın en eski kentsel doku özelliklerini barındıran Hamamönü Mahallesi ele alarak alanın var olan durumunun tanımlanması ve ek öneri çözümleri yazılı ve/veya görsel bulgular/çıkarımlar olarak sunmuştur.

Şalikoğlu (2012) çalışmasında, tarihi peyzaj restorasyonuna başlamadan önce yapılması gereken araştırmaları özetlemiş ve peyzaj restorasyonu projesinin aşamaları hakkında sonuç ve öneriler ortaya koymaya çalışmıştır.

Satılmış (2012) çalışmasında, koruma planlamasında yaşanan sorunlara çözüm niteliğinde planlama modeline yönelik bir yönetim planı önermiştir. Bu amaçla, öncelikle koruma yaklaşımı ve sorunları tartışmış, korumanın bir aracı olan koruma

amaçlı imar planlarının kent dokusuna olumlu ve olumsuz etkileri ortaya koymuş, koruma uygulamaları sürecinde yaşanan sorunlara yönelik çözüm yolları aramıştır.

Hatami (2013) Tarihi Kent Merkezlerinin Koruma Sorunları, Urmiye Tarihi Kent Merkezi Üzerine Bir Araştırma başlıklı çalışmada; İran'ın en eski kentlerinden olan Urmiye kentinin tarihi dokusunu araştırma konusu olarak seçmiştir. Çalışmada Urmiye kenti hakkında genel bilgiler, tarih içerisinde geçirdiği değişimler ve dönüşümler kentin sahip olduğu kültürel birikim detaylı bir şekilde ortaya konularak çalışma alanı hakkında geniş kapsamlı bilgil verilmiştir. Ayrıca İran'da bu ve bu alana benzer nitelikteki alanların koruma yaklaşımına yönelik çıkarılan yasalar ve kanunlar açıklanarak alanın korunmasına ilişkin devlet nezlinde yapılan çalışmalar ortaya konulmuştur. Tarihi kent merkezinin fiziksel ve sosyal çevresine yönelik detaylı analizler yapılarak alanda yaşanan sorunların tespiti yapılmıştır. Tespit edilen sorunların giderilmesi yada en asgari seviyeye indirilmesi amacıyla yönelik öneriler getirilmiştir. Tarihi kent merkezinin korumacı bir yaklaşımla geliştirmesi ve gelecek kuşaklara korunarak aktarılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Özçatalbaş ve Erdoğan (2013) Akdeniz Bahçeleri ve Günümüz peyzaj Tasarım Çalışmalarına Yansımaları, başlıklı çalışmalarında Akdeniz iklim kuşağındaki toplumların yaşam alanlarının önemli bir parçası olarak "Akdeniz bahçesi" anlayışının temel niteliklerini ele almışlardır. Bugünkü özgün Akdeniz bahçe anlayışının oluşmasında geçmişteki medeniyetlerin olası etkileri, tarihsel açıdan ele alınarak tartışılmış ve elde edilen sonuçlar ışığında bugünün koşullarında, Antalya kenti özelinde örnek bir Akdeniz Bahçesi tasarımı yapılmıştır. Yapılan bu tasarım çerçevesinde tasarımcılara yön gösterecek, ilham verecek ve Akdeniz bahçe stiline ana bileşenlerini sergileyen bir model ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Arandelovic (2014) "Graz, UNESCO City of Design and Historical Heritage" isimli çalışmada UNESCO dünya kültür mirası olan Avusturya'nın Graz şehrinin tarihi çevre gelişimini incelemiştir. Graz, yaklaşık 300.000 nüfuslu bir nüfusa sahip Avusturya'nın ikinci büyük şehridir. Bu orta ölçekli Avrupa şehri, hem endüstriyel hem de çeşitli kültürleri içinde barındıran bir merkez konumundadır. Avrupa ve onun karışık etnik nüfusu ile Graz'ın zengin kültürel değişimi şehrin oluşumunu etkilemiştir. Schlossberg kalesinin dibinde bulunan tarihi merkezi, 1999 yılında UNESCO dünya kültür mirası listesine girmiş ve dünya çapında en iyi korunmuş tarihi çevrelerden biridir. 20. yüzyılın ikinci yarısında kültürel canlanma ile Graz yenilikçi mimari ve kentsel modernizasyon giderek iki önemli modern kent şeklinde inşa edilmesi 2003 yılında Avrupa Kültür Başkenti seçilmesine zemin hazırlamıştır. Aynı zamanda 2013'ten beri UNESCO Yaratıcı Şehirler ağıının bir Tasarım Şehri olarak da üyesi olmuştur. Şehrin modern ve endüstriyel gelişiminde tarihi çevrelerinin korunması yerel yönetim stratejisi olarak benimsenmiştir.

Egercioğlu vd. (2015) " Urban Decline and Revitalization Project in İzmir-Tire Historical City Center" isimli çalışmasında İzmir-Tire tarihi kent merkezindeki tahrip olan alanların yeniden canlandırılmasına yönelik uygulamaları incelemişlerdir. Kentsel yenileme ve canlandırma kavramı, kentsel gerileme sorunlarına bir cevap olarak ortaya çıkmıştır. Genel olarak, kentsel canlandırma projeleri tahrip olan kent merkezlerinde uygulanmaktadır. Günümüzde kullanıcıların sosyal ve ticari gereksinimleri tarihi kent merkezlerini tehdit ederek tahribatlara yol açmaktadır. İzmir-Tire Tarihi kent merkezi, farklı kullanıcı profilleri deneyimledi ve tarihte ticaret bölgesi olarak kuruldu. Bu çalışma kapsamında, İzmir-Tire kentsel koruma projesi kapsamında, kentsel gelişim dinamikleri bağlamında farklılaşan tarihi kent dokuları irdelenmiştir.

Şenoğlu ve Ortaçşme (2015) Antalya'daki Selçuklu Yapılarında Bahçe Mekânının Analizi başlıklı çalışmalarında Anadolu Selçuklu Dönemi'nin Antalya'da yer alan yapılarında bahçe mekânlarını şekillendiren parametreler tartışılmıştır. Bu çerçevede Selçuklu Dönemi'ne ait 1 adet yapı kompleksi, 2 adet kervansaray ve 1 adet av köşkü ele alınmış ve incelenmiştir. Dış mekân kullanımı olan avlular ve avlularda yer alan elemanlar, bahçe duvarları ve kapıları, mezarlık olarak kullanılan alanlar, heykel niteliği gösteren eserler, Selçukluların büyük önem verdikleri sulama sistemleri ve su yapıları ile gezginlerin anlatımlarından elde edilen bilgiler ışığında bitkisel peyzaj unsurları incelenmiştir.

Yoshii (2015) "Preserving Alleyways to Increase Walkability of Historical Japanese Cities" isimli çalışmasında tarihi Japon şehirlerindeki yaya yürüyüş yollarının kullanılması ve korunabilirliğini araştırmıştır. Japonya'da bulunan tarihi kentler incelendiğinde genellikle ızgara düzenine göre planlandığı görülmektedir. Bu düzen içerisinde meydan gibi kamusal alanların olmaması insanların sosyal aktivitelerini sokaklar gibi küçük ölçekli alanlarda veya özel mülkiyetlerin açık alanlarında yapmaya yöneltmiştir. Yaya emniyetini sağlayarak araç trafiğinden korunan bu alanlar aynı zamanda insanların sosyalleşebilmelerine ve yürüyüş yapabilmesine olanak sağladığından, zamanla bu çevrelerde birbirine sıkı sıkıya bağlı toplulukların oluşmasına zemin hazırlamıştır. Bununla birlikte tarihi Japon çevrelerinde kaldırımların çok dar olması hatta olmaması sonucu son yıllarda birçok yolda genişletme çalışmaları yapılmıştır. Bu çalışmada tarihi çevrelere yapılan uygulamaların mekanların orijinallliğini bozmadan nasıl iyileştirilebileceği ve fonksiyonel hale getirilebileceğine yönelik çalışmalar Kyoto şehrinin tarihi merkezinden örneklerle incelenmiştir.

Abdel-Rahman (2016) "Establishing a Process for Handling Valuable Landscapes: A Comparative Analysis for Managing Historical Parks in Egypt. Procedia - Social and Behavioral Sciences" isimli çalışmasında, tarihi ve kültürel değeri olan peyzaj alanlarında yönetim modeli analizleri yapmıştır. Mısır'daki tarihi parklar için bir model oluşturmadan önce karşılaştırmalı yönetim modeli analizleri yapmıştır. Abdel-Rahman, az gelişmiş ülkelerde kültürel mirasların korunmasıyla ilgili konuların çok

karmaşık ve kompleks olduğunu söylemektedir. Araştırmacı tarihi ve kültürel değerleri olan peyzaj alanlarını, yönetmek UNESCO'nun Dünya Mirası Komitesi (Global), Med-O-Med (Kültürlerarası, Akdeniz ve ME ülkeleri), NPS (Ulusal, ABD), TCLF (Sivil Toplum Kuruluşu, ABD) ve Barselona Belediye Meclisi gibi seçkin vakıflar arasında karşılaştırmalı bir analiz yapmıştır. Araştırmacı önerdiği yöntemin uygulanabilirliğini vurgulamak için konu ile ilgili alanlardaki profesyoneller arasında anket yoluyla doğrulama yapmıştır.

Martinis vd. (2017) "Sustainable urban planning interventions in the historical center of the Greek town of Kalavryta" isimli çalışmalarında Yunanistan'ın Kalavrita tarihi kent merkezinde uygulanan sürdürülebilir kentsel planlama çalışmalarını araştırmışlardır. Bu makalede, Kalavrita kentinde halen devam etmekte olan bir kentsel planlama çalışmasını incelemekte ve sürdürülebilir kalkınma için kent merkezli müdahalelerin en modern yöntemlerini uygulamakta olduklarını araştırmışlardır. Araştırma üç eksenli bir yapıya oturtulmuştur. Çalışmada kentsel planlama, kamusal kurumları ve mimarlık disiplinlerinin kent imajının iyileştirilmesini ve sürdürülebilir kalkınmanın devamlılığı için birlikte hareket etmeleri vurgulanmaktadır. Araştırmacıların uygulamalarındaki çözümlerden bazıları, yapı kısıtlamaları, trafik düzenlemeleri, yaya geçitleri, kamu hizmetleri şebeke iyileştirmesi, mimari müdahaleler ve tarihi merkezin genel olarak yeniden geliştirilmesi gibi değişikliklerdir.

Cabeza vd. (2018) "Integration of renewable technologies in historical and heritage buildings: A review" isimli çalışmasında tarihi yapılarda yenilenebilir teknolojilerin kullanımını incelemişlerdir. Yeni ve mevcut binalarda enerji verimliliği standartlarına ulaşma ihtiyacı, karbon ayak izini azaltmak ve iç mekan konforunun, işlevselliğini iyileştirmeyi amaçlayan araştırmaları ve tasarım uygulamalarını tetiklemiştir. Bu görüşe göre, tarihi yapılar üzerinde uzamanlaşmış mimarların birikimlerini topluma kazandırmak için bilimsel çalışmalar yapılmalıdır. Bu nedenle, özellikle de bu tip binalarda yeni kullanımların öngörüldüğü durumlarda, tarihi mimari değerlerden ödün vermeden, stratejiler araştırılmış ve uygulanmıştır. Bu çalışmada, enerji verimliliği yaklaşımlarının ve güneş ve jeotermal enerji dahil olmak üzere tarihi binalarda yenilenebilir enerjilerin entegrasyonu ve diğer yüksek kaliteli ısıtma, havalandırma, iklimlendirme sistemlerinin kullanımı ile ilgili farklı örnekler sınıflandırılmıştır.

3. MATERYAL VE METOT

3.1. Materyal

Araştırma materyalini Antalya'nın tarihi kent merkezi (Şekil 3.1) olan Kaleiçi'ndeki tarihi çevre dokusu ilgili bugüne değin yapılan imar planları, bu planlarla ilgili raporlar, arşiv ve uydudan alınan görüntüler, eski tarihli ve yeni çekilmiş fotoğraflar yanında konunun paydaşlarıyla yapılan görüşmeler ve anket uygulaması ile elde edilen birincil ve ikincil veriler oluşturmaktadır. Araştırmada verilerin işlenmesinde ve görselleştirilmesinde; Autocad, Photoshop ve SPSS istatistik programları kullanılmıştır.



Şekil 3.1. Antalya Kaleiçi Konumu (Google 2016)

3.2. Metot

Araştırmada veri kaynaklarından elde edilen birincil ve ikincil veriler kullanılmıştır. Basit aritmetik işlemler, ortalama ve oransal değerler yanında uygun istatistiki metotlarla analiz yapılmıştır. Amaca uygun olarak hazırlanmış olan anket formu tarihi kentler ve/veya Kaleiçi üzerinde çalışmış mimar, peyzaj mimarı, şehir bölge plancısı, arkeolog, yerel tarihçi ve konuyla ilgili olan diğer paydaşlara uygulanmıştır. Anket uygulanan bireyler yani örnek hacmi araştırmacının konuyla ilgili paydaşlarla yaptığı görüşmeler sonucunda gayeli örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Ayrıca konuyla doğrudan ve dolaylı ilgili olan katılımcıların karşılaştırması amaçlanmış, bunun için katılımcıların özellikleri, uzmanlık alanları ve konuyla ilgili görüş ve tutumları arasındaki ilişkiler istatistiki olarak analiz edilmiştir. Anket

uygulanan bireylerin konuyla ilgili araştırma yapmış, eser yazmış, bildiri sunmuş ve ilgili toplantılara katılmış ve konuya ilgi duyan kimseler olmaları dikkate alınmıştır. Buna göre saptanan 57 birey ile anket uygulaması yapılmıştır. Aynı şekilde tarihi Kaleiçi yerleşiminde bulunan 100 kadar doymuş yapının ½'si ve 473 sivil mimari eserin 1/5'i üzerinde gözleme dayalı inceleme yapılmış, ilgili alanlarla ilişkili olan kimselerle konuyla ilgili görüşmeler(mülakat) yapılmıştır.

Ayrıca Kaleiçi tarihi çevresindeki doymuş yapılardan boyutları, yapı malzemesi ve cephe kaplamalarının orjinal dokuyla uyuşmayan örnekleri bir gözlem formu aracılığı ile tespit edilerek incelenmiştir. Bu doğrultuda tarihi çevre ile uyuşmayan bu yapıların nasıl tekrar uyumlu hale getirilebileceğine yönelik olası senaryolar üretilmeye çalışılmıştır. Bu kapsamda; iki aşamalı bir süreç çalıştırılmıştır.

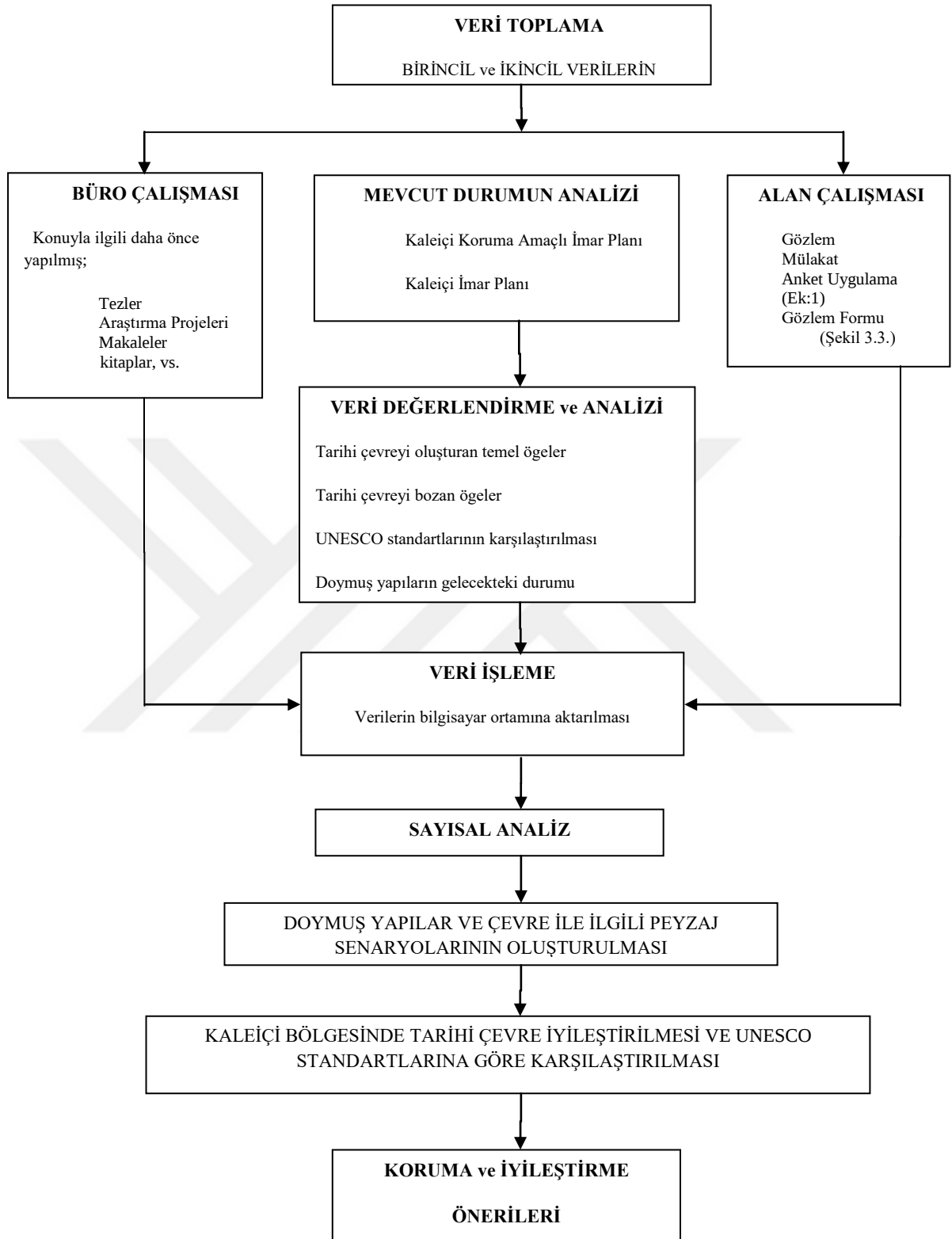
1- Büro çalışmaları

- Literatür tarama
- Bölge istatistiklerini inceleme
- Anket hazırlığı
- Veri girişi
- Veri Analizi
- Tartışma, sentez ve yorum
- Rapor yazımı ve basımı

2- Alan çalışması ile veri toplama

- Gözlem yöntemi
- Mülakat yöntemi
- Anket yöntemi
- Gözlem formu yöntemi

Bu kapsamda Araştırmanın temel amacı doğrultusunda Antalya Kaleiçi Bölgesi'nde tarihsel peyzajı meydana getiren temel parametreler ele alınarak aşağıda verilen akış diyagramına göre araştırma konusu ele alınmış ve elde edilen veriler tarihi çevre kapsamında UNESCO standartlarıyla karşılaştırılmıştır. Araştırmanın yöntemine ilişkin akış diyagramı aşağıdaki gibidir (Şekil 3.2).



Şekil 3.2. Araştırmanın Süreç Akış Diyagramı

Kaleiçi Mevcut Halinde Bulunan Doymuş Yapıların Gözlem Formu	
---	-------

Konum Özellikleri Mahalle :..... Sokak :..... Yapı Özellikleri Kat Adeti :..... Yapı Alanı :..... Bahçe Durumu :..... Cephe Özelliği :.....	
--	--

Fotoğraflar

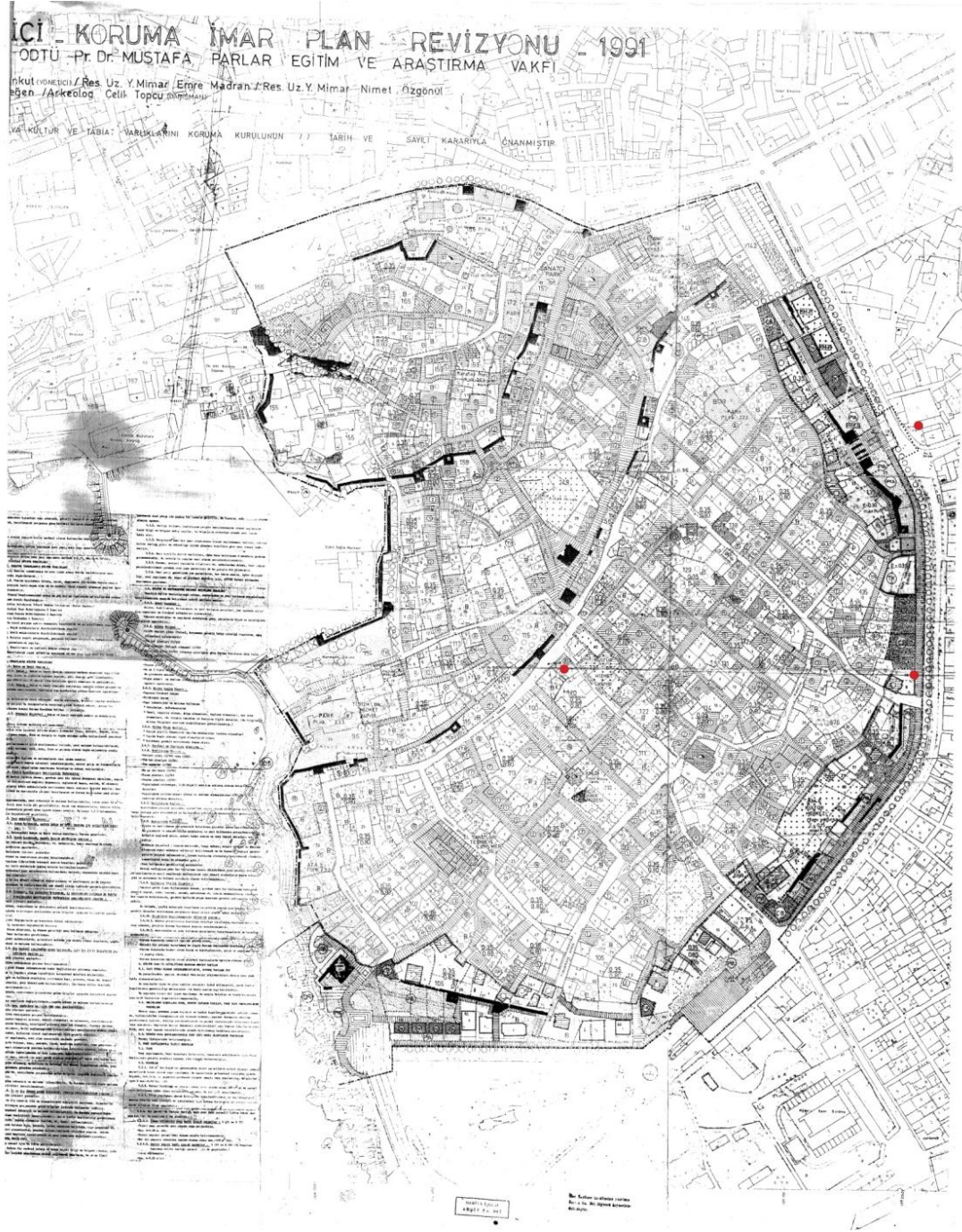
Şekil 3.3. Gözlem Formu

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Antalya korunması gerekli taşınmaz kültür varlığı bakımından 2017 yıl sonu itibariyle Türkiye genelinde 6. Sırada yer almaktadır. İlk sırada 31191 eserle İstanbul varken bunu sırasıyla İzmir (6909 eser), Muğla (4350), Bursa (4329), Balıkesir (3152) ve 2843 eser ile Antalya gelmektedir (Anonim 2017). Antalya'nın taşınmaz kültür varlıkları içinde 1506 Sivil Mimarlık Örneği, 379 kalıntı, 3 korunmaya alınan sokak, 181 dinsel yapı, 477 kültürel yapı, 32 idari yapı, 88 askeri yapı, 79 ticari ve endüstriyel yapı, 186 mezarlık ve 13 anıt ve abide yer almaktadır. Bununla birlikte Antalya'nın toplam korunması gereken taşınmaz varlığının %53'ünü sivil mimarlık örnekleri oluşturmakta olup, Türkiye sıralamasında 7. İl durumundadır. Buna göre Antalya ve dolayısıyla taşınmaz kültür varlığı bakımından Kaleiçi en önemli alanlar arasındadır.

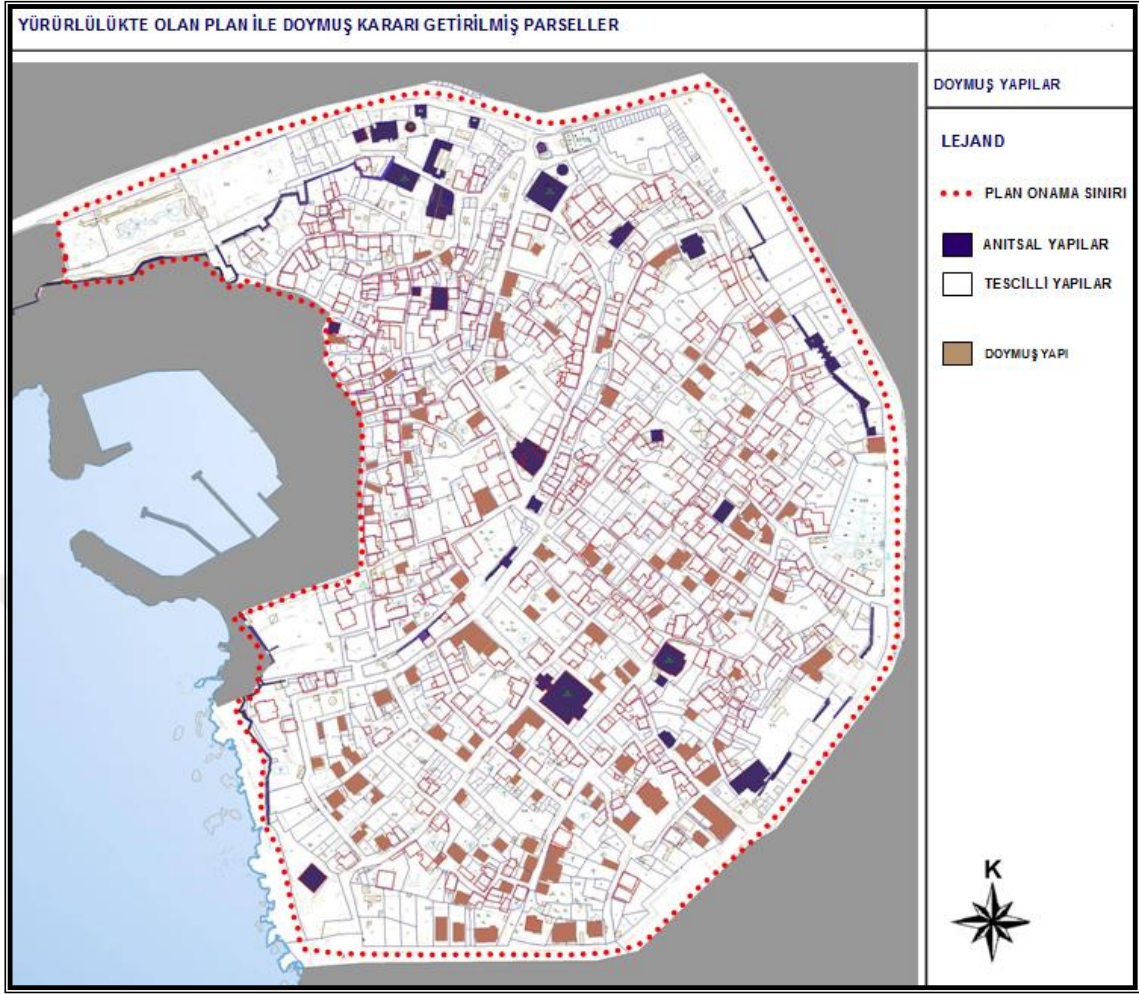
4.1. Araştırma Alanının Planlama Geçmişi

Antalya Kaleiçi ilk olarak 1973 yılında Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından sit alanı olarak koruma altına alınmıştır. Akabinde 1979 yılında Kaleiçi Koruma İmar Planı yapılmıştır. Kaleiçi'ne içinde barındırdığı çok katmanlı tarihi kentsel dokusuyla yapılan bu plana göre Kentsel Sit Alanı statüsü verilmiştir. Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı, 1992 yılında revize edilmiş ve günümüzde hala geçerliliğini korumaktadır (KUDEB 2016), (Şekil 4.1.).



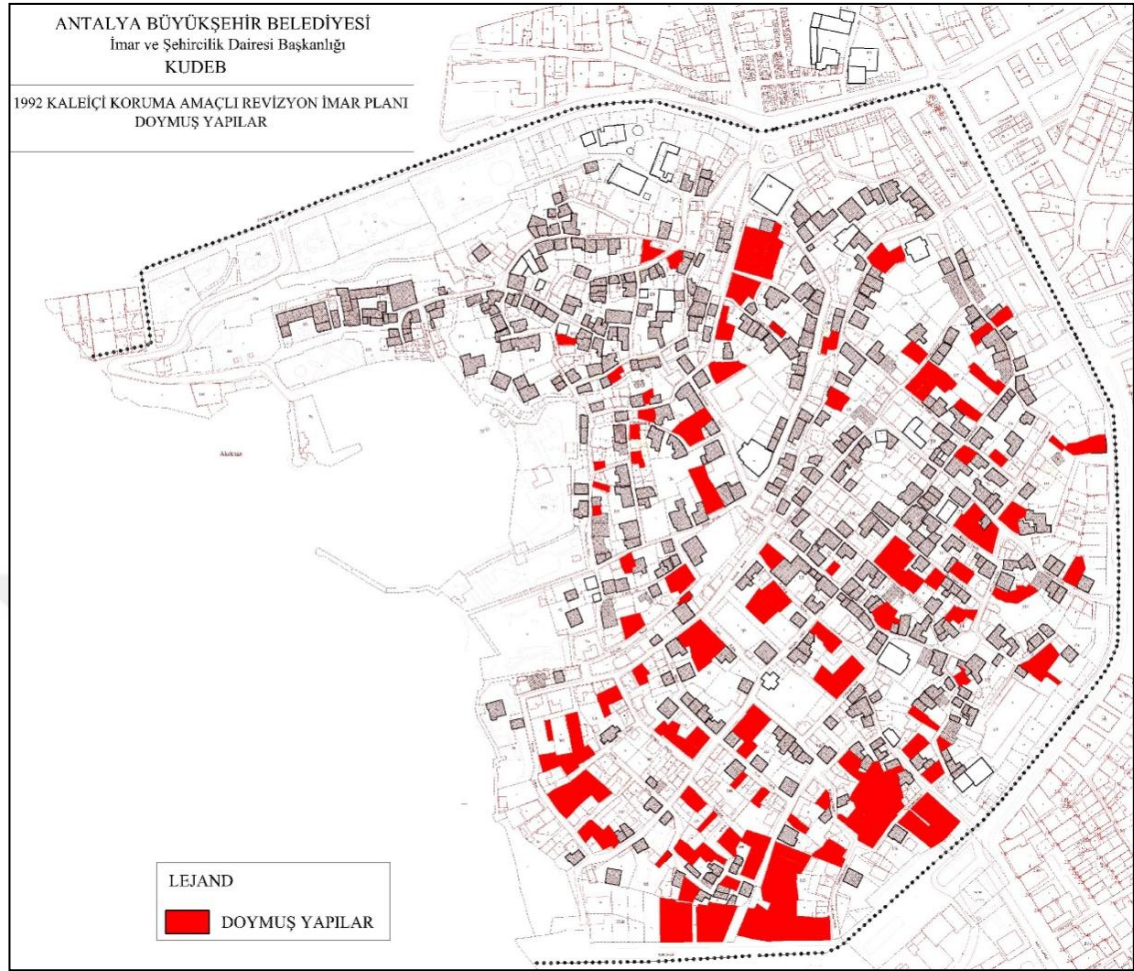
Şekil 4.1. 1992 Antalya Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı (KUDEB 2016)

1970 başlarında ve öncesinde Kaleiçi’nde henüz koruma çalışmaları başlamamış iken betonarme yapılar inşa edilmiştir. Bu yapıların pek çoğu tarihi çevreyle uyumsuz ve tarihi çevrenin bütünlüğü bozan yapılardır. Bu yapılar 1992 yılında revize edilen Koruma Amaçlı İmar Planında doymuş yapı olarak nitelendirilmiş ve bu yapıların ekonomik ömürlerini doldurana değin yeni yapı hakkı verilmeyeceği kararlaştırılmıştır (Şekil 4.2 ve Şekil 4.3).



Şekil 4.2. 1992 Antalya Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı Yapı Statüleri (KUDEB 2016)

Antalya Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanan Antalya Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı Şekil 4.3'te verilmiş olup, doymuş yapıların bulunduğu parseller koyu renk ile(kırmızı) gösterilmiştir. Buna göre söz konusu doymuş yapıların önemli sayıda olduğu görülmektedir. Bu yapıların Kaleiçi'nin tarihi dokusunu bozduğu ve bu amaçla çözüm bulunması gerekli temel bir konu olarak ortaya çıkmaktadır.



şekil 4.3. 1992 Antalya Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı Doymuş Yapıların Bulunduğu Parseller (KUDEB 2016)



Şekil 4.4. İki katlı tarihi çevreyle uyumsuz betonarme bir yapı örneği (Orişinal 2018)



Şekil 4.5. İki katlı tarihi çevreyle uyumsuz bir yapı, ancak ahşap panjur yapılarak çevre ile renk bütünlüğü sağlanmaya çalışılmıştır. (Orişinal 2018)



Şekil 4.6. Üç katlı hem boyut hem cephe kaplamasıyla tarihi çevreyle uyumsuz bir betonarme yapı örneği (Orişinal 2018)



Şekil 4.7. Çok katlı hem boyut hem cephe kaplamasıyla tarihi çevreyle uyumsuz betonarme yapılar dizisi örneği (Orişinal 2018)



Şekil 4.8. İki katlı tarihi çevreyle uyumsuz betonarme bir yapı örneği (Orijinal 2018)

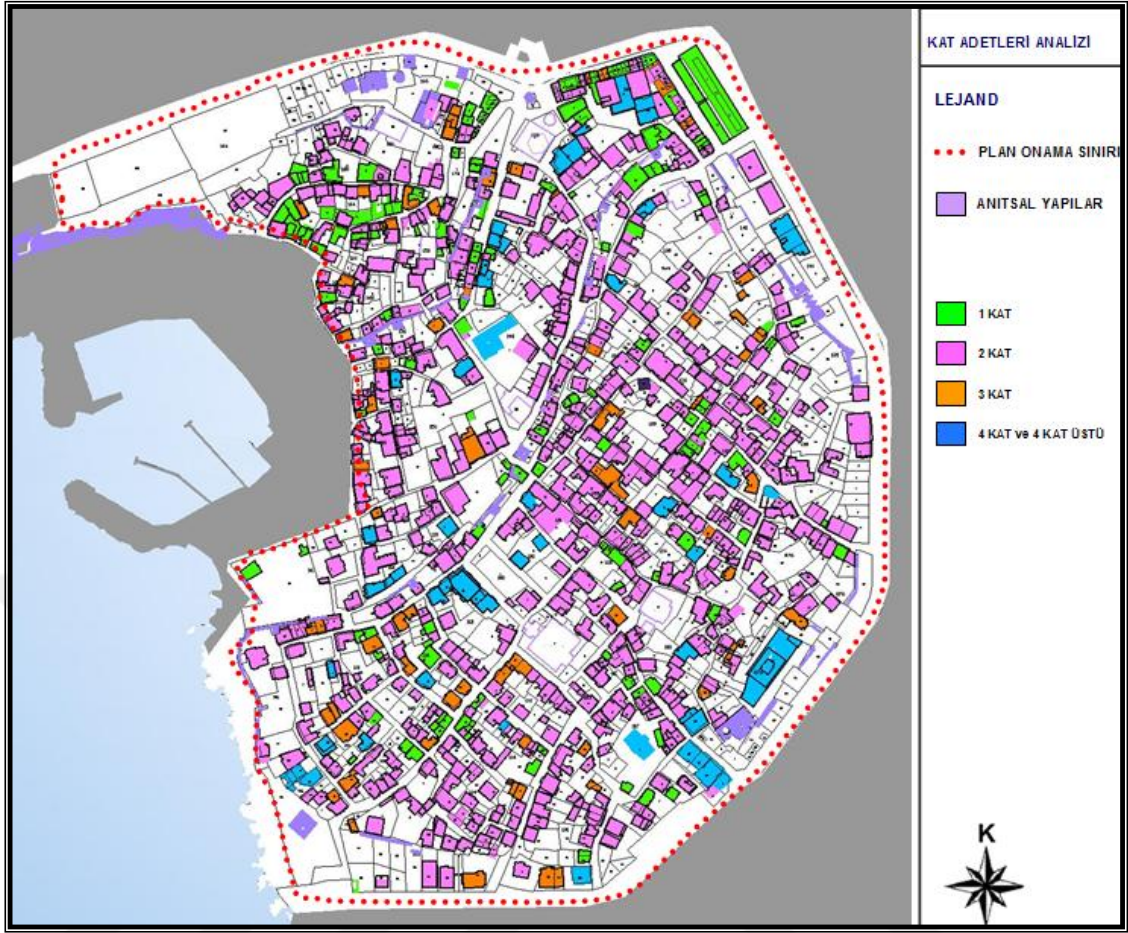


Şekil 4.9. Tek katlı ticari mekan olarak kullanılan betonarme yapı örneği (Orijinal 2018)

4.2. Doymuş Yapıların Kat Sayılarının Analizi

Antalya Büyükşehir Belediyesi İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı tarafından hazırlanan Antalya Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı'nda (Şekil 4.10) Antalya Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planında yer alan doymuş yapıların kat sayısı verilmiştir.

Kat sayısının özgün yapıların kat sayısından fazla ve doymuş yapıların yüksek olması önemli bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Kaleiçi'nin genel görünümünde doymuş yapıların yüksekliği peyzaj açısından çözümlenmesi güç bir alana işaret etmektedir. Bu bakımdan özellikle tarihi özgün yapıların üzerinde yüksekliğe sahip yapıların yükseklik olarak da mevcut yapıyla uyumlu hale getirilmesi doğru olacaktır. Bu amaçla Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından doymuş yapılarla ilgili olarak yürütülmekte olan istimlak edilerek yıkılması, yapı cephe giydirmesi gibi girişimler büyük önem taşımaktadır.



Şekil 4.10. 1992 Antalya Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı Kat Adetleri Analizi (KUDEB 2016)

4.3. Araştırma Alanında Yapılmış Projeler ve İyileştirme Çalışmaları

Araştırma alanında yapılmış projeler ve iyileştirme çalışmalarına bakıldığında Antalya Büyükşehir Belediyesi başta olmak üzere Muratpaşa Belediyesi gibi insiyatiflerin konuyla ilgili olarak çalıştıkları görülmüştür. Bu kapsamda Antalya Büyükşehir Belediyesi'nin hazırlamış olduğu Kaleiçi'nin günümüz koşullarına uyumlu şekilde altyapı gereksinimlerini karşılamaya dönük çalışmalar gerçekleştirmiştir. Aynı zamanda üst yapı çalışmalarında da mesafe kat etmeye yönelik faaliyetler devam etmektedir. Söz konusu çalışmalar Antalya Bölge Koruma Kurulu onayı ile tarihi Kaleiçi'nin özgün hale getirilmesine yönelik olarak yürütülmektedir.

4.4. Anket Verileri Analizi ve Sonuçları

Amaca uygun olarak hazırlanmış olan anket formu tarihi kentler ve/veya Kaleiçi üzerinde çalışmış mimar, peyzaj mimarı, şehir bölge plancısı, arkeolog, yerel tarihçi ve konuyla ilgili olan diğer paydaşlara uygulanmıştır.

Anket uygulanan bireylerin konuyla ilgili araştırma yapmış, eser yazmış, bildiri sunmuş ve ilgili toplantılara katılmış ve konuya ilgi duyan kimseler olmaları dikkate alınmıştır. Buna göre saptanan 57 birey ile anket uygulaması yapılmıştır.

4.4.1. Anket verileri analizi ve sonuçları

Anket uygulaması yapılan bireylerin araştırma konusuyla ilgili olması dikkate alınmıştır. Buna göre bireylerin %24,6'sı peyzaj mimarı iken %38,6'sı mimardır. Diğer %36,8'lik grupta ise şehir plancısı, arkeolog, tarihçi yazar, inşaat mühendisi, akademisyen, iç mimar ve yönetici bulunmaktadır(Çizelge 4.1). Anket uygulanan bireylerin %47,4'ü Kaleiçi ile ilgili araştırma yürütmüş, %52,6'sı ise bildiri sunmuş, proje hazırlamış, projede ve alanda çalışmış, toplantılara katılmışlardır.

Buna göre Kaleiçi ile doğrudan ilgili meslek grupları ve dolaylı olarak ilgilenen grupların da temsil edilmesiyle önemli bir paydaş topluluğu söz konusudur. Bireylerin ortalama deneyim süresi 7,6 yıldır. Yine bireylerin %62,4'ü kadın, %38,6'sı erkektir.

Çizelge 4.1. Anket Uygulanan Bireylerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Meslek Grupları	Kadın		Erkek		Toplam	
	Sayı	Payı	Sayı	Payı	Sayı	Payı
Peyzaj Mimarı	9	64,3	5	35,7	14	24,6
Mimar	18	81,8	4	18,2	22	38,6
Diğer	8	38,1	13	61,9	21	36,8
Toplam	35	62,4	22	38,6	100,0	100,0

Çizelge 4.2. Meslek Gruplarına Göre Katılımcıların Yaş Durumları

Meslek Grupları		Yaş Grupları					Toplam
		< 25 yaştan küçük	26-35	36-45	46-55	56 ve üzeri	
Peyzaj Mimarı	Sayı	2	5	4	3	-	14
	Payı(%)	14,3	35,7	28,6	21,4	-	100,0
Mimar	Sayı	5	12	3	1	1	22
	Payı(%)	22,7	54,5	13,6	4,5	4,5	100,0
Diğer	Sayı	-	13	4	2	2	21
	Payı(%)	-	61,9	19,0	9,5	9,5	100,0
Toplam	Sayı	7	30	11	6	3	57
	Payı(%)	12,3	52,6	19,3	10,5	5,3	100,0

Çizelge 4.2’de katılımcıların yaş durumları incelenmiştir. Buna göre anket çalışmasına katılan peyzaj mimarlarının %35,7’si, mimarların %54,3’ü ve diğer meslek gruplarının %61,9’u 26-35 yaş grubundadır. Tüm katılımcılara bakıldığında 26-35 yaş grubunda olanların oranı %52,6, 36-45 yaş grubunda olanların oranı %19,3, %12,3 oranında 25 yaş altında ve %15,8’i ise 46 yaş üzerindedir.

Çizelge 4.3. Meslek Gruplarına Göre Eğitim Durumu

Meslek Grupları		Mimar	Peyzaj Mimarı	Diğer	Toplam
Ortaöğretim	Sayı	-	-	1	1
	Payı(%)	-	-	100,0	100,0
Önlisans	Sayı	-	-	1	1
	Payı(%)	-	-	100,0	100,0
Lisans	Sayı	15	2	6	23
	Payı(%)	65,2	8,7	26,1	100,0
Yüksek Lisans	Sayı	4	4	5	13
	Payı(%)	30,8	30,8	38,5	100,0
Doktora	Sayı	-	-	2	2
	Payı(%)	-	-	100,0	100,0
Dr. Öğr. Üyesi	Sayı	2	4	2	8
	Payı(%)	25,0	50,0	25,0	100,0
Doç.Dr	Sayı	1	2	1	4
	Payı(%)	25,0	50,0	25,0	100,0
Prof.Dr.	Sayı	-	2	3	5
	Payı(%)	-	40,0	60,0	100,0
Toplam	Sayı	22	14	21	57
	Payı(%)	38,6	24,6	36,8	100,0

Çizelge 4.3’de Katılımcıların eğitim durumuna ayrıntılı bakıldığında 5’i profesör, 4’ü doçent ve 8’i Dr öğretim üyesi(Yrd.Doç) olmak üzere 17 kişi(%33,3) doktora ve üzeri akademik ünvana sahiptir. Aynı şekilde 24 kişi(%42,1) yüksek lisans derecesine, 2 kişi lisans ve altında dereceye sahiptir.

Çizelge 4.4. Meslek Gruplarına Göre Kaleiçi İle İlgili Araştırma Faaliyetinde Bulunma Durumu

Meslek Grupları		Araştırma Faaliyetinde Bulunma		Toplam
		Bulunanlar	Yapmayanlar	
Peyzaj Mimarı	Sayı	10	4	14
	Payı(%)	71,4	28,6	100,0
Mimar	Sayı	9	13	22
	Payı(%)	40,9	59,1	100,0
Diğer	Sayı	8	13	21
	Payı(%)	38,1	61,9	100,0
Toplam	Sayı	27	30	57
	Payı(%)	47,4	52,6	100,0

Çizelge 4.4’de katılımcıların meslek gruplarına göre Kaleiçi ile ilgili araştırma faaliyetinde bulunma durumu incelenmiştir. Buna göre anket çalışmasına katılan peyzaj mimarlarının %71,4’ü, mimarların %40,9’u ve diğer meslek gruplarında bulunanların %38,1’i Kaleiçi ile ilgili araştırma faaliyetinde bulunmuşlardır. Tüm katılımcılara bakıldığında ise %47,4’ü bir araştırma faaliyetinde bulunmuşken, %52,6’sı bir araştırma faaliyeti gerçekleştirmemiş ve katılmamıştır. Bu durum anket çalışmasına katılanların yaklaşık yarısının Kaleiçi ile ilgili araştırma yaptıklarını göstermektedir.

4.4.2. Kaleiçi’nin UNESCO kapsamında değerlendirilmesi

Tüm dünyada kültür ve tabiat varlıklarının korunmasına yönelik gelişim süreci Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü’nün (UNESCO) geliştirdiği sistematikle gelişmiştir. 1945 yılında kurulan UNESCO sosyo-ekonomik amaçlar yanında kültürel çeşitliliğin ve mirasın korunması yönünde kültürlerarası ortak bir anlayışı tesis etmek ve evrensel değerleri korumak için “Dünya Mirası” kavramını öne çıkarmıştır. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü 1972 yılında evrensel değerlere sahip kültürel ve doğal varlıkların insanlığın ortak mirası olarak kabul edilmesi kararını 17. Genel Konferansında almıştır. Yine 16 Kasım 1972 tarihinde “Dünya Kültürel ve Doğal Mirasının Korunmasına Dair Sözleşme (The Protection of the World Cultural and Natural Heritage)” kabul edilmesiyle Dünya Mirası listesine giren varlıkların dünyaya tanıtılması, koruma bilincinin oluşturulması ve bir şekilde bozulan, yok olan kültürel ve doğal değerlerin yaşatılması için gerekli işbirliğini

sağlamayı amaçlamaktadır. Ülke grupları bakımından dünya mirası varlıkları en fazla (Çizelge 1.1 ve Şekil 1.8.) %47,2 oranla Avrupa ve Kuzey Amerika’da bulunmakta bunu %23,6 ile Asya ve Pasifik ülkeleri takip etmektedir (UNESCO 2018).

Bu bölümde tez çalışmasının Kaleiçi’nin Tarihi Miras kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği konusu tartışılmıştır. Bu çerçevede UNESCO standartları ve tarihi çevrenin temel öğeleri esas alınarak mimar, peyzaj mimarı ve ilgili diğer meslek sahipleri tarafından nasıl değerlendirildiği öğrenilmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi UNESCO Dünya Mirası Varlıklarını belirlerken 6’sı kültürel ve 4’ü doğal miras kriteri olarak 10 seçim kriteri üzerinden değerlendirme yapmaktadır.

Buna göre UNESCO’nun belirlediği 10 kriterin Kaleiçi’nde hangi ölçüde bu maddeler üzerinden UNESCO göstergeleri çerçevesinde Kaleiçi’nin bu kriterlerin hangisine hangi ölçüde sahip olduğu araştırılmış ve değerlendirilmeler aşağıda verilmiştir. Bu kapsamda UNESCO’nun belirlediği 10 kriter Kaleiçi’ne uyarlanmış ve aşağıda madde numaralarına göre verilmiştir.

Madde 1. Kaleiçi; kent planlaması ve peyzaj düzenlemesi, anıtsal sanatlar, mimari veya teknoloji alanlarındaki gelişmeler üzerinde, dünyanın belli bir kültür alanı veya zaman dilimi içerisinde, kayda değer bir insani değer etkileşimini sergilemektedir.

Madde 2. Kaleiçi; insanoğlunun yaratıcı dehasını gösteren bir baş yapıttır.

Madde 3. Kaleiçi; Yaşayan veya yok olmuş bir medeniyete ya da bir kültürel geleneğe ait eşsiz veya üstün bir tanıklık etmektedir.

Madde 4. Kaleiçi’nde İnsanlık tarihinin çeşitli dönemlerini gösteren, önemli yapılar ve mimari örnekleri bulunmaktadır.

Madde 5. Kaleiçi; Geleneksel insan yerleşiminin, bir kültür veya Madde kültürlerine has kara veya deniz kullanımına veya özellikle de geri döndürülemez değişimlerin etkisi altında savunmasız hale gelen doğayla insan etkileşimine üstün bir örnektir.

Madde 6. Kaleiçi; Üstün evrensel anlama sahip yaşayan gelenekler veya etkinliklerle, fikirler veya inançlarla, sanatsal veya edebi çalışmalarla doğrudan veya somut bir şekilde bağlantılıdır.

Madde 7. Kaleiçi; Üstün doğal fenomene veya üstün doğal güzelliğe ve estetik öneme sahip alanları içermektedir.

Madde 8. Kaleiçi; İlk yaşam kaydı, arazi şekillerinin gelişmesinde süregelen önemli jeolojik süreçler veya önemli jeomorfik veya fizyografik özellikler de dahil olmak üzere, dünya tarihinin ana aşamalarını temsil edecek nitelikte üstün örneklerle sahiptir.

Madde 9. Kaleiçi; Karada, tatlı suda, kıyısal ve denizsel ekosistemlerde, bitki ve hayvan topluluklarında süregelen ekolojik ve biyolojik sürece ve gelişimine üstün örnek teşkil etmektedir.

Madde 10. Kaleiçi; Bilim açısından veya değerlendirmesinden üstün evrensel değere sahip olan ve tehdit altındaki türler de dahil olmak üzere, biyolojik çeşitliliğin yerinde korunması için en önemli ve kayda değer doğal ortamları içermektedir.

UNESCO Dünya Mirası Varlıklarını belirlerken yukarıda sıralanan 10 seçim kriterinden en az birini karşılamasını yeterli görmektedir.

Dolayısıyla bu tez çalışmasında UNESCO'nun ortaya koyduğu 10 kriterin meslek ve uzmanlık gruplarına göre Kaleiçi'nde hangi ölçüde var olduğuna yönelik değerlendirmeler, önümüzdeki yıllarda Kaleiçi'nin Dünya Mirası Varlığı olarak kabulü yönündeki girişimlere ışık tutacak ve sürecin gelişmesine yönelik olarak katkıda bulunacaktır.

Kaleiçi'nin araştırma konusuyla doğrudan ilgili meslek grupları üyelerinin görüşleri alınarak UNESCO Standartlarında yer alan göstergelere göre Kaleiçi'ni değerlendirmeleri istenmiştir. Buna göre Kaleiçi'nin UNESCO standartlarına göre uygunluğu hakkında katılımcıların görüşleri alınmıştır. Görüşler 3 seçenekli olarak gruplandırılmıştır. İlk seçenek “uygun olduğu görüşüne katılıyorum”, 2. Seçenek “iki görüşün arasındayım(orta)” ve 3. Seçenek ise “uygun olduğu görüşüne katılmıyorum” şeklindedir.

İlk olarak tüm katılımcıların görüşleri birlikte ele alınarak değerlendirilmiştir. Buna göre Kaleiçi'nin UNESCO kriterlerine uygun olduğu düşüncesinde olma bakımından ilk sırada %82,5 gibi yüksek bir oranda Madde 4 bulunmakta olup (*Kaleiçi'nde İnsanlık tarihinin çeşitli dönemlerini gösteren, önemli yapılar ve mimari örnekleri bulunmaktadır.*), ikinci sırada %73,2 ile Madde 1 gelmektedir (*Kaleiçi; kent planlaması ve peyzaj düzenlemesi, anıtsal sanatlar, mimari veya teknoloji alanlarındaki gelişmeler üzerinde, dünyanın belli bir kültür alanı veya zaman dilimi içerisinde, kayda değer bir insani değer etkileşimini sergilemektedir*). En düşük orana sahip kriter olarak Madde 9 %16,1 ile gelmekte (*Kaleiçi; Karada, tatlı suda, kıyısız ve denizsel ekosistemlerde, bitki ve hayvan topluluklarında süregelen ekolojik ve biyolojik süreç ve gelişimine üstün örnek teşkil etmektedir.*) olup, tüm maddeler ortalaması ise %52,3'tür.

Bu durum özellikle Kaleiçi'nin UNESCO kriterlerine uygun olmadığına yönelik düşüncelerin düşük oranlarda olması nedeniyle Kaleiçi'nin UNESCO kriterlerine uygun olduğu yönünde bir görüşün ağırlıklı kabul gördüğü anlaşılmaktadır (Çizelge 4.5).

Çizelge 4.5. Kaleiçi'nin UNESCO Standartlarına Uygunluğu Üzerine Görüşler

Göstergeler	Tüm Katılımcıların Görüşleri			
	Katılımlı - yorum (%)	Orta (İki seçenek arasında) (%)	Katılıyorum (%)	Görüş Belirtenler
Madde 4. Kaleiçi'nde İnsanlık tarihinin çeşitli dönemlerini gösteren, önemli yapılar ve mimari örnekleri bulunmaktadır.	1,8	15,8	82,5	57
Madde 1. Kaleiçi; kent planlaması ve peyzaj düzenlemesi, anıtsal sanatlar, mimari veya teknoloji alanlarındaki gelişmeler üzerinde, dünyanın belli bir kültür alanı veya zaman dilimi içerisinde, kayda değer bir insani değer etkileşimini sergilemektedir.	5,4	21,4	73,2	56
Madde 5. Kaleiçi; Geleneksel insan yerleşiminin, kültür veya Madde kültürleri has kara veya deniz kullanımına veya özellikle de geri döndürülemez değişimlerin etkisi altında avunmasız hale gelen doğayla insan etkileşimine üstün bir örnektir.	8,8	26,3	64,9	57
Madde 3. Kaleiçi; Yaşayan veya yok olmuş bir medeniyete ya da bir kültürel geleneğe ait eşsiz veya üstün bir tanıklık etmektedir.	10,5	28,1	61,4	57

Çizelge 4.5.'in devamı

Madde 7. Kaleiçi; Üstün doğal fenomene veya üstün doğal güzelliğe ve estetik öneme sahip alanları içermektedir.	12,3	28,1	59,6	57
Madde 6. Kaleiçi; Üstün evrensel anlama sahip yaşayan gelenekler veya etkinliklerle, fikirler veya inançlarla, sanatsal veya edebi çalışmalarla doğrudan veya somut bir şekilde bağlantılıdır.	10,9	36,4	52,7	55
Madde 2. Kaleiçi; insanoğlunun yaratıcı dehasını gösteren bir baş yapıttır.	29,8	31,6	38,6	57
Madde 10. Kaleiçi; Bilim açısından veya değerlendirmesinden üstün evrensel değere sahip olan ve tehdit altındaki türler de dahil olmak üzere, biyolojik çeşitliliğin yerinde korunması için en önemli ve kayda değer doğal ortamları içermektedir.	29,8	31,6	38,6	57
Madde 8. Kaleiçi; İlk yaşam kaydı, arazi şekillerinin gelişmesinde süregelen önemli jeolojik süreçler veya önemli jeomorfik veya fizyografik özellikler de dahil olmak üzere, dünya tarihinin ana aşamalarını temsil edecek nitelikte üstün örneklerle sahiptir.	29,8	35,1	35,1	57
Madde 9. Kaleiçi; Karada, tatlı suda, kıyısız ve denizsel ekosistemlerde, bitki ve hayvan topluluklarında süregelen ekolojik ve biyolojik sürece ve gelişimine üstün örnek teşkil etmektedir.	53,6	30,4	16,1	56
ORTALAMA	19,3	28,5	52,3	-

Ayrıca Kaleiçi'nin UNESCO kriterlerine uygun olup olmadığına yönelik düşünceler meslek gruplarına göre de incelenmiştir. Bu çerçevede meslek gruplarına göre yapılan değerlendirmelere bakıldığında özellikle mimarların Kaleiçi'nin UNESCO kriterlerine uygun olduğunu belirtme oranının en yüksek değerde (%47,8) olması önemlidir. Yine peyzaj mimarlarının %39,3 ve diğer meslek gruplarının ise %44,7 oranında Kaleiçi'nin UNESCO kriterlerine uygun olduğunu belirtmeleri önemlidir.

Maddeler itibarıyla bakıldığında mimarların neredeyse tamamı(%95,5) Kaleiçi'nin Madde 4'ün gerekliliklerini(*Kaleiçi'nde İnsanlık tarihinin çeşitli dönemlerini gösteren, önemli yapılar ve mimari örnekleri bulunmaktadır.*) yerine getirdiği düşüncesindedir. Bunu %77,3 gibi yüksek oranlarla Madde 1 ve Madde 3 (*Madde 1. Kaleiçi; kent planlaması ve peyzaj düzenlemesi, anıtsal sanatlar, mimari veya teknoloji alanlarındaki gelişmeler üzerinde, dünyanın belli bir kültür alanı veya zaman dilimi içerisinde, kayda değer bir insani değer etkileşimini sergilemektedir.*

Madde 3. Kaleiçi; Yaşayan veya yok olmuş bir medeniyete ya da bir kültürel geleneğe ait eşsiz veya üstün bir tanıklık etmektedir.) takip etmektedir.

Peyzaj mimarlarının değerlendirmelerine bakıldığında ise; peyzaj mimarların da mimarlarla benzer şekilde çok büyük bölümü (%74.4) Kaleiçi'nin Madde 4'ün gerekliliklerini yerine getirdiği düşüncesindedir. Bunu %71,4 gibi yüksek oranlarla Madde 5 ve Madde 7 (*Madde 5. Kaleiçi; Geleneksel insan yerleşiminin, bir kültür veya Madde kültürlere has kara veya deniz kullanımına veya özellikle de geri döndürülemez değişimlerin etkisi altında savunmasız hale gelen doğayla insan etkileşimine üstün bir örnektir. Madde 7. Kaleiçi; Üstün doğal fenomene veya üstün doğal güzelliğe ve estetik öneme sahip alanları içermektedir.*) takip etmektedir.

Bu veriler Kaleiçi'nin uluslararası düzeyde ilgi görebilecek bir tarihi ve kültürel mirasa sahip olduğunu görmek bakımından anlamlıdır.

Çizelge 4.6. Meslek Grubuna Göre Kaleiçi'nin UNESCO Standartlarına Uygunluğu Üzerine İlgili Uzmanların Görüşleri

Göster geler	Peyzaj Mimarı				Mimar				Diğer Meslekler			
	Katıl mı yoru m	Orta (arada)	Katılı yoru m	Say ı	Katılı mı yorum	Orta (arada)	Katılı yorum	SS ay	Katılı mı yorum	Orta (arada)	Katılı mı yorum	SSay ı
UNESCO 1. MADDE	7.1	28.6	64.3	14	-	22.7	77.3	22	10.0	15.0	75.0	20
UNESCO 2. MADDE	35.7	21.4	42.9	14	27.3	36.4	36.4	22	28.6	33.3	38.1	21
UNESCO 3. MADDE	14.3	28.6	57.1	14	4.5	18.2	77.3	22	14.3	38.1	47.6	21
UNESCO 4. MADDE	-	28.6	74.4	14	-	4.5	95.5	22	4.8	19.0	76.2	21
UNESCO 5. MADDE	7.1	21.4	71.4	14	9.1	31.8	59.1	22	9.5	23.8	66.7	21
UNESCO 6. MADDE	7.1	42.9	50.0	14	9.5	33.3	57.1	21	15.0	35.0	50.0	20

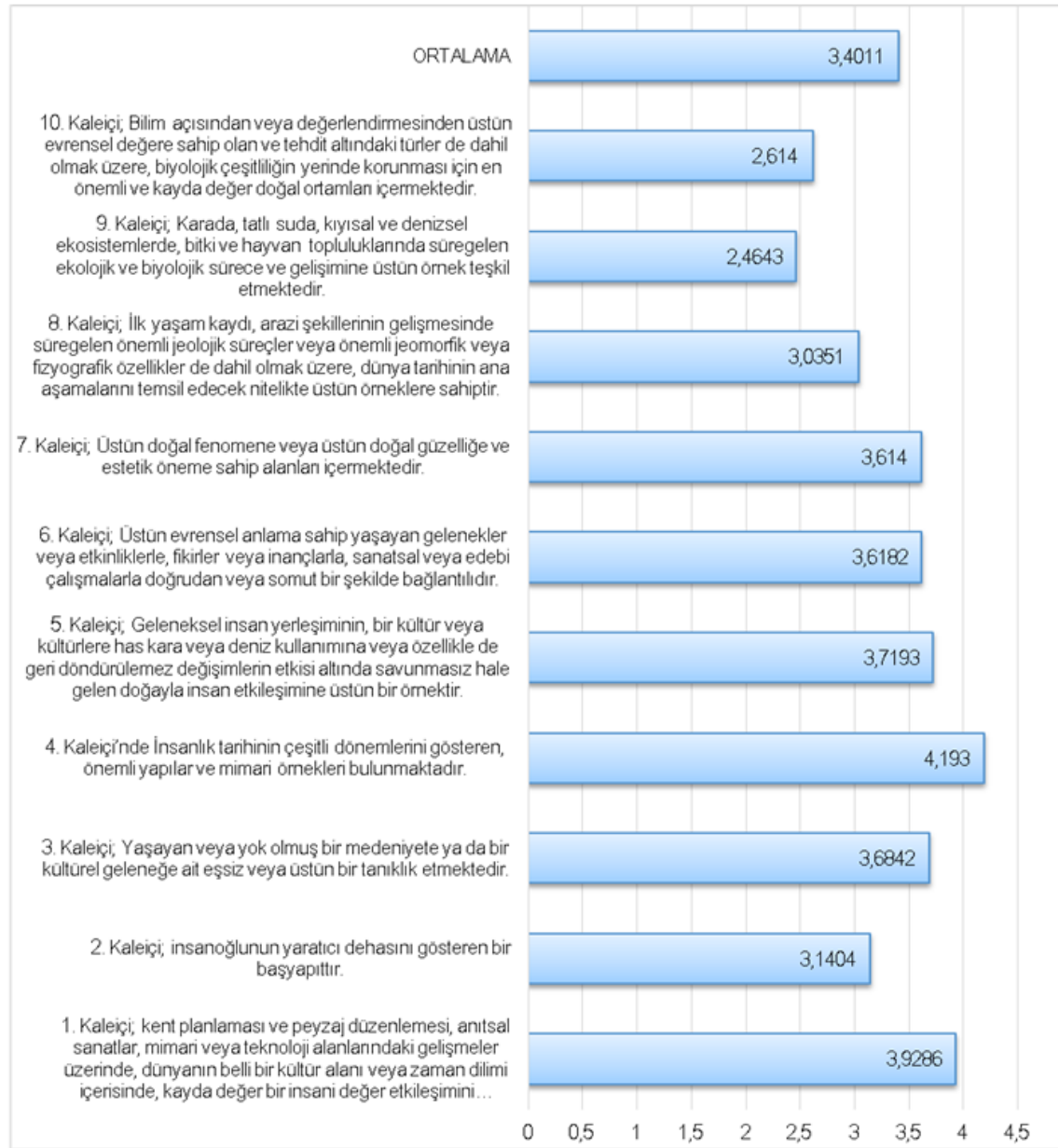
Çizelge 4.6.'nın devamı

UNESCO 7. MADDE	7.1	21.4	71.4	14	4.5	27.3	68.2	22	23.8	33.3	42.9	21
UNESCO 8. MADDE	42.9	28.6	28.6	14	31.8	31.8	36.4	22	19.0	42.9	38.1	21
UNESCO 9. MADDE	64.3	28.6	7.1	14	38.1	42.9	19.0	21	61.9	19.0	19.0	21
UNESCO 10.MADDE	57.1	28.6	14.3	14	36.4	45.5	18.2	22	52.4	33.3	14.3	21
ORTALA MA	32.1	28.6	39.3	-	18.2	34,1	47.8	-	31.2	24.2	44.7	-

Çizelge 4.6'da Kaleiçi'nin tarihi çevrenin temel öğelerine dayanılarak UNESCO standartlarına uygunluğu konusunda görüşleri alınmıştır. Buna göre 5:Kesinlikle katılıyorum, 1 ise kesinlikle katılmıyorum şeklinde ölçekli soru olarak sorulmuş ve Şekilde görüldüğü gibi sadece 9. Madde (*Kaleiçi; Karada, tatlı suda, kıyısız ve denizsel ekosistemlerde, bitki ve hayvan topluluklarında süregelen ekolojik ve biyolojik sürece ve gelişimine üstün örnek teşkil etmektedir.*) 2,5 değerinin altında kalmıştır. Genel ortalamanın 3,4011 olması Kaleiçi'nin UNESCO standartlarında yer alan temel göstergelere ve değerlere önemli ölçüde sahip olduğunu göstermektedir.

Özellikle Bu durum Kaleiçi'nin UNESCO kriterleri bakımından korunması gereken değerleri olduğunu ifade etmektedir ve bu Kaleiçi'nin geleceğe yönelik özgün değerlerinin korunarak planlanması için temel bir veri olarak kabul edilebilir.

Kaleiçi'nin UNESCO kriterlerine uygun olduğu yönünde bir görüşün ağırlıklı kabul gördüğü anlaşılmaktadır.



Şekil 4.11. UNESCO'ya Göre Tarihi Çevrenin Temel Ögelerinin Değerlendirilmesi

4.4.3. Kaleiçi'nin uluslararası müzeler örgütü kapsamında değerlendirilmesi

Bu bölümde Uluslararası Müzeler Örgütü'nün Tarihi Çevre Koruma Düşüncesinde yer alan temel parametreler dikkate alınarak, söz konusu maddeler üzerinde çalışılmış ve maddeler Kaleiçi'ne yönelik olarak uygun hale getirilmiştir. Şekil 4.12'da Müzeler Örgütü'nün Tarihi Çevre Koruma Düşüncesinde yer alan parametrelere göre Kaleiçi'nin değerlendirilmesini yapmak üzere 5'li ölçek soru hazırlanmış ve bireylerin görüşleri alınmıştır. Buna göre 5:Kesinlikle katılıyorum, 1 ise kesinlikle

katılmıyorum şeklinde ölçekli soru olarak sorulmuş ve grafikte görüldüğü gibi 2,5 değerinin altında kalan bir veri bulunmamaktadır. Özellikle genel ortalamanın 4,4054 olması Kaleiçi'nin uluslararası Müzeler Örgütü'nün Tarihi Çevre Koruma Düşüncesinde yer alan değerlere yüksek ölçüde yakın olduğuna yönelik görüşlerin ağırlıklı olduğu görülmüştür. Bu durum genel olarak Kaleiçi'nin korunması gereken değerleri olduğunu göstermesi bakımından önemlidir.

Ayrıca 5 üzerinden 4,6727 gibi en yüksek değere sahip olan 26. Madde “*Tarihi Kaleiçi sit kararıyla birlikte getirilen özel kurallarla, bundan sonra silüete katılacak olan yeni yapılar; yükseklik, malzeme, renk ve boyut açısından mutlaka tarihi çevreye uyumlu olmalıdır.*” şeklindedir. Bunu 4,6259 ile 3.Madde(Kaleiçi, surlar içindeki alanın dar, eğri ve kimi çıkmaz olan sokakları ile o sokaklar üzerindeki iki üç katlı, ahşap veya kârgır binalar tarihi kent dokusunun belgeleri olarak korunmaya değer özelliktedir.), 1.Madde; “*Tarihi Kaleiçi Bölgesi Antalya kentinin tarihi çekirdek dokusunu oluşturmaktadır.*” maddesi ve 4,5357 ile 21. Madde (Kaleiçi ‘ne yönelik bir sit kararı olmadığı dönemde, Kaleiçi’nin silüetine giren yeni ve uyumsuz tek ve/veya çok katlı betonarme yapılar(doymuş yapılar) kent silüetini zedelemiş, bozmuştur.) takip etmektedir. Ayrıca 27.Madde ise “*Kaleiçi’ndeki bitki örtüsünde Antalya’ya özgü geleneksel bitki türlerinin hakim olması gereklidir.*” seçeneğine en yüksek beşinci skor verilmiştir. Bu durum Kaleiçi’ndeki bitki varlığında geleneksel bitki türlerinin hakim olmasının önemli olduğuna önemli vurgu olarak değerlendirilebilir.

Uluslar arası Müzeler Örgütü’nün Tarihi Çevre Koruma düşüncesinde yer alan temel parametrelere göre belirlenen 32 kriter Kaleiçi’ne uyarlanmış ve aşağıda madde numaralarına göre verilmiştir.

Uluslar arası müzeler örgütü’nün tarihi çevre koruma düşüncesinde yer alan temel göstergeler;

1. Tarihi Kaleiçi Bölgesi Antalya kentinin tarihi çekirdek dokusunu oluşturmaktadır.
2. Kaleiçi Türkiye’deki tarihi kentler içinde korunmuş bir örnek niteliğindedir.
3. Kaleiçi, surlar içindeki alanın dar, eğri ve kimi çıkmaz olan sokakları ile o sokaklar üzerindeki iki üç katlı, ahşap veya kârgır binalar tarihi kent dokusunun belgeleri olarak korunmaya değer özelliktedir.
4. Kaleiçi, peyzaj çeşitliliği sunmasına karşın, çoğu kez tarihi çevre kendi içinde homojen bir yapı gösterir.
5. Kaleiçi’nde, tarihi çevrelerde oran ve boyutları bütüne uygun olmakla birlikte, Türk ve Rum evleri gibi ayrıntılarda zengin çeşitlilik gösteren bir mimarlık gözlenir.
6. Kent dokusu insanın ilgisini çeken ve onu araştırmaya yönelten farklı mimari olaylar dizisine sahiptir. Spontane gelişmeyle büyüyen tarihi kent merkezinde,

buna rağmen bir kargaşa görülmez.

7. Kaleiçi'nde yerleşme dokusu doğal veriler yanında, yaşamsal gereksinmeler, yapı geleneği ve ekonomik olanaklar çerçevesinde biçimlenmiştir.
8. Kaleiçi'nde evler, çeşme, mescit, medrese, kitaplık gibi yapıları art arda, yan yana uyum içinde izlemek olasıdır.
9. Kaleiçi kent peyzajında, Osmanlı kültürünün süzgecinden geçmiş mimari biçimler ve temaların varlığı sezilir.
10. Kaleiçi'nde yerleşmenin karakteri yapıların ayırık nizamda veya birbirine bitişik, dar parseller üzerinde yerleşmiş olması ile yakından ilişkilidir.
11. Surlarla çevrili küçük kentlerde, yerleşme dar bir alanda, küçük parseller üzerinde, bitişik düzende olmak durumundadır.
12. Kaleiçi sur dışı yerleşmelerde geniş bahçeler ve ayırık düzen yaygındır.
13. Kaleiçi kentsel dokusu içinde sokakların biçimi: düz veya kıvrımlı oluşları, çıkmazlar, sokak ve meydanların mekânsal ilişkileri, ada boyut ve biçimleri, sokak köşelerinin biçimlenmesi, yapıların cephe oranları ve sokakla ilişkileri yerleşmeye karakter veren özelliklerdir.
14. Kaleiçi'nde Yörenin yapı geleneği, malzeme olanakları ve iklim koşullarıyla sıkı sıkıya bağlıdır.
15. Çatı biçimleri kütle boyut ve biçimlenmesi, dış yüzeylerde kullanılan malzeme ve renkler yaygın yapı geleneğine bağlıdır ve bütün bu özellikler biraraya geldiğinde kent için karakteristik olan homojen bir görünüm ortaya çıkar.
16. Kaleiçi'nde simgesel değer taşıyan anıtsal yapılar konutlara göre daha özenli bir işçilik ve kalıcı malzeme ile yapılmıştır.
17. Kaleiçi tarihi kentinde yerleşme dokusu genel olarak topografyayla ilginç bir bütünleşme ve uyum sergiler.
18. Birçok tarihi kentin, erişilmesi zor, en yüksek noktasına yerleşmiş bir kalesi bulunur. Kaleiçi'nde böyle bir alan bulunmaktadır.
19. Antalya kentinde toplumun en çok değer verdiği anıtlar görünümüne egemen olur, kenti taçlandırır.
20. Genel görünüme egemen bir veya birkaç anıtın çevresinde yöreye özgü çatı biçimleri, bacalar, kubbe ve kuleler, minareler gibi tekrar eden öğelerin bir araya gelmesiyle kent için tanımlayıcı bir özellik taşıyan kent silüeti oluşur. Nasıl yerleşmenin temel öğelerinden vazgeçilmesi düşünülemezse, onların bir

araya gelmesiyle oluşan genel görünüm de ait olduğu kentle özdeşleşen, bozulması istenmeyen bir imgedir.

21. Kaleiçi ‘ne yönelik bir sit kararı olmadığı dönemde, Kaleiçi’nin silüetine giren yeni ve uyumsuz tek ve/veya çok katlı betonarme yapılar(doymuş yapılar) kent silüetini zedelemiş, bozmuştur.
22. Kaleiçi’ne yönelik bir sit kararı olmadığı dönemde, Kaleiçi’nin silüetine giren yeni ve uyumsuz tek ve/veya çok katlı betonarme yapıların(doymuş yapıların) ortadan kaldırılması gereklidir.
23. Kaleiçi’nde sokak yer döşemelerinin durumu tarihi yapıyı desteklemektedir.
24. Kaleiçi’nde tarihi yapıların(camii, klise, han, hamam vd) restorasyonu ile oluşan yapılar tarihi yapıyı ve dokuyu destekliyor.
25. Kaleiçi’ndeki geleneksel konutların restorasyonu veya benzer yapıların yeniden inşa edilmesi tarihi yapıyı ve dokuyu destekliyor.
26. Tarihi Kaleiçi sit kararıyla birlikte getirilen özel kurallarla, bundan sonra silüete katılacak olan yeni yapılar; yükseklik, malzeme, renk ve boyut açısından mutlaka tarihi çevreye uyumlu olmalıdır.
27. Kaleiçi’ndeki bitki örtüsünde Antalya’ya özgü geleneksel bitki türlerinin hakim olması gereklidir.
28. Kaleiçi’ndeki bitki örtüsünde Akdeniz iklim kuşağındaki tüm bitki türlerinin kullanılması doğrudur.
29. Kaleiçi’nde yeni oluşturulan ve oluşturulacak olan konut ve diğer yapılara ait bahçelerde kullanılacak olan bitki materyaline yönelik bir standart getirilmesi uygun olacaktır.
30. Kaleiçi’nde sokak aydınlatması tarihi yapıyı desteklemektedir.
31. Kaleiçi’nde ticari alanların tabela ve gölgelendirme elemanları tarihi yapıyla desteklemektedir.
32. Kaleiçi’ndeki araç trafiği ve park yeri uygulamalarının tarihi alan ve yapıların görsel etkisini ve algısını zayıflatmaktadır.



Şekil 4.12. Uluslararası Müzeler Örgütü'nün Tarihi Çevre Koruma Düşüncesinde Yer Alan Temel Parametrlere Göre Kaleiçi'nin Değerlendirilmesi

4.4.4. Kaleiçi’nde tarihi dönemler (Kaleiçinde öne çıkan tarihi dönemlerin uzman görüşlerine göre saptanması)

Kapsamdaki bireylere “Size göre, mevcut durumda Kaleiçi’nde hangi tarihi dönem öne çıkmaktadır? diye soru yöneltilmiş Roma dönemi, Selçuklu dönemi, Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet dönemi olmak üzere 4 dönem ve kombinasyonları şeklinde görüşler saptanmıştır.

Buna göre Mimarların mevcut durumda Kaleiçi’nde en yüksek oranda(%45,5) Osmanlı tarihi döneminin öne çıkmakta olduğunu, ikinci sırada ise aynı oranlarla (%13,6) Roma ve Roma+Selçuklu gelmektedir. Peyzaj mimarları ise %38,5 ile Osmanlı dönemi ilk sırada gelirken, bunu %30,8 ile Cumhuriyet ve %25 ile Roma dönemi gelmektedir. Diğer meslek grubundaki katılımcılar ise ilk sırada %50 ile Selçuklu ve %36,4’ü Osmanlıyı hakim dönem olarak belirtmişlerdir. Katılımcıların tamamı birlikte ele alındığında ise Osmanlı dönemi %42,3 ve Selçuklu dönemi ise %23,1’i ikinci sırada yer almaktadır. Bu durum günümüzde Kaleiçi’nde Osmanlı ve Selçuklu döneminin etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Çizelge 4.7. Mevcut durumda Kaleiçi’nde hangi tarihi dönemin öne çıkmakta olduğu üzerine görüşler

Dönemler	Mimar		Peyzaj Mimarı		Diğer		Toplam	
	Sayı	Payı	Sayı	Payı	Sayı	Payı	Sayı	Payı
Osmanlı	10	45,5	4	38,5	8	36,4	22	42,3
Selçuklu	1	4,5	5	7,7	6	50,0	12	23,1
Roma	3	13,6	1	25,0	-	-	4	7,7
Cumhuriyet	1	4,5	-	30,8	-	-	1	1,9
Roma+Selçuklu	3	13,6	1	-	-	-	4	7,7
Selçuklu+Osmanlı	1	4,5	-	-	2	66,7	3	3,8
Roma+Cumhuriyet	1	4,5	-	-	-	-	2	3,8
Roma+Selçuklu+Osmanlı	1	4,5	-	-	1	50,0	2	3,8
Osmanlı+Cumhuriyet	-	-	1	7,7	-	-	1	1,9
Roma+Selç+Osm+Cum.	1	4,5	-	7,7	-	-	1	1,9
Roma+Osmanlı	1	4,5	-	-	-	-	1	1,9
Toplam	22	13,6	13	25,0	17	32,7	52	100,0

Yine kapsamdaki bireylere “*Kaleiçi’nin yapılandırılmasında hangi tarihi dönem veya dönemler öne çıkarılmalıdır?*” diye soru yöneltilmiş, aynı şekilde Roma dönemi, Selçuklu dönemi, Osmanlı dönemi ve Cumhuriyet dönemi *olmak üzere* 4 dönem ve kombinasyonları şeklinde görüşler saptanmıştır.

Buna göre Mimarların yeni yapılanmada Kaleiçi’nde Osmanlı döneminin öne çıkarılması gerektiğini en yüksek oranla(%27,3) ifade etmişler, ikinci sırada ise % Osmanlı dönemi öne çıkarılmalı, olduğunu, ikinci ve üçüncü sırada ise aynı oranlarla (%18,2) Selçuklu ve Roma+Selçuklu+Osmanlı bileşimi gelmektedir. Peyzaj mimarları ise %30,8 ile Cumhuriyet dönemi ilk sırada gelirken, bunu %18,2 ile Osmanlı dönemi izlemiştir. Diğer meslek grubundaki katılımcılar ise ilk sırada %33,3 ile Osmanlı ve %27,8’i ise Roma+Selçuklu+Osmanlı+Cumhuriyet dörtlü kombinasyonu önemli olarak belirtmişlerdir. Katılımcıların tamamı birlikte ele alındığında ise Osmanlı dönemi %30,2 ile ilk sırada yer almakta, bunu dörtlü kombinasyon ve Selçuklu dönemi izlemektedir. Bu durum Kaleiçi’nin yapılandırılmasında Osmanlı dönemi ve dörtlü kombinasyon ile Selçuklu dönemine uygun şekilde yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Kaleiçi’nde mevcut durumda Osmanlı döneminin öne çıktığını belirten 22 kişi(%42,3) ifade etmiştir. Bu görüşün meslek grupları bakımından farklı olup olmadığı istatistiki olarak test edilmiştir. Buna göre peyzaj mimarlarının %30,8’i, mimarların %45,5’i ve diğer meslek grubunda bulunanların %47,1’i mevcut durumda Osmanlı döneminin öne çıktığını belirtmişlerdir.

Çizelge 4.8. Kaleiçi’nin yapılanmasında hangi tarihi dönem(ler)in öne çıkarılması

Dönemler	Mimar		Peyzaj Mimarı		Diğer		Toplam	
	Sayı	Payı	Sayı	Payı	Sayı	Payı	Sayı	Payı
Osmanlı	6	27,3	4	18,2	6	33,3	16	30,2
Selçuklu	4	18,2	3	13,6	1	5,6	8	15,1
Roma	1	4,5	1	4,5	2	11,1	4	7,5
Cumhuriyet	1	4,5	1	30,8	1	5,6	3	5,7
Roma+Selç+Osm+Cum.	3	13,6	1	15,4	5	27,8	9	17,0
Roma+Selçuklu+Osmanlı	4	18,2	-	7,7	-	0,0	4	7,5
Selçuklu+Osmanlı	1	4,5	-	0,0	2	11,1	3	5,7
Osmanlı+Cumhuriyet	-	-	2	7,7	-	0,0	2	3,8
Roma+Osmanlı	1	4,5	-	0,0	1	5,6	2	3,8
Roma+Selçuklu	-	-	1	7,7	-	0,0	1	1,9

Çizelge 4.8.’in devamı

Roma+Cumhuriyet	1	4,5	-	0,0	-	0,0	1	1,9
Toplam	22	41,5	13	24,5	18	34	53	100,0

Kaleiçi’nin yeni yapılandırılmasında hangi tarihi dönem(ler)in öne çıkarılması gerektiğine yönelik veriler Çizelge 4.8’de verilmiştir. Buna göre en yüksek değer Osmanlı döneminin öne çıkarılması gerektiği yönündedir(%30,2). Bu görüşün meslek grupları bakımından farklı olup olmadığı istatistiki olarak test edilmiştir. Buna göre peyzaj mimarlarının %18,2’i, mimarların %27,3’ü ve diğer meslek gruplarında bulunanların %33,3’ü Osmanlı döneminin öne çıkması gerektiğini ifade etmiştir.

4.4.5. Kaleiçi’nin tarihi dokusunu bozan etmenler

Araştırma kapsamındaki bireylerin Kaleiçi’nin tarihi dokusunu bozan ve tehdit eden faktörler üzerine görüşleri öğrenilmiştir. Buna göre kapsamdaki bireylere “*Size göre, Kaleiçi’nin tarihi dokusunu bozan etkenler nelerdir? önem sırasına göre belirtiniz.*” şeklinde bir soru yöneltilmiş ve birinci öncelik olarak belirtilen görüşler aşağıda ve dağılımı ise çizelgede verilmiştir.

Buna göre Kaleiçi’nin tarihi dokusunu bozan ve tehdit eden konular 8 başlık altında toplanmış olup, bunlar aşağıda olduğu gibi sıralanmıştır;

- Betonarme(doymuş) yapıların varlığı,
- Eski yapıların bakımsız ve yıkıntı halinde olması,
- Yapılan restorasyonların tarihi dokuya uyumsuz olması,
- Kaleiçi’nde araç ve trafik akışının olması,
- Hediyelik eşya satıcılarının gelişigüzel sergi yapması ve alan kullanımı,
- Ağaç ve bitkisel varlıkların doğal ve tarihi bitki örtüsüyle uyumsuz (ithal) olması,
- Yat limanındaki turistik gezi yaptıran motorların konseptlerindeki aykırılıklar,
- Pansiyon ve işletme isimlerinin Türkçe ve otantik olmaması.



Şekil 4.13. Betonarme bir yapı ve zemin kattaki işletme tabelalarının tarihi çevreyle uyumsuz olmasına bir örnek (Orjinal 2018)



Şekil 4.14. Hediyeelik eşya satıcılarının gelişigüzel sergi yapması ve tarihi çevreyle uyumsuz tente ve tabela kullanımına bir örnek (Orijinal 2018)



Şekil 4.15. Bakımsız ve eski bir yapı örneği (Orijinal 2018)



Şekil 4.16. Eski, Bakımsız ve yıkıntı halinde bireski bir yapı örneği (Orijinal 2016)



Şekil 4.17. Bakımsız ve eski bir yapı
örneği (Orişinal 2018)



Şekil 4.18. Hediyelik eşya satıcılarının
tezgahlarını kapattığında ortaya çıkan
tarihi çevreyle uyumsuz görüntülere bir
örnek (Orişinal 2016)

Yukarıda sıralanan etmenler “yapısal etkenler” (yapıların durumu ve niteliğine yönelik konular) ve “çevresel etkenler” (uygulamaya yönelik işlemler) olmak üzere iki grupta ele alınarak istatistik analizler gerçekleştirilmiştir.

Buna göre katılımcıların %50’si Doymuş yapıların varlığını birincil öneme sahip konuların ilk sırasına koymuştur. Yapılan restorasyonların tarihi dokuyla uyumsuz olmasını ikinci ve Kaleiçi’nde araç ve trafik akışının olmasını üçüncü sırada belirtmiştir.

Yukarıda belirtildiği gibi iki grupta ele alınan etkenler Çizelge 4.9. da verildiği gibi yapısal etkenler ve çevresel etkenler şeklinde incelenmiştir. Bu kapsamda ortaya konulan görüşlerin meslek grupları bakımından farklı olup olmadığı istatistiki olarak test edilmiştir.

Buna göre peyzaj mimarlarının %84,6’sı, mimarların %70,6’sı ve diğer meslek gruplarında bulunanların %77,1’i Yapıların durumu ve niteliğine yönelik(yapısal)

konuların önemli olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan ki-kare analizinde meslek grupları ile Yapısal ve çevresel etkenler arasında farklılık olup olmadığı test edilmiştir. Buna göre istatistiki olarak fark saptanmamıştır. Bu durum meslek grupları arasında mevcut durumda Kaleiçi'nin tarihi dokusunu bozan birincil (yapısal ve çevresel) etkenler bakımından benzer görüşlere sahip olduğunu göstermektedir.

Çizelge 4.9. Kaleiçi'nin tarihi dokusunu bozan birincil öneme sahip etkenler

Meslek Grubu	Yapısal Etkenler (Yapıların durumu ve niteliğine yönelik konular)			Çevresel Etkenler (Uygulamaya yönelik işlemler)			Görüş Belirtenler Toplamı
	Doymuş yapıların varlığı	Eski yapıların bakımsız ve yıkıntı halinde olması	Yapılan restorasyonların tarihi dokuya uyumsuz olması	Kaleiçi'nde araç ve trafik akışının olması	Hediyelik eşya satıcılarının gelişigüzel sergi yapması ve alan kullanımı	Pansiyon ve işletme isimlerinin Türkçe ve otantik olmaması	
Mimar	41,2	5,9	23,5	11,8	17,6	-	17
Peyzaj Mimarı	46,2	15,4	23,1	15,4	-	-	13
Diğer	61,1	11,1	5,6	11,1	-	11,1	18
Toplam (Sayı)	24	5	8	6	3	2	48
Payı (%)	50,0	10,4	16,7	12,5	6,2	4,2	100,0
GrpToplam (Sayı)	37			11			48
Gruptaki Payı (%)	77,1			22,9			100,0

İkinci öncelik olma durumuna göre görüşlerin dağılımı aşağıdaki çizelgede verilmiştir. Buna göre katılımcıların %25'i doymuş yapıların varlığını ve aynı oranda birincil öneme sahip konuların ilk sırasına koymuştur. İkinci konu ise Kaleiçi'nde araç ve trafik akışının olması, hediyelik eşya satıcılarının düzensiz sergiler kurnası ve eski yapıların bakımsız ve yıkıntı halde olması sıralanmıştır.

Çizelge 4.10’da verildiği gibi Kaleiçi’nin tarihi dokusunu bozan ikinci derecede önemli görülen yapısal ve çevresel etkenlerin meslek grupları bakımından farklı olup olmadığı istatistiki olarak test edilmiştir. Bu konuda 48 katılımcı görüş belirtmiş olup toplamda katılımcıların %52,1’i yapısal etkenleri, %47,9’u ise çevresel faktörlerin önemli olduğunu belirtmişlerdir. Aynı şekilde meslek gruplarına göre bakıldığında Peyzaj mimarlarının %61,5’i, mimarların %41,2’si ve diğer meslek gruplarında bulunanların ise %55,6’sı yapısal etkenlerin önemli olduğuna dikkat çekmişlerdir.

Çizelge 4.10. Kaleiçi’nin tarihi dokusunu bozan ikinci derecede önemli etkenler

Meslek Grubu	Yapısal Etkenler (Yapıların durumu ve niteliğine yönelik konular)			Çevresel Etkenler (Uygulamaya yönelik işlemler)				Görüş Belirtenler Toplamı
	Doymuş yapıların varlığı	Eski yapıların bakımsız ve yıkıntı halinde olması	Yapılan restorasyonların tarihi dokuya uyumsuz olması	Kaleiçi’nde araç ve trafik akışının olması	Hediyelik eşya satıcılarının gelişigüzel sergi yapması ve alan kullanımı	Yat limanındaki turistik gezi yaptıran motorların konseptlerindeki aykırılıklar	Pansiyon ve işletme isimlerinin Türkçe ve otantik olmaması	
Mimar	23,5	11,8	5,9	35,3	11,8	5,9	5,9	17
Peyzaj Mimarı	38,5	15,4	7,7	30,8	7,7	-	-	13
Diğer	16,7	22,2	16,7	11,1	27,8	5,6	-	18
Toplam(Sayı)	12	8	5	12,0	8	2	1	48
Payı (%)	25,0	16,7	10,4	25,0	16,7	4,2	2,1	100,0
GrpToplam (Sayı)	25			23				48
Gruptaki Payı (%)	52,1			47,9				100,0

Üçüncü öncelik olma durumuna göre görüşlerin meslek gruplarına göre dağılımı aşağıdaki çizelgede verilmiştir. Buna göre katılımcıların %23,4’ü Eski yapıların bakımsız ve yıkıntı halinde olması Doymuş yapıların varlığını ve aynı oranda birincil öneme sahip konuların ilk sırasına koymuştur. İkinci konu ise yapılan restorasyonların tarihi dokuya uyumsuz olması halde olması sıralanmıştır.

Çizelge 4.11.'de verildiği gibi Kaleiçi'nin tarihi dokusunu bozan üçüncü derecede önemli görülen yapısal ve çevresel etkenlerin meslek grupları bakımından farklı olup olmadığı istatistiki olarak test edilmiştir. Bu konuda 47 katılımcı görüş belirtmiş olup toplamda katılımcıların %53,2'si yapısal etkenleri, %46,8'i ise çevresel faktörler önemli gördüklerini belirtmişlerdir. Aynı şekilde meslek gruplarına göre bakıldığında Peyzaj mimarlarının %61,5'i, mimarların %52,9'u ve diğer meslek gruplarında bulunanların ise %47,1'i yapısal etkenlerin önemli olduğuna dikkat çekmişlerdir.

Çizelge 4.11. Kaleiçi'nin tarihi dokusunu bozan üçüncü derecede öneme sahip etkenler

Meslek Grubu	Yapısal Etkenler (Yapıların durumu ve niteliğine yönelik konular)			Çevresel Etkenler (Uygulamaya yönelik işlemler)				Görüş Belirtenler Toplamı
	Doymuş yapıların varlığı	Eski yapıların bakımsız ve yıkıntı halinde olması	Yapılan restorasyonların tarihi dokuya uyumsuz olması	Kaleiçi'nde araç ve trafik akışının olması	Hediyelik eşya satıcılarının gelişigüzel sergi yapması ve alan kullanımı	Yat limanındaki turistik gezi yaptıran motorların konseptlerindeki aykırılıklar	Pansiyon ve işletme isimlerinin Türkçe ve otantik olmaması	
Mimar	5,9	17,6	29,4	23,5	5,9	17,6	-	17
Peyzaj Mimarı	15,4	23,1	23,1	15,4	15,4	7,7	-	13
Diğer	11,8	29,4	5,9	11,8	29,4	5,9	5,9	17
Toplam (Sayı)	5	11	9	8	8	5	1	47
Payı(%)	10,6	23,4	19,1	17,0	17,0	10,6	2,1	100,0
GrpToplam (Sayı)	25			22				47
Gruptaki Payı (%)	53,2			46,8				100,0

4.4.6. Kaleiçi'nin tarihi dokusunun korunması

Araştırma kapsamındaki bireylerin Kaleiçi'nin tarihi dokusunun korunması üzerine görüşleri öğrenilmiştir. Bu kapsamda “*Size göre, Kaleiçi'nin tarihi dokusunu korumak ve iyileştirmek için neler yapılmalıdır?*” şeklinde soru yöneltilmiş ve 14 farklı başlıkta 445 görüş ifade edilmiştir.

Araştırma kapsamındaki 57 katılımcının görüşleri incelendiğinde %77,2'si Eski yapıların bakımlı hale gelmesi için mali destek sağlanmalı, %73,7'si Kaleiçi'nin bazı bölümlerinin trafiğe kapatılmalı ve kontrol altına alınmalı, %70,2'si betonarme(doymuş) yapıların kaldırılarak özgün yapıyla bütünleştirilmeli yine aynı oranda tarihi dokuyla uyumsuz yapıların uyumlu hale getirilmesi için çalışılmalı ve %68,4'ü hediyeelik eşya satıcılarının görüntü kirliliğine yol açan sergiler düzenlenmeli gibi görüşler belirtilmiştir.

Çizelge 4.12. Kaleiçi'nin tarihi dokusunu korumak ve iyileştirmek için öneriler

Öneriler	Sayı (kişi)	Toplam Görüşler içindeki Payı (%)	Ankete Katılanlar İçindeki Payı (%)
Betonarme(doymuş) yapılar kaldırılarak özgün yapıyla bütünleştirilmeli	40	9,0	70.2
Betonarme(doymuş) yapılara uygun dış kaplama yapılmalı	20	4,5	35.1
Eski yapıların bakımlı hale gelmesi için mali destek sağlanmalı	44	9,9	77.2
Yeni ve yıkılıp yapılacak olanlar için özgün evlerin yaygınlaşmasına yönelik “tip projeler” geliştirilmeli	24	5,4	42.1
Tarihi dokuyla uyumsuz yapıların uyumlu hale getirilmesi için çalışılmalı	40	9,0	70.2
Kaleiçi'nde tarihi cazibe merkez alanları (Kesik Minare, Hıdırlık kulesi gibi) oluşturulmalı	34	7,6	59.6
Kaleiçi'nin bazı bölümlerinin trafiğe kapatılmalı ve kontrol altına alınmalı	42	9,4	73.7
Hediyeelik eşya satıcılarının görüntü kirliliğine yol açan sergileri düzenlenmeli	39	8,8	68.4
Ağaç ve bitkisel varlıklar doğal ve tarihi bitki örtüsüyle uyumlu hale getirilmeli	25	5,6	43.9
Limandaki Yatlar, tarihi yapıyla uyumlu olmalı, bunu sağlayacak anlayışla ele alınmalı	24	5,4	42.1

Çizelge 4.12.’nin devamı

Pansiyon ve işletme tabelalarının tarihi konseptle ilişkili olarak şekillendirme ve Türkçe isimlendirilmeli	31	7,0	54.4
İşletmecilik anlayışında geleneksel Türk misafirperverliği, saygı ve sevgiyle yaklaşılması sağlanmalı	27	6,1	47.4
Yenilikçi uygulamalar(çiçek, avlu, mimari yapı gibi) yarışmalar yapılmalı	24	5,4	42.1
Kaleiçi’nde Geleneksel aile yaşantısının devam etmesine yönelik teşvikler verilmeli	31	7,0	54.4
Toplam	445	100,0	100.0

4.5. Akdeniz Bahçesi Kapsamında Kaleiçi’nin Değerlendirilmesi

Kaleiçi’nin tarihi peyzaj değerleri bitkisel ve yapısal peyzaj unsurları olarak ele alınmış ve konu bu kapsamda incelenmiştir. İlk olarak peyzaj değerleri bakımından önemli yer tutan ev bahçeleri(avlusu) üzerinde durulmuştur.

Genel olarak bahçeler yaşam alanının devamı olarak kabul edilen dış mekânlardır. Brookes (2012)’a göre bahçeler “dışarıda bir oda” olarak nitelendirilmektedir. Bu yönüyle bir yaşam alanı olarak bahçe, evin bir uzantısı olarak kabul edilmektedir. Bu bakımdan, mekân tasarımı, iç ve dış mekânın bütünlüğü bulunmaktadır. Bu kapsamda bahçenin evin herhangi bir odasından farkı olmadığı söylenebilir. Bir örnek olarak bahçede oturma odası veya çalışma odası gibidir, evin önemli bir bileşeni olarak, üzeri açık olan, açık veya yarı açık mekan karakterindeki bir odayı tanımlar. Bunun yanında bahçe canlı varlıkların da yaşama alanıdır. Bitkiler, kuşlar, böcekler ve benzeri canlı varlıkların, insanlarla beraber yaşadıkları, ortak bir mekânı paylaştıkları tanımlanmış bir mekândır. Bu bakımdan nasıl evin tüm odalarının tasarımı; kullanıcının beğeni ve tercihleri doğrultusunda şekilleniyorsa, açık mekân tanımlaması içerisinde evin bir odası olan bahçede bu biçimlemeyle paralellikte şekillenmektedir. Bu bakımdan Akdeniz havzasındaki farklı ülkelerde farklı kültürlerle sahip topluluklar olmasına rağmen Akdeniz’in etkisiyle bahçelerde benzer özellikler görülmektedir. Bu kapsamda Akdeniz’in coğrafî, topoğrafik ve iklimsel özellikleri insanlara dışarıda bir yaşam ortamı oluşturmaları için önemli fırsatlar sunmuştur. Brookes (2012) özellikle Akdeniz ve tropik iklim kuşağında dışarıda hoş bir oda (bahçe) oluşturma, kuzey ülkelerine göre daha kolay olduğunun altını çizmiş, ancak bunun ötesinde uygun iklim koşullarından yararlanmak için bahçeye olan gereksinimin bu bölgelerde daha da önem taşıdığını belirtmiştir. Buna paralel şekilde Akdeniz insanı da, benzer şekilde kuzey bölgelerindeki insanlara göre daha serbest ve dış mekânda huzur bulan bir insan tipidir. Akdeniz insanının vaktinin büyük kısmı da dış mekânlarda geçmektedir. Bu bakımdan Akdeniz bölgesinin bahçeleri herhangi bir kuzey ülkesi bahçesine göre daha zengindir.

Yukarıdaki bilgiler ışığında bu bölgede yaşayan toplulukların yaşam alanları, içinde bulundukları coğrafya ve iklimin etkisiyle şekillenmiş ve kayda değer bir bahçe (dışarıda bir oda) kültürünün ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bunun sonucu olarak günümüzde “Rönesans”, “Barok” veya “Rokoko” isimleri ile adlandırılan birçok bahçe tarzı Akdeniz coğrafyasının bir ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Bu tarzlar bölgenin özelliklerinden aldıkları öğelerin damıtılmasıyla genel Akdeniz tarzından ayrılmamış ve kendi özelleşmiş biçimlerini oluşturmuşlardır. Tüm bu sayılan tarzların dışında da özellikle bölgenin karakteristik bitki örtüsünün ve engebeli topografyasının tanımladığı özgün bir üst bahçe kültürünün varlığı da havzanın farklı bölgelerinde benzer şekilde uygulanmakta ve gözlemlenmektedir.

Görülmede olduğu gibi farklı toplumlarda farklı şekillerde biçimlenen bu mekânlar, Akdeniz iklim kuşağının zengin florası ve tarihsel mimarı yapılarıyla buluşarak özgün Akdeniz bahçelerinin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu kapsamda Akdeniz iklim kuşağının tüm karakteristiklerini taşıması ve ayrıca dağların denize paralel sıralanması nedeniyle ortaya çıkan zenginlikleriyle Antalya Kaleiçi bahçeleri özellikli ve önemli değerlere sahiptir. Bu durumda Kaleiçi’ni mimari boyutu yanında peyzaj karakterleriyle de bir bütünlük oluşturduğu söylenebilir ve yaşayan kültürle birlikte bu öğelerin birbirini tamamlayarak Kaleiçi’ne özgü bir bahçe/avlu karakteristiğinin oluştuğu görülmektedir.

4.5.1. Kaleiçi bahçelerinin karakteristiği

Akdeniz bahçelerinin oluşumuna zemin hazırlayan en büyük etmenlerden biri olan iklimle beraber insanlar yılın büyük bölümünü evin bir uzantısı olan bahçelerinde geçirilebilmesidir. Bu durum Kaleiçi evleri bahçeleri için de geçerli olup, bahçede geçirilen zamanın artmasıyla birlikte, dış mekanda kapalı, yarı-açık ve açık gibi çeşitli oturma mekanlarına ihtiyaçtan doğmuştur. Bu ihtiyaca binaen genel olarak Akdeniz bahçelerinin de olmazsa olmazları arasında yer alan pergola ve teraslarla cevap verilmiş bunların yanında taşınabilir malzemelerden oluşan taş, ahşap ve mermer oturma birimleri de kullanılmıştır.

İklimin kış aylarında ılıman yazın ise kurak ve sıcak geçmesi su kullanımıyla ortamı serinletmeye yönelik su biriktirme havuzları ve su arıkları gibi uygulamalarla Kaleiçi bahçelerinin karakteristiğinin oluşmasına etki yapmıştır. Suyun kullanım şekilleri genelde bahçenin mevcut olarak sahip olduğu formal düzen içerisinde geometrik şekillerde havuzlarla olmuştur. Bu havuzlar kimi dönemlerde durgun şekilde ayna etkisiyle kimi zamanda fiskiyelerle ve çeşmelerle hareketlendirilerek kullanılmıştır. Suyun serinliğinin bahçenin her yanında hissedilmesi amacıyla zaman zaman bahçede kanallar şeklinde kullanılmıştır.

Sert yüzey ve döşemelerde kullanılan malzemeler, bahçenin kimliğini vurgulayan bir diğer etmendir. Latymer (2001) bu kapsamda Akdeniz bahçelerinde sıklıkla gri renkli bir malzeme olan betonun sıkça farklı şekilde kullanıldığını belirtmiştir. Konu Kaleiçi evleri bahçeleri için ele alındığında beton bazen düz bir şekilde bazen plaklar halinde bazen de betonun üzerine işlenen çakıl veya dere taşlarıyla kullanıldığını ve hatta bu şekildeki kullanımlarda döşeme desenlerinde çeşitli form ve

motifler oluşturulduğundan bahsetmiştir. Özellikle bahçelerde bulunan sert zeminlerde bu tür motif uygulamaları görülmektedir. Tuğla granit gibi malzemelerin yanında sıkça kayraktaş gibi doğal malzemeler hem döşemelerde hem de merdivenlerde sıkça kullanılmıştır. Yine hem Akdeniz bahçelerinin geçmişine baktığımızda avlularda mermerden yapılmış sütunlar, heykeller ve süs havuzları da görülebilmektedir. Bitkiler Akdeniz bahçesine kimlik veren en önemli unsurlardandır. Kaleiçi evleri bahçeleri esas olarak yaşam alanı oluşturması nedeniyle çok işlevli bir niteliğe sahiptir. Kaleiçi’nde sokak ağaçlandırması ise önemli ölçüde ortak kullanım alanlarında görülmektedir.

4.5.2. Kaleiçi bahçelerinde bitkilendirme

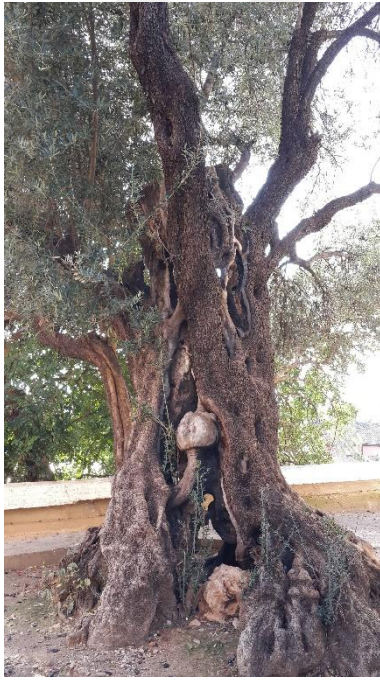
Akdeniz kültürü, Akdeniz Havzasının coğrafi, topografik ve iklimsel özellikleri yanında tarihsel, kültürel zenginlikleriyle etkileşim halinde ortaya çıkmış bir değeri ifade etmektedir. Öyle ki bu havza farklı medeniyetlerle beslenerek Akdeniz kültürünün oluşmasına derinlik kazandırmıştır ve bunun sonucu olarak özellikle Akdeniz iklim kuşağı toplumlarının dış mekan kullanım alanının önemli bir parçası olan “Akdeniz bahçesi” anlayışının gelişmesine ve ortaya çıkmasına yol açmıştır (Özçatalbaş ve Erdoğan 2013).

Tarihsel ve kültürel özellikleriyle Kaleiçi ağırlıklı olarak Selçuklu ve Osmanlı döneminin izlerini taşımaktadır. Tarihi gelişim süreci içinde tüm güzel sanatlar ve mimari eserlerin oluşumunu etkilemekte olan kültürel değerler, genel olarak Türk bahçe sanatının da önemli bir belirleyicisi olmuştur. Toplumsal olaylardan felsefi ve dini yaklaşımlara kadar çeşitli akımlardan etkilenen bahçe kavramı ve bitki kullanımı, somut bir kültürel bileşendir (Tazebay ve Akpınar 2010). Buna göre güzel sanatlar ve mimari eserlerin oluşumunda etkili olan kültürel değerlerin Kaleiçi’nde de hayat bulduğu ve bir bakıma Antalya Türk bahçe sanatına yönelik önemli örnekler oluşturduğu söylenebilir. Bu çerçevede Türk kültürünün genel özellikleri tarihsel süreç içinde çeşitli aşamalardan geçerek özgün bir karakteristiğe ulaşmıştır. Bu süreçte etkili üç temel faktör olarak geleneksel Türk göçebe kültürü, İslam kültürü ve batı kültürü söz konusudur (Akgül ve Akgül 2007). Bu durum Kaleiçi’nde ortaya çıkan bahçe kültürünün de aynı şekilde yüzyılların birikimiyle oluşmuş bir sentez olarak değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır.

Akdeniz bahçesinin kimliğini belirleyen en önemli unsurlardan birisi de bitkilerdir. Akdeniz bahçeleri kavramının oluşmasında ise etkili en büyük etmenler arasında Akdeniz ikliminin özellikleri ve günün büyük bölümünün evin bir uzantısı olan bahçelerde geçirilmesi nedeniyle bahçeye olan ihtiyaçtır. Konu Kaleiçi’ndeki yapıların, evlerin bahçeleri bakımından ele alındığında dışarıda bir oda olarak tanımlanan bu odanın(bahçe) sınırları ve hacmi kullanılan bitki materyali ile belirlendiği görülmektedir. Genel olarak eski zamanlarda bahçeler sıklıkla mahremiyet ve özellikle güvenlik sebebi ile yüksek duvarlar ile çevrelenmiştir. Ancak günümüzde bu anlayış kendini daha alçak duvarlara ve Akdeniz bahçelerinde çit bitkilendirmesine bırakarak hem bahçenin dışarı ile bağlantısı kesilmemiş hem de bahçe sınırları belirlenmiştir.

Kaleiçi evlerinin bahçe duvarları özellikle mahremiyet nedeniyle yüksek sayılabilecek (yaklaşık 2 m. yükseklikte) duvarlar ile çevrelenmiştir. Bitki kullanımı

diğer Akdeniz bahçelerinde olduğu gibi farklı şekillerde kimi zaman yoğun şekilde, kimi zaman da seyrek olarak farklı varyasyonlar halinde kullanılmıştır. Bahçelerde yer alan ağaçların seçiminde işlevsellik, görsellik, yaşam biçimi ve kültür etkili olmuştur. Bu kapsamda Akdeniz iklim kuşağında yetişen meyvesi yenen ve yenmeyen çalı ve ağaç türleri ve sarılıcılar önemli ölçüde yer almıştır. Örneğin *Cupressus sempervinens* (servi) önemli bir sınır bitkisi ve yer yer avlu duvarlarına paralel olarak sıralandığı görülmektedir. Ayrıca bir ölçüde ev ihtiyacını da karşılamaya yönelik olarak işlev gören meyvesi yenen ağaçlardan *Citrus limoni* (limon), *Citrus sinensis* (portakal), *Olea europea* (zeytin), *Eriobotrya japonica* (yeni dünya), *Morus sp.* (dut), *Vitis vinifera* (üzüm) gibi türler önemli ölçüde bahçede yer bulmaktadır. Ayrıca bahçede yine ev ihtiyacına yönelik olarak tamamında olmamakla birlikte küçük bostanlık/yeşillik olduğu görülmektedir. Yine bahçelerde saksı kullanımı daha çok dekoratif ve estetik amaçlı çiçek yetiştirmek ve benzeri amaçlara yönelik olarak kullanılmaktadır. Yine saksı kullanımına bir örnek olarak örneğin Eski Yunanda bitkiler avluda kil saksılar içinde ve kaplarda kullanılmıştır. Akdeniz bahçelerinde ise saksı bitkilendirmesi sonradan sıkça konut girişleri, teraslar, avlular, pencere önleri gibi yerlerde kullanılarak renkli bahçeler ve mekanlar elde edilmiştir. Saksılar sadece mevsimlik türler için kullanılmamış zeytin ve portakal gibi özel Akdeniz bitkilerinde de kullanılmıştır. Akdeniz bahçelerindeki karşılaştığımız farklı bir diğer bitki kullanımı ise sarılıcılardır. Bu tür bitkilerin kimisi doğrudan Akdeniz ile özdeşleşmiş (Örn: *Wisteria sinnensis*, *Campsis radicans*, *Bougainvillea sp.*) ve sıkça duvarlarda, sütünlarda, pergola ve çardaklarda kullanılmıştır.



Şekil 4.19. Yivli Minare Cami'sinin bahçesinde bulunan yaşlı bir *Olea europea* (zeytin) örneği (Orijinal 2015)



Şekil 4.20. Keleçiinde bir evin bahçesinden yükselen *Cupressus sempervinens* (servi) örneği (Orijinal 2016)



Şekil 4.21. Cumhuriyet Meydanından Kaleiçi bitki örtüsü varlığına bir bakış (Orişinal 2016)



Şekil 4.22. Kaleiçi sokaklarında bir binanın duvarını kaplamış bir *Baugainvillea spectabilis* (begonvil) örneğı (Orişinal 2016)

Yine bitki kullanımında ki en önemli unsurlardan birisi doğal türlerin kullanılmasıdır. Doğal türlerin kullanılması Akdeniz iklimine adaptasyonda güçlük olabilecek diğer iklim kuşaklarındaki bitkilerin fazlaca yer almaması sonucunu doğurmuştur. Dolayısıyla Kaleiçi'nde yapılan bitkilendirmenin aşağıda verilen bitki türlerinin dikkate alınarak yapılması özgün Kaleiçi Bahçesi tanımlamasına katkı sağlayacağı dikkate alınarak sürdürülebilir bir bahçe için doğal bitkilerin seçimi üzerinde durulması yararlı olacaktır.

Kaleiçi'nde sokak ağaçlandırması ev bahçelerinde ki ağaçlandırmanın yoğunluğu ve diğer nedenlerle yoğun olmadığı görölmektedir. Önemli ölçüde ortak kullanım alanlarında camii, okul bahçesi, meydan ve benzeri alanlarda ağaçlandırma yapıldığı görölmektedir.

4.5.3. Kaleiçi bitkileri

Kaleiçi bahçelerinin karakteristiğinde bitkilendirme ve bitki seçimi önem taşımaktadır. Tarihi Kaleiçi bahçelerinde yaygın olarak yer alan bitkilerin varlığını önemli ölçüde iklimsel, sosyal, kültürel ve ekonomik faktörler etkilemektedir. Buna göre ilk olarak Akdeniz coğrafyasına ait Akdeniz bitki türlerinin Kaleiçi'nde yer alma potansiyeline vurgu yapmak gerekir. Aşağıda Akdeniz bitki türleri farklı özelliklerine göre gruplandırılarak verilmiştir. Bunlar arasında yer alan bazı türler Kaleiçi'nde tarihsel olarak yaygın olarak kullanılmış ve kullanılmaktadır.

Altan (2005), Akdeniz bölgesini batıda İspanya ve Fas'tan başlayıp, doğuda Lübnan'a kadar uzanan tüm kıyı kesimleri olarak tanımlamıştır. Bu geniş coğrafyada doğal olarak yetişen bitki türleri aşağıda verilmiştir (Altan, 2005, Yılmaz, 1996, Latymer, 2001, Bell, 2005,). Tabii Akdeniz bitkilerinin en önemli özellikleri arasında doğal türlerin bir özelliğı olarak çok az su ile yaşayabilmeleri ve hatta bazı bitkilerin hiç sulama suyu istememesidir. Bitkilerin su ihtiyaçlarına göre gruplandırılması gereksiz su kullanımını önlemekte olup estetik ve fonksiyonel ilkeler doğrultusunda doğal bitkilerin

seçilip uygulanmasının (Cox 2005 ve Gildemeister 2006) önemli olduğu ifade edilmektedir.

Genel olarak Akdeniz Bahçelerinde kullanılan ve kullanılabilecek bitki türleri listesi Çizelge 4.13’de ve Kaleiçi’nde tarihsel olarak yaygın olarak kullanılan türler ise Çizelge 4.14’de verilmiştir.

Çizelge 4.13. Akdeniz Bahçe stilinde kullanılabilecek bitki türleri listesi (Laytmer 2001, Altan 2005, Mus ve McDowell 2006).

Ağaçlar Türleri:		
<i>Abies pinsapo</i>	<i>Eleagnus angustifolia</i>	<i>Paulownia tomentosa</i>
<i>Acacia dealbata</i> hybritleri	<i>Eriobotrya japonica</i>	<i>Persea americana</i>
<i>Ailanthus altissima</i>	<i>Erythrina crista-galli</i>	<i>Pinus canariensis</i>
<i>Albizia julibrissin</i>	<i>Eucalyptus camadulensis</i>	<i>Pinus halepensis</i>
<i>Araucaria heterophylla</i>	<i>Eucalyptus ficifolia</i>	<i>Pinus pinea</i>
<i>Arbutus andrachne</i>	<i>Ficus carica</i>	<i>Pinus brutia</i>
<i>Arbutus unedo</i>	<i>Ficus elastica</i>	<i>Platanus x acerifolium</i>
<i>Brachychiton acerifolius</i>	<i>Ficus retusa nitida</i>	<i>Platanus orientalis</i>
<i>Callistemon viminalis</i>	<i>Fraxinus uhdei</i>	<i>Populus alba</i>
<i>Catalpa Bignonioides</i>	<i>Ginkgo biloba</i>	<i>Prunus cerasifera</i>
<i>Cedrus libani</i>	<i>Gleditsia triacanthos</i>	<i>Prunus dulcis</i>
<i>Celtis australis</i>	<i>Jacaranda mimosifolia</i>	<i>Punica granatum</i>
<i>Ceratonia siliqua</i>	<i>Juniperus sp.</i>	<i>Quercus ilex</i>
<i>Cercis siliquastrum</i>	<i>Lagestroemia indica</i>	<i>Robinia pseudoacacia</i>
<i>Citrus aurantiifolia</i>	<i>Laurus nobilis</i>	<i>Salix babylonica</i>
<i>Citrus aurantium</i>	<i>Magnolia grandiflora</i>	<i>Schinus molle</i>
<i>Citrus limon</i>	<i>Melia azerdarach</i>	<i>Sophora japonica</i>
<i>Citrus reticulata</i>	<i>Metrosideros excelsus</i>	<i>Tamarix tetrenda</i>
<i>Citrus chinensis</i>	<i>Musa ornata</i>	<i>Thuja orientalis</i>
<i>Cupressus macrocarpa</i>	<i>Olea europea</i>	<i>Ulmus parvifolia</i>
<i>Cupressus sempervinens</i>	<i>Parkinsonia aculeata</i>	

Palmiye türleri:		
<i>Beaucanea recurvata</i>	<i>Cycas revoluta</i>	<i>Washingtonia filifera</i>
<i>Chamaerops humulis</i>	<i>Phoenix dactylifera</i>	<i>Washingtonia robusta</i>
<i>Chrysalidocarpus</i>	<i>Phonix theophrasti</i>	<i>Yucca aloifolia</i>
<i>lutescens</i>	<i>Syagrus romanzoffiana</i>	<i>Yucca elephantipes</i>
<i>Cordylone australis</i>	<i>Trachycarpus fortunei</i>	<i>Yucca flamentosa</i>

Çizelge 4.13.'ün devamı

Çalı Türleri:		
<i>Abelia x grandiflora</i>	<i>Cotoneaster franchetti</i>	<i>Nandina domestica</i>
<i>Acca sellowiana</i>	<i>Cotoneaster horizontalis</i>	<i>Nerium oleander</i>
<i>Aloysia triphyla</i>	<i>Daphne odora</i>	<i>Photinia serrulata</i>
<i>Atriplex canescens</i>	<i>Datura suaveolens</i>	<i>Pistacia lentiscus</i>
<i>Bamboo sp.</i>	<i>Achium fastuosum</i>	<i>Pistacia terebinthus</i>
<i>Berberis thunbergii</i>	<i>Eleagnus x ebbingei</i>	<i>Pittosporum tenuifolium</i>
<i>Berberis julianae</i>	<i>Euonymus japonica</i>	<i>Pittosporum tobira</i>
<i>Buddleia davidii</i>	<i>Fatsia japonica</i>	<i>Plumpago capensis</i>
<i>Buxus microphylla</i>	<i>Fremontodendron</i>	<i>Pyracantha coccinea</i>
<i>japonica</i>	<i>californicum</i>	<i>Rosa sp.</i>
<i>Buxus sempervirens</i>	<i>Hibiscus rosa- chinensis</i>	<i>Rosmarinus officinalis</i>
<i>Caesalpinia gilliesii</i>	<i>Hibiscus syriacus</i>	<i>Russelia equisetiformis</i>
<i>Callistemon citrinus</i>	<i>Jasminum humile</i>	<i>Strelitzia regina</i>
<i>Camellia sasanqua</i>	<i>Juniperus horizontalis</i>	<i>Strelitzia nicolai</i>
<i>Carpenteria californica</i>	<i>Lantana camara</i>	<i>Syringa vulgaris</i>
<i>Cassia alata</i>	<i>Ligustrum japonicum</i>	<i>Syringa laciniata</i>
<i>Cestrum nocturnum</i>	<i>Lippia citriodora</i>	<i>Quercus coccifera</i>
<i>Coronilla glauca</i>	<i>Mahonia aquifolium</i>	<i>Viburnum tinus</i>
<i>Cotinus coggygria</i>	<i>Myrtus communis</i>	
Sarımsık Türleri:		
<i>Actinidia deliciosa</i>	<i>Hedera canariensis</i>	<i>Podranea ricasoliana</i>
<i>Asparagus aethiopicus</i>	<i>Hedera colchica</i>	<i>Polygonum aubertii</i>
<i>Asparagus setaceus</i>	<i>Hedera helix</i>	<i>Rosa banksiae</i>
<i>Bignonia violacea</i>	<i>Jasminum azoricum</i>	<i>Rosa wichuraiana</i>
<i>Bougainvillea glabra</i>	<i>Jasminum fruticans</i>	<i>Solanum jasminoides</i>
<i>Bougainvillea spectabilis</i>	<i>Jasminum mesnyi</i>	<i>Tecomaria capensis</i>
<i>Campsis radicans</i>	<i>Jasminum officinale</i>	<i>Thunbergia grandiflora</i>
<i>Clematis armandii</i>	<i>Jasminum polyanthum</i>	<i>Trachelospermum</i>
<i>Clematis montana</i>	<i>Mandevilla splendens</i>	<i>jasminoides</i>
<i>Distictis buccinatoria</i>	<i>Monstera deliciosa</i>	<i>Vitis vinifera</i>
<i>Ficus pumila</i>	<i>Passiflora manicata</i>	<i>Wisteria sinensis</i>

Çizelge 4.13.'ün devamı

Mevsimlik Çiçekler (Çok yıllıklar):		
<i>Ajuga reptans</i>	<i>Chrysanthemum</i>	<i>Leonotisleonurus</i>
<i>Arctotheca calendula</i>	<i>frutescens</i>	<i>Limonium perezii</i>
<i>Arundo donax</i>	<i>Leusanthemum vulgare</i>	<i>Liriope muscari</i>
<i>Aspidistra elatior</i>	<i>Cortaderia selloana</i>	<i>Osteospermum fruticosum</i>
<i>Asplenium bulbiferum</i>	<i>Dianthus barbatus</i>	<i>Pelargonium sp.</i>
<i>Aster amellus</i>	<i>Dianthus caryophyllus</i>	Phormium tenax
Begonia semperflorens	<i>Dianthus chinensis</i>	Polygonum capitatum
<i>Bergenia crassiflora</i>	<i>Dianthus deltoides</i>	Thymus vulgaris
<i>Campanula</i>	Euphorbia pulcherrima	Vinca major
<i>portenschlagiana</i>	<i>Euryops pectinatus</i>	<i>Vioala odorata</i>
<i>Ceranthus ruber</i>	Gazania rigens	
<i>Cerastium tomentosum</i>	Lavandula dentata	

Mevsimlik Çiçekler (Tek yıllıklar):		
<i>Ageratum hostaniamum</i>	<i>Helichrysum bracteatum</i>	<i>Salvia splendens</i>
<i>Anthrimum majus</i>	<i>Impatiens walleriana</i>	Tagetes erecta
Calendula officinalis	<i>Lathyrus odoratus</i>	<i>Verbena sp.</i>
<i>Cattharanthus roseus</i>	<i>Lobularia maritima</i>	Vioala tricolor
<i>Celosia cristata</i>	Petunia sp.	Zinnia sp.
<i>Eschscholzia californica</i>	<i>Phlox drummondii</i>	

Soğanlı, Yumrulu ve Rizomlu Türler:		
Agapanthus africanus	Cymbidium orchids	<i>Narcissus sp.</i>
<i>Amaryllis belladonna</i>	<i>Dahlia sp.</i>	<i>Ranunculus asiaticus</i>
<i>Anemone coronaria</i>	<i>Dietes vegeta</i>	<i>Sternbergia lutea</i>
Cana indica	<i>Iris unguicularis</i>	Tulipa sp.
<i>Clivia miniata</i>	<i>Iris japonica</i>	<i>Zantedeschia aethiopica</i>
Cyclamen sp.	<i>Iris reticulata</i>	<i>Zephyranthes grandiflora</i>

Kaktüs ve Sukkulent Türler:		
<i>Aeonium canariense</i>		
Agave americana		
Aloe arborescans		
Aloe vera		
<i>Aptenia cordifolia</i>		
<i>Carpobrotus edulis</i>		
Drasenthemum hispidum		
<i>Echinocactus grusonii</i>		
Mesembryanthemum sp.		
<i>Opuntia ficus-indica</i>		
Portulaccaria afra		

Çizelge 4.14. Kaleiçi'nde tarihsel olarak yaygın olarak kullanılmış ve kullanılan bazı önemli bitkiler

1. <i>Cercis siliquastrum</i>
2. <i>Citrus aurantiifolia</i>
3. <i>Citrus aurantium</i>
4. <i>Citrus limon</i>
5. <i>Citrus reticulata</i>
6. <i>Citrus chinensis</i>
7. <i>Cupressus sempervinens</i>
8. <i>Eleagnus angustifolia</i>
9. <i>Ficus carica</i>
10. <i>Ficus elastica</i>
11. <i>Lagestroemia indica</i>
12. <i>Laurus nobilis</i>
13. <i>Olea europea</i>
14. <i>Punica granatum</i>
15. <i>Cycas revoluta</i>
16. <i>Phoenix dactylifera</i>
17. <i>Phonix theophrasti</i>
18. <i>Washingtonia filifera</i>
19. <i>Washingtonia robusta</i>
20. <i>Buxus sempervinens</i>
21. <i>Cotoneaster franchetti</i>
22. <i>Jasminum humile</i>
23. <i>Myrtus communis</i>
24. <i>Nerium oleander</i>
25. <i>Rosa sp.</i>
26. <i>Rosmarinus officinalis</i>
27. <i>Bougainvillea glabra</i>
28. <i>Bougainvillea spectabilis</i>
29. <i>Campsis radicans</i>
30. <i>Hedera helix</i>
31. <i>Jasminum fruticans</i>
32. <i>Jasminum officinale</i>
33. <i>Rosa wichuraiana</i>
34. <i>Vitis vinifera</i>
35. <i>Wisteria sinensis</i>
36. <i>Begonia semperflorens</i>
37. <i>Euphorbia pulcherrima</i>
38. <i>Gazania rigens</i>
39. <i>Lavandula dentata</i>
40. <i>Phormium tenax</i>

Çizelge 4.14.'ün devamı

41. <i>Polygonum capitatum</i>
42. <i>Thymus vulgaris</i>
43. <i>Vinca major</i>
44. <i>Calendula officinalis</i>
45. <i>Petunia sp.</i>
46. <i>Tagetes erecta</i>
47. <i>Vioala tricolor</i>
48. <i>Zinnia sp</i>
49. <i>Agapanthus africanus</i>
50. <i>Cana indica</i>
51. <i>Cyclamen sp.</i>
52. <i>Cymbidium orchids</i>
53. <i>Tulipa sp.</i>
54. <i>Agave americana</i>
55. <i>Aloe arborescans</i>
56. <i>Aloe vera</i>
57. <i>Drasenthemum hispidum</i>
58. <i>Messembryanthemum sp.</i>
59. <i>Portulaccaria afra</i>

4.6. Kaleiçi'nin Antalya ve Türkiye için Önemi

Bu bölümde anket çalışmasına katılan uzmanların Kaleiçi'nin Antalya için önemi üzerine görüşleri öğrenilmiştir. Bu amaçla araştırma kapsamındaki bireylere “Size göre Kaleiçi'nin tarihi çevre niteliğinin korunmasının Antalya için önem düzeyini belirtiniz.” diye sorulmuş ve 5’li ölçek seçenekli cevap vermeleri istenmiş (Çok önemli, Önemli, Orta düzeyde, Az önemli, Hiç önemi yok) ve meslek gruplarına göre incelenmiştir. Peyzaj mimarlarının %92,3’ü Kaleiçi’nin tarihi çevre niteliğinin korunmasının Antalya için çok önemli olduğunu belirtirken önemsiz olduğu düşüncesinde olan yoktur. Mimarların %86,4’ü ve diğer mesleklerden olan katılımcıların ise %94,7’si Kaleiçi’nin tarihi çevre niteliğinin korunmasının Antalya için çok önemli olduğunu belirtmişler ve önemsiz olduğu düşüncesinde olan ise yoktur. Bu veriler Antalya için Kaleiçi’nin hayati önemde olduğunu görmek bakımından önemlidir.

Tüm katılımcılar birlikte dikkate alındığında görüş belirten 54 katılımcının %90,7’si Kaleiçi Antalya için çok önemli, %9,3’ü ise önemli ve orta düzeyde önemli olarak belirtirken yalnızca diğer meslekler grubundaki 1 katılımcı (%1,8) hiç önemi yok şeklinde görüş belirtmiştir.

Çizelge 4.15. Kaleiçi'nin tarihi çevre niteliğinin korunmasının Antalya için önemi

Meslek Grubu	Çok Önemli		Önemli		Orta Düzeyde		Toplam	
	Sayı	Payı	Sayı	Payı	Sayı	Payı	Sayı	Payı
Peyzaj Mimarı	12	92,3	1	7,7	-	-	13	24,1
Mimar	19	86,4	2	9,1	1	4,5	22	40,7
Diğer	18	94,7	1	5,3	-	-	19	35,2
Toplam	49	90,7	4	7,4	1	1,9	54	100,0

Yine bu kez anket çalışmasına katılan uzmanların Kaleiçi'nin Türkiye için önemi üzerine görüşleri öğrenilmiştir. Bu amaçla araştırma kapsamındaki bireylere “Size göre Kaleiçi'nin tarihi çevre niteliğinin korunmasının Türkiye için önem düzeyini belirtiniz.” diye sorulmuş ve 5'li ölçekli soru üzerinden cevap vermeleri istenmiş ve meslek gruplarına göre incelenmiştir. Peyzaj mimarlarının %61,5'i Kaleiçi'nin tarihi çevre niteliğinin korunmasının Türkiye için çok önemli olduğunu belirtirken önemsiz olduğu düşüncesinde olan yoktur. Mimarların %59,1'i ve diğer mesleklerden olan katılımcıların ise %55'i Kaleiçi'nin tarihi çevre niteliğinin korunmasının Türkiye için çok önemli olduğunu belirtmişlerdir.

Bu veriler “Kaleiçi'nin tarihi çevre niteliğinin korunmasının Türkiye için de büyük önem taşıdığını” göstermektedir. Tüm katılımcılar birlikte dikkate alındığında görüş belirten 55 katılımcının %58,2'si Kaleiçi Türkiye için çok önemli, %32,7'si önemli olarak belirtirken yalnızca diğer meslekler grubundaki 1 katılımcı(%1,8) hiç önemi yok şeklinde görüş belirtmiştir.

Çizelge 4.16. Kaleiçi'nin tarihi çevre niteliğinin korunmasının Türkiye için önemi

Meslek Grubu	Çok önemli		Önemli		Orta düzeyde		Az önemli		Hiç önemi yok		Toplam	
	Sayı	Payı	Sayı	Payı	Sayı	Payı	Sayı	Payı	Sayı	Payı	Sayı	Payı
Peyzaj Mimarı	8	61,5	5	38,5	-	-	-	-	-	-	13	23,6
Mimar	13	59,1	5	22,7	3	13,6	1	4,5	-	-	22	40,0
Diğer	11	55,0	8	40,0	-	-	-	-	1	5,0	20	36,4
Toplam	32	58,2	18	32,7	3	5,5	1	1,8	1	1,8	55	100

4.7. Kaleiçi Tarihi Dokusunun Korunmasında Görevli Kuruluşlar

Araştırma kapsamındaki katılımcılara. “Size göre, Kaleiçi’nin tarihi dokusunu koruma geliştirmede hangi kuruluşlar inisiyatif ve görev almalıdır?” şeklinde soru yöneltilmiştir. Toplam 6 başlıkta 250 görüş alınmıştır. Belirtilen görüşlerin kendi içindeki dağılımı dikkate alındığında görüş belirtenlerin %21,2’si Kültür ve Turizm Bakanlığı’nı, %20 oranında Yerel Yönetimleri(Belediyeler), %16 oranında Üniversiteleri ve %14,8 oranında İlgili Sivil Toplum Kuruluşlarının görev almaları gerektiği belirtilmiştir.

Görüş belirtenlerin ankete katılanlar içindeki payı bakımından dikkate alındığında Kültür ve Turizm Bakanlığı’nın görev alması gerektiği görüşü %92,4 ile ilk sıradadır. Bunu %87,7 ile Yerel Yönetimler, %70,2 ile Üniversiteler, %64,9 ile İlgili Mesleki Sivil Toplum Kuruluşlar, %63,2 ile Doğa ve Tarihle ilgili Sivil Toplum Kuruluşları ve %59,6 ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı gelmektedir.

Çizelge 4.17. Hangi kurumlar inisiyatif ve görev almalı

Kuruluşlar	Sayı	Belirtilen görüşler içindeki payı (%)	Ankete Katılanlar İçindeki Payı (%)
Kültür ve Turizm Bakanlığı	53	21,2	92,4
Yerel Yönetim (Belediyeler)	50	20,0	87,7
Üniversiteler	40	16,0	70,2
İlgili Mesleki Sivil Toplum Kuruluşları	37	14,8	64,9
Doğa ve Tarihle ilgili Sivil Toplum Kuruluşları	36	14,4	63,2
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı	34	13,6	59,6
Toplam	250	100,0	-

4.8. Gözlem Formlarına Dayalı Yapılan Analizler

Gözlem formunun uygulandığı doymuş nitelikli betonarme yapılar seçilirken, tarihi Kaleiçi kent merkezinde tarihi çevreyle en uyumsuz yapılar seçilmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda öncelikle dört ve dörtten fazla kat yüksekliğine sahip binalar seçilmiştir. Bu kapsamda seçilen 14 adet doymuş yapı incelenmiştir.

Kaleiçi Mevcut Halinde Bulunan Doymuş Yapıların Gözlem Formu

01

Konum Özellikleri

Mahalle :Kılınçaslan
Sokak :Yenikapı

Yapı Özellikleri

Kat Adeti :8
Yapı Alanı :337,3 m²
Bahçe Durumu :Yok
Cephe Özelliği :Boya



Şekil 4.23. Gözlem Formu 01

Kaleiçi Mevcut Halinde Bulunan Doymuş Yapıların Gözlem Formu

02

Konum Özellikleri

Mahalle :Kılınçaslan
Sokak :Yenikapı

Yapı Özellikleri

Kat Adeti :4
Yapı Alanı :143,7 m²
Bahçe Durumu :Yok
Cephe Özelliği :Boya



Şekil 4.24. Gözlem Formu 02

Kaleiçi Mevcut Halinde Bulunan Doymuş Yapıların Gözlem Formu

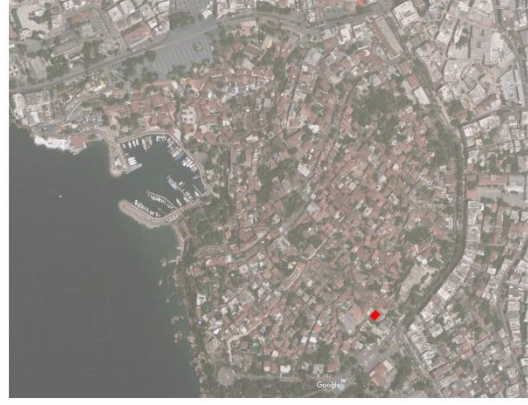
03

Konum Özellikleri

Mahalle :Kılınçaslan
Sokak :Yenikapı

Yapı Özellikleri

Kat Adeti :4
Yapı Alanı :234,4 m²
Bahçe Durumu :Yok
Cephe Özelliği :Boya



Şekil 4.25. Gözlem Formu 03

Kaleiçi Mevcut Halinde Bulunan Doymuş Yapıların Gözlem Formu

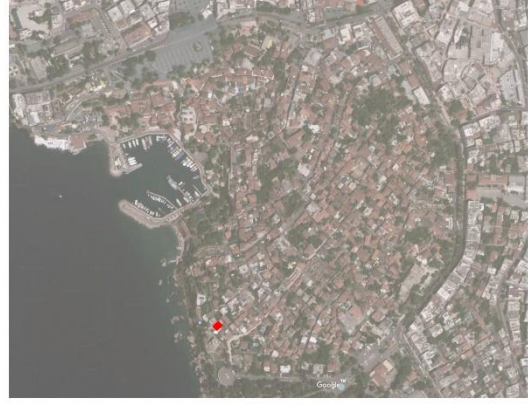
04

Konum Özellikleri

Mahalle :Kılınçaslan
Sokak :Hıdırlık

Yapı Özellikleri

Kat Adeti :5
Yapı Alanı :180,3 m²
Bahçe Durumu :Yok
Cephe Özelliği :Boya



Şekil 4.26. Gözlem Formu 04

Kaleiçi Mevcut Halinde Bulunan Doymuş Yapıların Gözlem Formu

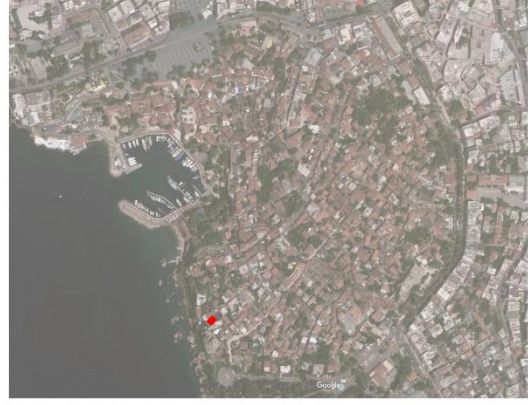
05

Konum Özellikleri

Mahalle :Kılınçaslan
Sokak :Hıdırlık

Yapı Özellikleri

Kat Adeti :4
Yapı Alanı :91,9 m²
Bahçe Durumu :Kafeterya
Cephe Özelliği :Boya



Şekil 4.27. Gözlem Formu 05

Kaleiçi Mevcut Halinde Bulunan Doymuş Yapıların Gözlem Formu

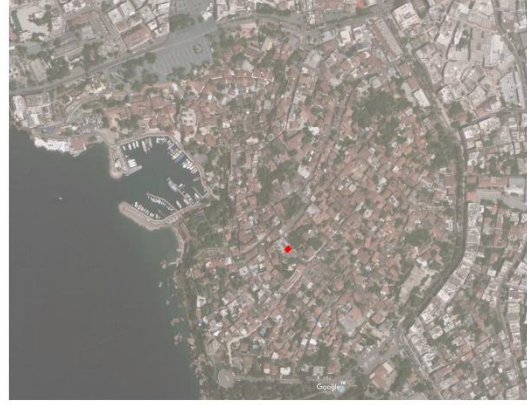
06

Konum Özellikleri

Mahalle :Kılınçaslan
Sokak :Cami

Yapı Özellikleri

Kat Adeti :4
Yapı Alanı :85,2 m²
Bahçe Durumu :Yok
Cephe Özelliği :Boya



Şekil 4.28. Gözlem Formu 06

Kaleiçi Mevcut Halinde Bulunan Doymuş Yapıların Gözlem Formu

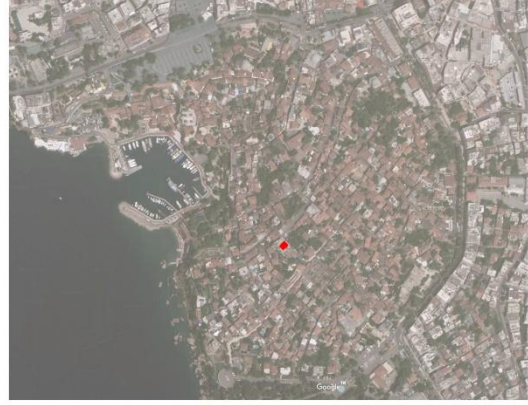
07

Konum Özellikleri

Mahalle :Kılınçaslan
Sokak :Cami

Yapı Özellikleri

Kat Adeti :5
Yapı Alanı :363 m²
Bahçe Durumu :Yok
Cephe Özelliği :Boya



Şekil 4.29. Gözlem Formu 07

Kaleiçi Mevcut Halinde Bulunan Doymuş Yapıların Gözlem Formu

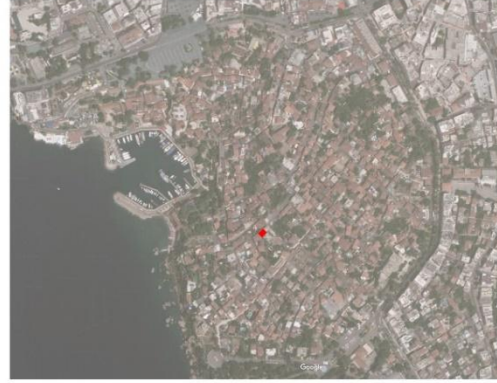
08

Konum Özellikleri

Mahalle :Kılınçaslan
Sokak :Hıdırlık

Yapı Özellikleri

Kat Adeti :5
Yapı Alanı :112 m²
Bahçe Durumu :Yok
Cephe Özelliği :Boya



Şekil 4.30. Gözlem Formu 08

Kaleiçi Mevcut Halinde Bulunan Doymuş Yapıların Gözlem Formu

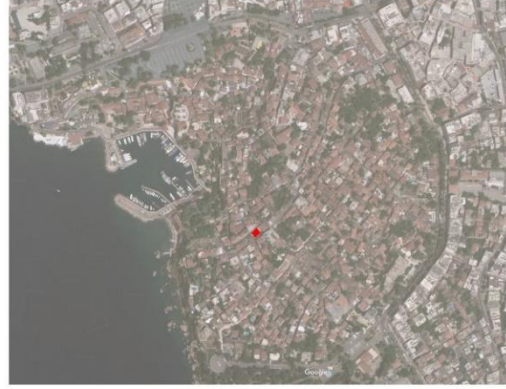
09

Konum Özellikleri

Mahalle :Selçuk
Sokak :Mermerli Banyo

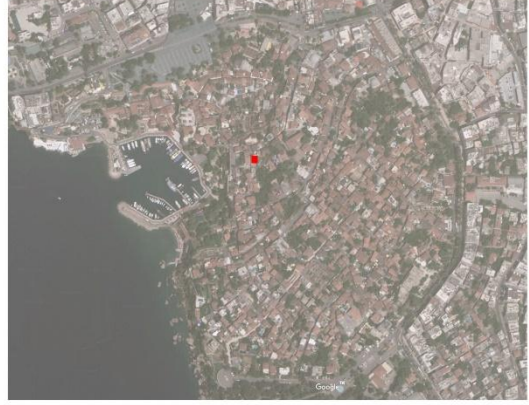
Yapı Özellikleri

Kat Adeti :4
Yapı Alanı :55,6 m²
Bahçe Durumu :Otopark
Cephe Özelliği :Boya



Şekil 4.31. Gözlem Formu 09

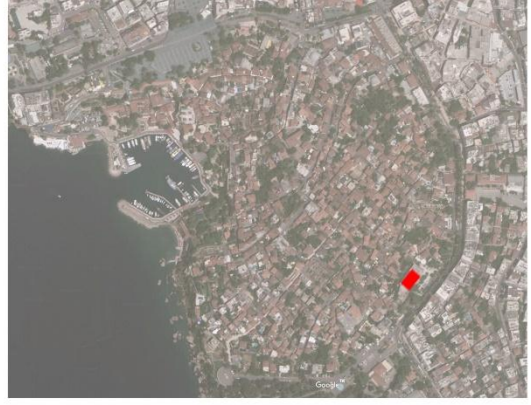
Kaleiçi Mevcut Halinde Bulunan Doymuş Yapıların Gözlem Formu	10
--	----

Konum Özellikleri Mahalle :Selçuk Sokak :Musalla Yapı Özellikleri Kat Adeti :6 Yapı Alanı :142,7 m² Bahçe Durumu :Yok Cephe Özelliği :Boya	
---	--



Şekil 4.32. Gözlem Formu 10

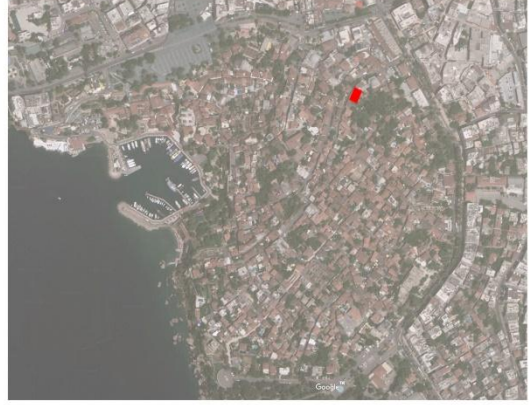
Kaleiçi Mevcut Halinde Bulunan Doymuş Yapıların Gözlem Formu	11
--	----

Konum Özellikleri Mahalle :Barbaros Sokak :Kandiller Çıkmazı Yapı Özellikleri Kat Adeti :5 Yapı Alanı :..... m² Bahçe Durumu :Otopark Cephe Özelliği :Boya	
---	--



Şekil 4.33. Gözlem Formu 11

Kaleiçi Mevcut Halinde Bulunan Doymuş Yapıların Gözlem Formu	12
--	----

Konum Özellikleri Mahalle :Barbaros Sokak :Kandiller Çıkmazı Yapı Özellikleri Kat Adeti :4 Yapı Alanı :173,4 m² Bahçe Durumu :Yok Cephe Özelliği :Boya	
---	--



Şekil 4.34. Gözlem Formu 12

Kaleiçi Mevcut Halinde Bulunan Doymuş Yapıların Gözlem Formu	13
--	----

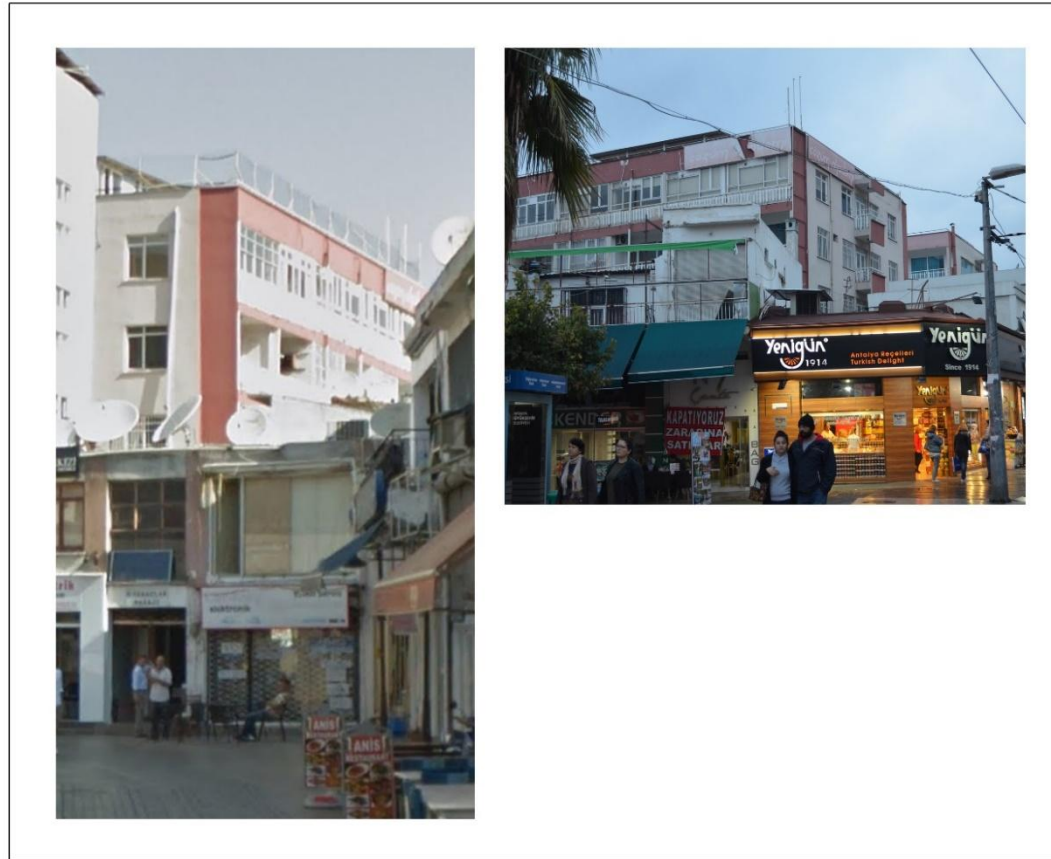
Konum Özellikleri Mahalle :Selçuk Sokak :İmaret Yapı Özellikleri Kat Adeti :5 Yapı Alanı :196,9 m² Bahçe Durumu :Yok Cephe Özelliği :Boya		
--	--	--



Şekil 4.35. Gözlem Formu 13

Kaleiçi Mevcut Halinde Bulunan Doymuş Yapıların Gözlem Formu	14
--	----

Konum Özellikleri Mahalle :Selçuk Sokak :İmaret Yapı Özellikleri Kat Adeti :5 Yapı Alanı :196,9 m² Bahçe Durumu :Yok Cephe Özelliği :Boya	
--	--



Şekil 4.36. Gözlem Formu 14

4.9. Doymuş Yapılar ve Çevreleri ile İlgili Oluşturulan Peyzaj Senaryoları

Kaleiçi'nde bulunan doymuş yapıların tarihi çevreyle uyum çalışmaları etaplar halinde yapılabilir. Bu doğrultuda ilk etapta tarihi çevreyle en uyumsuz örnekler ve yüksek katlı yapılar seçilmiş ve gözlem formlarında fotoğraflar ile ifade edilmiştir.

Kaleiçi halihazır planı baz alınarak yapılan çevre analizi çalışmalarına dayanarak bu alanların tarihi çevreye adaptasyonu doğrultusunda oluşturulan bazı senaryolar oluşturulmuştur.

- ❖ **Senaryo 1: Eskinin yeniden yapılması;** Öncelikle bu yapılar inşa edilmeden önce bu alanların geçmişi ile ilgili arşivlerden ve fotoğraflardan araştırılarak bilgiler toplanmalıdır. Bu doğrultuda gerekli envanter elde edilebiliyorsa eskinin (yapı ve peyzajının) tekrar yapılması tarihi çevredeki uyumsuzluğu gidermekte bir çözüm aracı olabilir.
- ❖ **Senaryo 2: Yüksek katlı yapıların, kat sayılarının düşürülmesi;** Kaleiçi tarihi çevresiyle uyumlu cephe ve çatı kaplaması çözümlemelerinin yapılması, bu yapıların ekonomik ömürlerini doldurana kadar ki süreçte tarihi çevreyle uyumu sağlama konusunda geçici bir çözüm olabilir.
- ❖ **Senaryo 3: Kamulaştırma;** Gerekli kaynak ve fonların sağlanması sonucu bu yapıların yıkılarak yerine tarihi çevreyle uyumlu yeni yapı veya peyzajların oluşturulması söz konusu olabilir. Bu kapsamda Antalya Kaleiçi'nin günümüz koşullarında ortaya çıkan fonksiyonel mekanların ihtiyaçları çeşitli konsept projelerle sağlanabilir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, yapılacak projelerin orijinal dokunun önüne geçmemesi aksine tarihi dokuyla birlikte sürdürülebilir alanların oluşturulmasıdır.

Senaryo 3 kapsamında günümüz ihtiyaçları doğrultusunda tasarlanabilecek bazı alternatif projeler aşağıda verilmiştir;

- Tarihi meydanlar (sergi ve etkinlikler için)
- Yeşil Alanlar (sergi ve etkinlikler için)
- Tarihi bahçeler
- Çocuk Oyun Alanları
- Yaşayan Tarihi Sokaklar
- Antalya Kaleiçi Medeniyet Ev/Müzeleri
- Sanat Atölyeleri
- Üniversite eğitim Atölyeleri

5. SONUÇLAR

Antalya Kaleiçi doğal ve kültürel özellikler bakımından geçmişteki özgünlüğünü büyük ölçüde koruyarak günümüze kadar gelmiş olması ve hala koruyor olması Antalya ve Türkiye için çok önemli bir değerdir. Tabii Kaleiçi'nin sit alanı ilan edilmeden önceki dönemlerde yapılan bilinçsiz yenileme ve yapılaşma süreci bölgenin tarihi peyzaj ve mimari dokusuna olumsuz etkiler yapmıştır.

Bu kapsamda ulusal ve uluslararası hazırlanmış ilke ve tüzükler doğrultusunda Kaleiçi'nin zarar gören tarihi dokusunun nasıl iyileştirilebileceğine yönelik farklı meslek disiplinlerinden araştırma ve uygulama yapmış uzmanların görüşleri alınmış ve anketler uygulanmıştır. Farklı meslek gruplarının görüşleriyle yapılabilecek iyileştirme ve onarım çalışmalarında bütüncül bir yaklaşım gözetilmiştir. Araştırma bu yönüyle diğer çalışmalara göre özgünlük kazanmıştır. Ayrıca Peyzaj Mimarlığı disiplinin koruma çalışmalarında bakış açısının önemi ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Mevcut durumda meslek grupları arasında Kaleiçi'nde ilk sırada Osmanlı dönemi, ikinci sırada ise Selçuklu dönemi karakteristiğinin hakim olduğu yönünde ortak görüş bulunmaktadır. Bu kapsamda Kaleiçi'nin çok katmanlı tarihi yapısının korunması önem arz etmekle birlikte, Kaleiçi'nin yeni yapılandırılmasında Osmanlı döneminin öne çıkarılması gerektiği yönünde(%30,2) ağırlık bulunmaktadır. Ayrıca bu görüş meslek grupları bakımından da benzerdir. Bu durumda Kaleiçi'de ağırlıklı olarak öncelikli olarak Osmanlı ve sonra Selçuklu dönemi karakteristiğinin hakim kılınması yönünde bir anlayışın benimsenmesi yararlı olacaktır.

UNESCO Dünya Mirası Varlıklarını belirlerken 6'sı kültürel ve 4'ü doğal miras kriteri olarak 10 seçim kriteri belirlenmiş ve dünya mirası olarak kabul edilecek varlığın çok değerli bir evrensel değere sahip olması yanında, 10 seçim kriterinden en az birini karşılaması yeterli görülmüştür.

Bu tez çalışmasında UNESCO'nun ortaya koyduğu 10 kriterin meslek ve uzmanlık gruplarına göre Kaleiçi'nde hangi ölçüde var olduğu önemli bir konu olarak ele alınmıştır.

Kaleiçi'nin tarihi dokusunu bozan etkenlerden hareketle tarihi dokuyu koruyacak ve geliştirecek önlemlerin alınarak, Kaleiçi'nin tarihi peyzaj değerlerinin korunması ve sürdürülebilirliğini sağlamak son derece önemlidir. Buna göre aşağıda verilen Kaleiçi'nin tarihi dokusunu korumak ve iyileştirmek için araştırmada ortaya konulan uzman görüşleri doğrultusunda çalışmalar yapmak doğru olacaktır.

- Doymuş yapıların kaldırılarak, alan ve mekanlar özgün yapıyla bütünleştirilmeli
- Doymuş yapılara uygun dış kaplama yapılmalı
- Kaleiçi'nin bazı bölümlerinin trafiğe kapatılmalı ve kontrol altına alınmalı
- Hediyeelik eşya satıcılarının görüntü kirliliğine yol açan sergileri düzenlenmeli
- Eski yapıların bakımlı hale gelmesi için mali destek sağlanmalı

- Yeni ve yıkılıp yapılacak olanlar için özgün evlerin yaygınlaşmasına yönelik “tip projeler” geliştirilmeli
- Tarihi dokuyla uyumsuz yapıların uyumlu hale getirilmesi için çalışılmalı
- Ağaç ve bitkisel varlıklar doğal ve tarihi bitki örtüsüyle uyumlu hale getirilmeli
- Yatlar tarihi yapıyla uyumlu olmalı, bunu sağlayacak anlayışla ele alınmalı
- Pansiyon ve işletme tabelalarının tarihi konseptle ilişkili olarak şekillendirme ve Türkçe isimlendirilmeli
- İşletmecilik anlayışında geleneksel Türk misafirperverliği, saygı ve sevgiyle yaklaşılması sağlanmalı
- Kaleiçi’nde tarihi cazibe merkez alanları (Kesik Minare, Hıdırlık kulesi gibi) oluşturulmalı
- Yenilikçi uygulamalar(çiçek, avlu, mimari yapı gibi) yarışmalar yapılmalı
- Kaleiçi’nde Geleneksel aile yaşantısının devam etmesine yönelik teşvikler verilmeli

Kaleiçi’nin Uluslararası Müzeler Örgütü’nün Tarihi Çevre Koruma Düşüncesinde yer alan değerlere yüksek ölçüde yakındır. Bu durum Kaleiçi’nin korunması gereken tarihi ve kültürel değerleri olduğunu göstermesi bakımından önemlidir. Ayrıca Kaleiçi’ndeki bitki varlığında geleneksel bitki türlerinin hakim olmasının gerekli görülmektedir.

Kaleiçi’nin peyzaj dokusunu korumak ve iyileştirmek üzere yapılması gerekenler konusunda özetle aşağıdaki konular önem taşımaktadır. Buna göre araştırma kapsamında ortaya konulan uzman görüşleri doğrultusunda Kaleiçi’nde tarihi peyzajın tarihi kimlik ve karakteristiğine uygun şekilde geri dönüşümünün sağlanması önemli olacaktır. Yeni bahçe kurulumları ve mevcutların iyileştirmesi yönünde verimli ve sürdürülebilir çalışmalar yapılması yararlı olacaktır. Konuyla ilgili yapılabilecekler konusunda bazı öneriler maddeler halinde aşağıda sunulmuştur;

- Kaleiçi bahçesinin kimliğini belirleyen en önemli unsurlardan biri olan bitkilerin doğru kullanımı ve özellikle doğal türlerin kullanılması ve seçimine dikkat edilmelidir.
- Planlamada multidisipliner bir çalışma ortamı oluşturulması ve tarihi kent peyzajları ve koruma alanında uzmanlaşmış peyzaj mimarisi bakış açısıyla değerlendirilmeli
- Restorasyon projelerinde peyzaj projelerinin zorunlu kılınarak özgün Kaleiçi yapısal ve bitkisel peyzaj unsurlarının ve karakteristiğinin korunması üzerinde durularak özgün Kaleiçi evi avlu/bahçe tasarımının uygulanması
- Hazırlanacak peyzaj restorasyon projeleri için bir kılavuz oluşturularak, bu araştırmada ortaya konulan veriler ve öneriler doğrultusunda projelerde kullanılması öngörülen yapısal ve bitkisel materyallerin özgün Kaleiçi dokusuna uygun olarak belirlenmesi
- Tarihi dönem mimari yapı karakteristiğine uygun peyzaj tasarım kararlarının alınması, örneğin bir Osmanlı Evi’nin bahçesinin restorasyonu veya tasarımı

yine mimariyle uyumlu bir Osmanlı bahçesinin yapılmasına yönelik kararların alınması.

- Yine bu kapsamda tarihte Kaleiçi'nde varlığı bilinen Selçuklu ve Roma gibi uygarlıkların kendi bahçe tarzlarına uygun birer adet tip proje hazırlanarak örnek bahçe oluşturulması, bu amaçla projelerin uzman bir ekip tarafından hazırlanması ya da uluslar arası bir proje yarışması ile Kaleiçi'nin peyzaj bakımından zenginliğinin artırılmasına katkı sağlanabilir. Uzmanlar yanında geleceğin uzmanı olan tasarım disiplini öğrencileri için Ankara'dan Gazi Üniversitesi Antalya'dan Akdeniz Üniversitesinin yaptığı çalışmalara katkı sağlayacak şekilde diğer ulusal ve uluslararası düzeyde öğrenci workshop çalıştayları veya yarışmaları ile yeni senaryolar ve tasarım fikirlerinin ortaya konulması kaçınılmaz bir sonuç olan değişim sürecini olumlu şekilde zenginleştirecektir.

Kaleiçi'ne yönelik olarak gerçekleştirilen mevzuat ve ilgili çalışmalar önemli bir birikimi ifade etmektedir ve geleceğe yönelik şekillendirme çalışmalarına ışık tutmaktadır. Bu birikimim özellikle Koruma Uygulama ve Denetim Bürosu'nun kapsayıcı çalışmalarıyla Kaleiçi'nin korunmasına yönelik olarak iyileştirme çalışmalarında önemli olacağı açıktır. Taşınmaz kültür varlıklarında yapılacak olan düzenlemeler yanında tarihi peyzajın, tarihi kimlik ve karakteristiğine uygun şekilde geri dönüşümünün sağlanmasının önemli bir çalışma alanı olduğunun farkında olarak çalışmaların yürütülmesi uygun olacaktır. Özellikle iyileştirme ve diğer ilgili çalışmalarının verimli ve sürdürülebilir olması yönünde çalışmak Kaleiçi'nin değerlerinin korunarak geleceğe aktarılmasında yararlı olacaktır.

6. KAYNAKLAR

- Abdel-Rahman, H.N., 2016. Establishing a Process for Handling Valuable Landscapes: A Comparative Analysis for Managing Historical Parks in Egypt. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 225 (2016): 376 – 390.
- Adams, D.W., (2004). *Restoring American Gardens: An Encyclopedia of Heirloom Ornamental Plants, 1640-1940*.
- Ahunbay, Z., 2009. *Tarihi Çevre Koruma ve Restorasyon*, Yem Yayın, İstanbul, 188s.
- Akgül D. ve Akgül, E. 2007. Tarihsel Bir Perspektifte Türk Müzik ve Peyzaj Sanatında Kültürel Paralellikler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 15(2): 707- 718.
- Akkurt, H., Zengin Çelik, H., Güner, D., Erdin, H.E., Avcı Özkab, F., 2017, Tarihsel dokuda sosyal değişime duyarlı bir sağlıklılaştırma modeli; Patlıcanlı Yokuşu-İzmiri TÜBA-KED 16/2017. file:///C:/Users/Grafik/Downloads/243-620-1-PB.pdf . Erişim Tarihi: 14,09.2017).
- Aktuna, M., 2007, Geleneksel Mimaride Binaların Sürdürülebilir Tasarım Kriterleri Bağlamında Değerlendirilmesi Antalya Kaleiçi Evleri Örneği /Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Anabilim Dalı.
- Akurgal E. 1998. Türkiye'nin Kültür Sorunları ve Anadolu Uygarlıklarının Dünya Tarihindeki Önemi, Ankara, Bilgi Yayınevi.
- Altan, T., 2005. Doğal Bitki Örtüsü, ÇÜ. Ziraat Fakültesi Genel Yayın No:235, Adana.
- Amsterdam Bildirgesi, 1975, Amsterdam Bildirgesi 1975(The Declaration of Amsterdam), ICOMOS(Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi Türkiye Milli Komitesi/International Council on Monuments and Sites) http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_0885391001496825356.pdf (Erişim Tarihi:22.12.2014)
- Altan, T., 2005. Doğal Bitki Örtüsü, ÇÜ. Ziraat Fakültesi Genel Yayın No:235, Adana.
- Anonim, 2018a, Historic Centre of Saint Petersburg and Related Groups of Monuments <https://whc.unesco.org/en/list/540> (Erişim Tarihi: 21.08.2018).
- Anonim,2018b, Wikipedia, Peterhof Sarayı, <http://www.wikizeroo.net/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvUGV0ZXJnb2ZfU2FyYXklQzQlQjE> (Erişim Tarihi: 21.08.2018).
- Anonim,2018c, Wikipedia, Toledo İspanya, <http://www.wikizeroo.net/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvUGV0ZXJnb2ZfU2FyYXklQzQlQjE>

- Eub3JnL3dpa2kvVG9sZWRvLF_EsHNwYW55YQ (Erişim Tarihi: 21.08.2018).
- Anonim,2018d, Historic City of Toledo, <https://whc.unesco.org/en/list/379> (Erişim Tarihi: 21.08.2018).
- Anonim,2018e, Wikipedia, Schlösser und Parks von Potsdam und Berlin, <http://www.wikizeroo.net/index.php?q=aHR0cHM6Ly9kZS53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvU2NobCVDMYVCNnNzZXJfdW5kX1BhcmtzX3Zvbl9Qb3RzZGFtX3VuZl9CZXJsaW4> (Erişim Tarihi: 26.08.2018).
- Anonim,2018f, Palaces and Parks of Potsdam and Berlin, <https://whc.unesco.org/en/list/532> (Erişim Tarihi: 26.08.2018).
- Anonim,2018g, Wikipedia, Prag, <http://www.wikizeroo.net/index.php?q=aHR0cHM6Ly90ci53aWtpcGVkaWEub3JnL3dpa2kvUHJhZw> (Erişim Tarihi: 26.08.2018).
- Anonim, 2018h, Historic Centre of Prague, <https://whc.unesco.org/en/list/616> (Erişim Tarihi: 26.08.2018).
- Anonim, 2018i, Dünya Miras Listesi, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44423/dunya-miras-listesi.html>(Erişim Tarihi: 12.04.2018).
- Anonim, 2018j, Bursa ve Cumalıkızık: Osmanlı İmparatorluğunun Doğuşu (Bursa), <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR-100414/bursa-ve-cumalikizik-osmanli-imparatorlugunun-dogusu-bu-.html> (Erişim Tarihi: 01.09.2018).
- Anonim,2018k, Bursa Unesco Dünya Miras Listesi'nde, <http://bursadazamandergisi.com/haberler/bursa-unesco-dunya-miras-listesinde-2672.html> (Erişim Tarihi: 01.09.2018).
- Anonim, 2018l, Safranbolu Şehri (Karabük), <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR-4442/safranbolu-sehri-karabuk.html> (Erişim Tarihi: 01.09.2018).
- Anonim, 2018m, City of Safranbolu, <https://whc.unesco.org/en/list/614/gallery/> (Erişim Tarihi: 01.09.2018).
- Anonim, 2018n, İstanbul'un Tarihi Alanları, <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR-44425/istanbulun-tarihi-alanlari.html> (Erişim Tarihi: 01.09.2018).
- Anonim,2018o, Historic Areas of Istanbul, <https://whc.unesco.org/en/list/356/gallery/> (Erişim Tarihi: 01.09.2018).
- Anonim, 2017. Korunması Gerekli Taşınmaz Kültür Varlıkları, T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı, Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Ankara. <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44797/tasinmaz-kultur-varliklari.html> (Erişim Tarihi: 11.03.2018).

- Anonim, 2014, Antalya İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü <http://www.antalyakulturturizm.gov.tr/TR,67576/genel-bilgi.html> (Erişim Tarihi: 22.12.2014)
- Arandelovic, B., 2014. Graz, UNESCO City of Design and Historical Heritage. www.elsevier.com/locate/cities
- Asatekin, G. 2004. Kültür ve Doğa Varlıklarımız-Neyi, Niçin, Nasıl Korumalıyız?. T.C.Kültür ve Turizm Bakanlığı DÖSİM Basımevi. Ankara
- Atina, 1931, Carta del Restauro (The Athens Charter for the Restoration of Historic Monuments), http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_0997208001496825715.pdf (Erişim Tarihi:22.12.2014)
- Avcı,Ü., 2005, Antalya Kenti Geleneksel Türk Konutlarında Bahçe Mekanının Analizi, Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilimdalı, Yüksek Lisans Tezi, Antalya.
- Bektaş, C., 2004, Anadolu Evler Dizisi 2, Halk Yapı Sanatından Bir Örnek Antalya, Bileşim Yayınevi, İstanbul.
- Bell, S.A., 2005. Success with Mediterranean Gardens. GMC publications, London, ISBN-1-86108-450-1, (160)s.
- Bostancı, F. 1989,Korunması Gerekli Tarihî Kentsel Dokulardaki Bozulma Nedenleri ve İskilip Çarşı Mahallesinde Örneklenmesi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Bölümü, Yüksek Lisans Tezi (basılmamış), Ankara.
- Braudel, F., 2007. Akdeniz Tarih, Mekan, İnsanlar ve Miras, Metin Yayınları, İstanbul, ISBN-13:978-975-342-625-1,(281)s.
- Brookes, J., 2012. Küçük Bahçe, Alfa Yayınları, İstanbul. ISBN-978-605-106-117-7, (325)s.
- Cabeza, L., Gracia, A., Pısello, A., 2018. Integration Of renewable Technologies in historical and heritage buildings: A review. Energy&Buildings journal homepage: www.elsevier.com/locate/enbuild
- Cox, F., 2005. Designing And Creating A Mediterranean Garden, The Crowood Press, ISBN1-86126-782-7 (240)s
- Çelik, D., 2004, Kentsel Peyzaj Tasarımı Kapsamında Tarihi Çevre Yenileme Çalışmalarının Peyzaj Mimarlığı Açısından Araştırılması: Beypazarı Örneği / Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı.
- Çelik, D., YAZGAN, M.E., 2007, Kentsel Peyzaj Tasarımı Kapsamında Tarihi Çevre Korumaya Yönelik Yasa ve Yönetmeliklerin İrdelenmesi, ZKÜ Bartın Orman Fakültesi Dergisi Yıl: 2007 Cilt:9 Sayı:11.

- Çevik, N., 2013, Unesco Dünya Emanet Listesi İçin Antalya Kaleiçi Önerisi II, Turizm Gazetesi, Yayın tarihi: 10.12.2013, <http://www.turizmgazetesi.com/article.aspx?id=72257> (Erişim Tarihi:22.12.2014)
- Çevik, N., 2014, Önce Biz Koruyalım, Sonra UNESCO, <http://www.arkitera.com/haber/19900/once-biz-koruyalım-sonra-unesco> (Erişim Tarihi:22.12.2014)
- Çiçek, A., ERKAN, O., 1996. Tarım Ekonomisinde Araştırma ve Örneklem Yöntemleri. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayın No:12/6, Tokat.
- Çimrin, H., 1984. Bir Zamanlar Antalya Tarih Gözlem ve Anılar. Antalya Ticaret Odası Yayınları, 2, 472s., Antalya.
- Çimrin, H., 2002. Antalya Tarihi ve Turistik Rehberi. Akdeniz Kitabevi Yayınları, 3, 272s., Antalya.
- Çimrin, H., 2005. Antalya Kent Kronolojisi. Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Yayınları, 1, 272s., Antalya.
- Çimrin, H., 2007. Bir Zamanlar Antalya. Antalya Ticaret ve Sanayi Odası Yayınları, 4, 640s., Antalya.
- Cornwall, 2012, Historic Environment Issues Paper, <http://www.cornwall.gov.uk/media/3638101/Historic-Environment.pdf>, (Erişim Tarihi: 22.01. 2017).
- Egercioglu, Y., Urban Decline and Revitalization Project in Izmir-Tire Historical City Center. Procedia - Social and Behavioral Sciences 216 (2016) 330 – 337.
- Erdoğan, E., 1996, Anadolu avlularının özellik ve düzenleme ilkeleri üzerinde karşılaştırmalı bir araştırma/ Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı.
- Esmer, M., 2013, 1956-1960 İmarı: Karaköy-Beşiktaş Sahil Aksında Kaybolan/Yıkılan/Taşınan Yapılar, Mimarlık Dergisi, sayı:374 Kasım-Aralık sayısı, Tarihi Miras Bölümü.
- Gıldemeister, H., 2006. Gardening the Mediterranean Way, Practical Solutions for Summer-dry Climates, Thames&Hudson, Spain. ISBN-0-500-51183-7 (222)s.
- Google, 2016, Google Maps. <https://www.google.com/maps/dir//Kalei%C3%A7i,+Muratpa%C5%9Fa,+Turkey/@36.8841837,30.703573,14z/data=!4m9!4m8!1m0!1m5!1m1!1s0x14c390069cad945f0:0xdae5fa1b55b3ba73!2m2!1d30.7058769!2d36.883854!3e0> (Erişim Tarihi: 21.11.2016).
- Gül, M., 2007, Antalya Kent Merkezi Kültür ve Turizm Gelişim Bölgesinde Yer Alan Sit Alanları ve Bu Alanlarda Antalya Büyükşehir Belediyesince Başlatılan

- Çalışmalara İlişkin Genel Bir Değerlendirme, Planlama Dergisi, sayı:38, Mattek Matbaacılık, Ankara.
- Hatami, M., 2013, Tarihi Kent Merkezlerinin Koruma Sorunları, Urmiye Tarihi Kent Merkezi Üzerine Bir Araştırma, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Şehir ve Bölge Planlama Anabilim Dalı Şehir Planlama Programı Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- ICOMOS, 2017, Türkiye Dünya Mirası Geçici Listesi, Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi Türkiye Milli Komitesi International Council on Monuments and Sitesi, <http://www.icomos.org.tr/?Sayfa=TurkiyeAL&dil=tr>, (Erişim Tarihi: 12.05.2018).
- ICOMOS, 2013, ICOMOS Türkiye Mimari Mirası Koruma Bildirgesi “2013”, http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_0623153001387886624.pdf (Erişim Tarihi: 22.04.2016).
- ICOMOS, 1994, Nara Document on Authenticity, the Nara Conference on Authenticity in Relation to the World Heritage Convention, held at Nara, Japan, from 1-6 November 1994, at the invitation of the Agency for Cultural Affairs (Government of Japan) and the Nara Prefecture. The Agency organized the Nara Conference in cooperation with UNESCO, ICCROM and ICOMOS. http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_0280416001353669454.pdf (Erişim Tarihi: 14.04.2014).
- ICOMOS, 1990, Arkeolojik Mirasın Korunması ve Yönetimi Tüzüğü. Uluslararası Anıtlar ve Sitler Konseyi Türkiye Milli Komitesi International Council on Monuments and Sites.
- ICOMOS, 1981, Tarihi Bahçeler: Floransa Tüzüğü(Historic Gardens:The Florence Charter 1981). http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_0930289001353669235.pdf (Erişim Tarihi: 14.04.2014).
- İSMEP, 2014, Kültürel Mirasın Korunması. İstanbul Valiliği, İstanbul Proje Koordinasyon Birimi (İPKB), İstanbul Sismik Riskin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi(İSMEP) Rehber Kitaplar Beyaz Gemi Sosyal Proje Ajansı, <http://www.guvenliyasam.org/wp-content/uploads/2016/02/KULTUREL.pdf> (Erişim Tarihi: 12.04.2017).
- Jones, S., LEECH, S., 2015, Valuing the Historic Environment: a critical review of existing approaches to social value, Valuing The Historic Environment. Report for the AHRC Cultural Value Project, University of Manchester 2015. <https://pdfs.semanticscholar.org/57ce/4fb6d5bbc35474b06c55bcd5324aa8166a14.pdf> (Erişim Tarihi: 23.12.2017).
- Kamacı, E., 2005, Kentsel Sit Alanlarında Kentsel Dönüşüm Problematiği: Antalya Kaleiçi, Antalya Yöresinin İnşaat Mühendisliği Sorunları Kongresi Bildiriler Kitabı.

- Kocaboyun, H., 2009, Antalya Kaleiçi Yerleşiminin Doğal, Kültürel Ve Tarihi Miras Olarak İncelenmesi Ve Alanın Turizm Açısından Sürdürülebilir Kullanımı / Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Mimarlık Anabilim Dalı.
- Kale, B., 2011, Tarihsel kent Peyzajlarının Korunması, Hamamönü Örneği / Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı.
- KUDEB, 2018. Koruma Uygulama ve Denetim Büroları, T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları Ve Müzeler Genel Müdürlüğü, <http://www.kulturvarliklari.gov.tr/TR,44966/koruma-uygulama-ve-denetim-burolari-kudeb.html> (Erişim Tarihi:27.01.2018)
- KUDEB, 2016, Antalya Kaleiçi Koruma Amaçlı İmar Planı Revizyon Planı(1992), Antalya Büyükşehir Belediyesi Koruma Uygulama ve Denetim Bürosu(KUDEB) arşivi, Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu Müdürlüğü, Antalya.
- Latymer, H., 2001. The Mediterranean Gardener. Franco Lincoln Limited, London. ISBN-07112-1828-5, (160)s.
- Yılmaz, K.T., 1996. Akdeniz Doğal Bitki Örtüsü
- Martınıs, P.S. and Kontoni, N.P.D. Sustainable urban planning interventions in the historical center of the Greek town of Kalavryta. Habitat International, 63(2017): 131-148.
- Orbaşlı, A., (2008). Architectural Conservation: Principles and Practice, Blackwell Publishing.
- Özçatalbaş, O. Ve Erdoğan, R. (2013). Akdeniz Bahçeleri ve Günümüz peyzaj Tasarım Çalışmalarına Yansımaları. Peyzaj Mimarlığı 5. Kongresi, 14-17 Kasım 2013, Adana
- Özdemir, D., 2005, Türkiye’de Kültürel Mirasın Korunmasına Kısa Bir Bakış, Planlama Dergisi, sayı:31, ISSN 1300-7319.
- Özdemir, H., 2007, Tarihi Çevrelerde Kentsel Peyzaj Tasarım İlkelerinin Belirlenmesi, İstanbul-Zeyrek Örneğinde Bir İrdeleme / Yüksek Lisans Tezi, Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı.
- Özyaba, M. vd. 1999. Kentsel Alanların Planlanması ve Tasarımı. Karadeniz Teknik Üniversitesi Mühendislik-Mimarlık Fakültesi Ders Notları, No: 54, S.424467, Trabzon.
- Palalı, E.1992, Neyi Korumak İsteriz? Peyzaj Mimarlığı Dergisi, Peyzaj Mimarlığı Odası İstanbul Bölge Şubesi Yayını, İstanbul.
- Satılmış, E., 2012 2863 Sayılı Yasa Kapsamında Koruma Amaçlı İmar Planlarının Kent Dokusuna Etkileri: Antalya Kaleiçi Kentsel Ve III. Derece Arkeolojik Sit

- Alanı Koruma Amaçlı İmar Planı Örneği / Uzmanlık Alan Tezi, T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları Ve Müzeler Genel Müdürlüğü
- Seçkin, Y. Ç., (2000). XIX. Yüzyıl İstanbul Sarayları ve Dış Mekan Düzenlemeleri, Yüksek Lisans Tezi, İ.T.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Şalikoğlu, B., 2012, Tarihi Peyzaj Restorasyonu: İstanbul'dan 2 Örnek / Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı.
- Şenoğlu, B., 2015, *Antalya'daki Selçuklu Yapılarında Bahçe Mekanının Analizi*, Akdeniz Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilimdalı, Yüksek Lisans Tezi, Antalya.
- Tankut, G., 2005, Doğal ve Tarihi Çevrenin Korunması: Sorunlar ve Olası Çözümler, Planlama Dergisi, sayı:31, ISSN 1300-7319.
- Tazebay, İ. Ve Akpınar, N. 2010. Türk Kültürü ve Bahçe. Ahmet Yesevi Üniversitesi Mütevelli Heyet Başkanlığı, Bilig Dergisi, 54: 243-253.
- Tekeli, İ. 2009. Kültür Politikaları ve İnsan Hakları Bağlamında Doğal ve Tarihi Çevreyi Korumak. Tarih Vakfı Yurt Yayınları. İstanbul
- Venedik Tüzüğü, 1964, Venedik Tüzüğü(1964), International Charter For The Conservation And Restoration Of Monuments And Sites (The Venice Charter 1964) http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_0612886001496825607.pdf (Erişim Tarihi:22.12.2014)
- Valetta İlkeleri, 2011, Tarihi Kent ve Kentsel Alanların Korunması ve Yönetimi için Valetta İlkeleri, The Valletta Principles for the Safeguarding and Management of Historic Cities, Towns and Urban Areas. http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_0812398001518162308.pdf (Erişim Tarihi:22.12.2014)
- Washington Tüzüğü, 1987, Tarihi Kentlerin Ve Kentsel Alanların Korunması Tüzüğü, 1987, http://www.icomos.org.tr/Dosyalar/ICOMOSTR_0884650001353670152.pdf (Erişim Tarihi:22.12.2014)
- Yılmaz, K.T., 1996. Akdeniz Doğal Bitki Örtüsü, Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları, Adana (179)s.
- Yoshii, Y., Preserving Alleyways to Increase Walkability of Historical Japanese Cities. Procedia - Social and Behavioral Sciences 216 (2016) 603 – 609

7. EKLER

EK-1 ANKET FORMU

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ
PEYZAJ MİMARLIĞI ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ ARAŞTIRMA ANKET FORMU
“Tarihi Kentlerin Korunmasında Antalya Kaleiçi Örneği”

Sayın Katılımcı,

Bu anket formuyla elde edilecek veriler “Tarihi Kentlerin Korunmasında Antalya Kaleiçi Örneği” başlıklı Yüksek Lisans tezinde sadece bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır. Çalışmada elde edilecek veriler kurumunuzun ve sizlerin kimlikleri belirtilmeden değerlendirilecektir. Şimdiden ayırdığınız değerli zaman için teşekkür eder, saygılar sunarız.

Oğuzhan ÖZÇATALBAŞ

(Yüksek Lisans Öğrencisi)

Doç. Dr. Reyhan ERDOĞAN

(Tez Danışmanı)

1- Genel Bilgiler:

Cinsiyetiniz	Eğitim Durumunuz	Mesleğiniz	Halen yaptığınız iş	Kaleiçi ve/veya Tarihi kentlerle olan ilginiz
☐ Kadın ☐ Erkek	☐ İlköğretim ☐ Ortaöğretim ☐ Önlisans ☐ Lisans ☐ Y.Lisans ☐ Doktora ☐ Y.Doç.Dr.	☐ Mimar ☐ Peyzaj Mimarı ☐ Şehir Plancısı ☐ Arkeolog ☐ Tarihçi/ yazar ☐ İnşaat Müh. ☐ Diğer.....	☐ Mimarlık ☐ Peyzaj Mimarlığı ☐ Şehir Plancısı ☐ Arkeolog ☐ Tarihçi/ yazar ☐ İnşaat Mühendisliği ☐ Diğer..... ...	☐ Araştırma yaptım ☐ Bildiri sundum ☐ Proje hazırladım ☐ Projede çalıştım ☐ Alanda çalıştım ☐ Toplantılara katıldım ☐ Hobi

[illegible]

2. UNESCO standartlarını ve Tarihi çevrenin temel öğelerine dayanılarak hazırlanan Kaleiçi ile ilgili aşağıdaki yorumlara katılıp katılmadığınıza ilişkin görüşünüzü 1 ile 5 arasında bir değer vererek puanlayınız.

2.1. UNESCO standartlarında yer alan temel göstergelere göre Kaleiçi'nin değerlendirilmesi;					
Göstergeler	HHiç Katılımlı yorum	AAz/ Düşük Düzey de	OOorta	KKatılı yo-rum	KKesinlikle Katılı yo-rum
1. <u>Kaleiçi; kent planlaması ve peyzaj düzenlemesi, anıtsal sanatlar, mimari veya teknoloji alanlarındaki gelişmeler üzerinde</u> , dünyanın belli bir kültür alanı veya zaman dilimi içerisinde, kayda değer bir insani değer etkileşimini sergilemektedir.	1	2	3	4	5
2. Kaleiçi; insanoğlunun yaratıcı dehasını gösteren <u>bir</u>	1	2	3	4	5

<u>başyapıttır.</u>					
3. Kaleiçi; <u>Yaşayan veya yok olmuş bir medeniyete</u> ya da bir kültürel geleneğe ait eşsiz veya üstün bir tanıklık etmektedir.	1	2	3	4	5
4. Kaleiçi'nde <u>İnsanlık tarihinin</u> çeşitli dönemlerini gösteren, önemli yapılar ve <u>mimari örnekleri</u> bulunmaktadır.	1	2	3	4	5
5. Kaleiçi; <u>Geleneksel insan yerleşiminin</u> , bir kültür veya kültürlerle has kara veya deniz kullanımına veya özellikle de geri döndürülemez değişimlerin etkisi altında savunmasız hale gelen doğayla insan etkileşimine üstün bir örnektir.	1	2	3	4	5
6. Kaleiçi; Üstün evrensel anlama sahip yaşayan gelenekler veya etkinliklerle, fikirler veya inançlarla, sanatsal veya edebi çalışmalarla doğrudan veya somut bir şekilde bağlantılıdır.	1	2	3	4	5
7. Kaleiçi; Üstün doğal fenomene veya üstün doğal güzelliğe ve estetik öneme sahip alanları içermektedir.	1	2	3	4	5
8. Kaleiçi; İlk yaşam kaydı, arazi şekillerinin gelişmesinde süregelen önemli jeolojik süreçler veya önemli jeomorfik veya fizyografik özellikler de dahil olmak üzere, dünya tarihinin ana aşamalarını temsil edecek nitelikte üstün örneklerle sahiptir.	1	2	3	4	5
9. Kaleiçi; Karada, tatlı suda, kıyıda ve denizsel ekosistemlerde, bitki ve hayvan topluluklarında süregelen ekolojik ve biyolojik süreç ve gelişimine üstün örnek teşkil etmektedir.	1	2	3	4	5
10. Kaleiçi; Bilim açısından veya değerlendirmesinden üstün <u>evrensel değere sahip olan ve tehdit altındaki türler de dahil</u> olmak üzere, biyolojik çeşitliliğin yerinde korunması için en önemli ve kayda değer doğal ortamları içermektedir.	1	2	3	4	5
2.2. <u>Uluslar arası Müzeler Örgütü'nün</u> Tarihi Çevre Koruma Düşüncesinde yer alan temel parametrelere göre Kaleiçi'ni değerlendirilmesini yaparak görüşünüzü belirtir misiniz?					
Göstergeler	HHiç Katılımı yorum	AAz/ Düşük Düzey de	OOorta	KKatılı yo-rum	KKesinlikle Katılıyo-rum
1. Tarihi Kaleiçi Bölgesi Antalya kentinin tarihi çekirdek dokusunu oluşturmaktadır.	1	2	3	4	5
2. Kaleiçi Türkiye'deki tarihi kentler içinde korunmuş bir örnek niteliğindedir.	1	2	3	4	5

3. Kaleiçi, surlar içindeki alanın dar, eğri ve kimi çıkmaz olan sokakları ile o sokaklar üzerindeki iki üç katlı, ahşap veya kârgır binalar tarihi kent dokusunun belgeleri olarak korunmaya değer özelliktedir.	1	2	3	4	5
4. Kaleiçi, peyzaj çeşitliliği sunmasına karşın, çoğu kez tarihi çevre kendi içinde homojen bir yapı gösterir.	1	2	3	4	5
5. Kaleiçi'nde, tarihi çevrelerde oran ve boyutları bütüne uygun olmakla birlikte, Türk ve Rum evleri gibi ayrıntılarda zengin çeşitlilik gösteren bir mimarlık gözlenir.	1	2	3	4	5
6. Kent dokusu insanın ilgisini çeken ve onu araştırmaya yönelten farklı mimari olaylar dizisine sahiptir. Spontane gelişmeyle büyüyen tarihi kent merkezinde, buna rağmen bir kargaşa görülmez.	1	2	3	4	5
7. Kaleiçi'nde yerleşme dokusu doğal veriler yanında, yaşamsal gereksinimler, yapı geleneği ve ekonomik olanaklar çerçevesinde biçimlenmiştir.	1	2	3	4	5
8. Kaleiçi'nde evler, çeşme, mescit, medrese, kitaplık gibi yapıları art arda, yan yana uyum içinde izlemek olasıdır.	1	2	3	4	5
9. Kaleiçi kent peyzajında, Osmanlı kültürünün süzgecinden geçmiş mimari biçimler ve temaların varlığı sezilir.	1	2	3	4	5
10. Kaleiçi'nde yerleşmenin karakteri yapıların ayrıntı nizamda veya birbirine bitişik, dar parseller üzerinde yerleşmiş olması ile yakından ilişkilidir.	1	2	3	4	5
11. Surlarla çevrili küçük kentlerde, yerleşme dar bir alanda, küçük parseller üzerinde, bitişik düzende olmak durumundadır.	1	2	3	4	5
12. Kaleiçi sur dışı yerleşmelerde geniş bahçeler ve ayrıntı düzen yaygındır.	1	2	3	4	5
13. Kaleiçi kentsel dokusu içinde sokakların biçimi: düz veya kıvrımlı oluşları, çıkmazlar, sokak ve meydanların mekânsal ilişkileri, ada boyut ve biçimleri, sokak köşelerinin biçimlenmesi, yapıların cephe oranları ve sokakla ilişkileri yerleşmeye karakter veren özelliklerdir.	1	2	3	4	5
14. Kaleiçi'nde Yörenin yapı geleneği, malzeme olanakları ve iklim koşullarıyla sıkı sıkıya bağlıdır.	1	2	3	4	5
15. Çatı biçimleri kütle boyut ve biçimlenmesi, dış yüzeylerde kullanılan malzeme ve renkler yaygın yapı geleneğine bağlıdır ve bütün bu özellikler biraraya geldiğinde kent için karakteristik olan homojen bir görünüm ortaya çıkar.	1	2	3	4	5

16. Kaleiçi'nde simgesel değer taşıyan anıtsal yapılar konutlara göre daha özenli bir işçilik ve kalıcı malzeme ile yapılmıştır.	1	2	3	4	5
17. Kaleiçi tarihi kentinde yerleşme dokusu genel olarak topografya ile ilginç bir bütünleşme ve uyum sergiler.	1	2	3	4	5
18. Birçok tarihi kentin, erişilmesi zor, en yüksek noktasına yerleşmiş bir kalesi bulunur. Kaleiçi'nde böyle bir alan bulunmaktadır.	1	2	3	4	5
19. Antalya kentinde toplumun en çok değer verdiği anıtlar görünümüne egemen olur, kenti taçlandırır.	1	2	3	4	5
20. Genel görünümüne egemen bir veya birkaç anıtın çevresinde yöreye özgü çatı biçimleri, bacalar, kubbe ve kuleler, minareler gibi tekrar eden öğelerin bir araya gelmesiyle kent için tanımlayıcı bir özellik taşıyan kent silüeti oluşur. Nasıl yerleşmenin temel öğelerinden vazgeçilmesi düşünülemezse. Onların bir araya gelmesiyle oluşan genel görünüm de ait olduğu kentle özdeşleşen, bozulması istenmeyen bir imgedir.	1	2	3	4	5
21. Kaleiçi 'ne yönelik bir sit kararı olmadığı dönemde, Kaleiçi'nin silüetine giren yeni ve uyumsuz tek ve/veya çok katlı betonarme yapılar (doymuş yapılar) kent silüetini zedelemiş, bozmuştur.	1	2	3	4	5
22. Kaleiçi'ne yönelik bir sit kararı olmadığı dönemde, Kaleiçi'nin silüetine giren yeni ve uyumsuz tek ve/veya çok katlı betonarme yapıların (doymuş yapıların) ortadan kaldırılması gereklidir.	1	2	3	4	5
23. Kaleiçi'nde sokak yer döşemelerinin durumu tarihi yapıyı desteklemektedir.	1	2	3	4	5
24. Kaleiçi'nde tarihi yapıların (camii, klise, han, hamam vd) restorasyonu ile oluşan yapılar tarihi yapıyı ve dokuyu destekliyor.	1	2	3	4	5
25. Kaleiçi'ndeki geleneksel konutların restorasyonu veya benzer yapıların yeniden inşa edilmesi tarihi yapıyı ve dokuyu destekliyor.	1	2	3	4	5
26. Tarihi Kaleiçi sit kararıyla birlikte getirilen özel kurallarla, bundan sonra silüete katılacak olan yeni yapılar; yükseklik, malzeme, renk ve boyut açısından mutlaka tarihi çevreye uyumlu olmalıdır.	1	2	3	4	5
27. Kaleiçi'ndeki bitki örtüsünde Antalya'ya özgü geleneksel bitki türlerinin hakim olması gereklidir.	1	2	3	4	5

28. Kaleiçi'ndeki bitki örtüsünde Akdeniz iklim kuşağındaki tüm bitki türlerinin kullanılması doğrudur.	1	2	3	4	5
29. Kaleiçi'nde yeni oluşturulan ve oluşturulacak olan konut ve diğer yapılara ait bahçelerde kullanılacak olan bitki materyaline yönelik bir standart getirilmesi uygun olacaktır.	1	2	3	4	5
30. Kaleiçi'nde sokak aydınlatması tarihi yapıyı desteklemektedir.	1	2	3	4	5
31. Kaleiçi'nde ticari alanların tabela ve gölgelendirme elemanları tarihi yapıyla desteklemektedir.	1	2	3	4	5
32. Kaleiçi'ndeki araç trafiği ve park yeri uygulamalarının tarihi alan ve yapıların görsel etkisini ve algısını zayıflatmaktadır.	1	2	3	4	5

3. Size göre, mevcut durumda Kaleiçi'nde hangi tarihi dönem öne çıkmaktadır?

- a) Roma dönemi b) Selçuklu dönemi c) Osmanlı dönemi d) Cumhuriyet dönemi
e).....

3. Size göre, Kaleiçi'nin günümüzdeki yapılanmasında; hangi tarihi dönem veya dönemler öne çıkarılmalıdır?

- a) Roma dönemi b) Selçuklu dönemi c) Osmanlı dönemi d) Cumhuriyet dönemi
e).....

4. Tarihi çevre ve Kaleiçi konusuna kaç yıldır ilgi duyuyor ve bu alanda çalışıyorsunuz(deneyim süreniz)? yıl

5. Size göre Kaleiçi'nin tarihi çevre niteliğinin korunmasının Antalya için önem düzeyini belirtiniz.

- a) Çok önemli b) Önemli c) Orta düzeyde d) Az önemli e)Hiç önemi yok

6. Size göre Kaleiçi'nin tarihi çevre niteliğinin korunmasının Türkiye için önem düzeyini belirtiniz.

- a) Çok önemli b) Önemli c) Orta düzeyde d) Az önemli e)Hiç önemi yok

7. Size göre, Kaleiçi'nin tarihi dokusunu bozan etkenler nelerdir? (Önem sırasına göre sıralayınız)

- Betonarme(doymuş) yapıların varlığı
- Kaleiçi'nde araç ve trafik akışının olması
- Hediyelik eşya satıcılarının gelişigüzel sergi yapması ve alan kullanımı
- Eski yapıların bakımsız ve yıkıntı halinde olması
- Yapılan restorasyonların tarihi dokuya uyumsuz olması
- Ağaç ve bitkisel varlıkların doğal ve tarihi bitki örtüsüyle uyumsuz (ithal) olması
- Yat limanındaki turistik gezi yaptıran motorların konseptlerindeki aykırılıklar
- Pansiyon ve işletme isimlerinin TÜRKÇE ve otantik olmaması
- Diğer.....

8. Size göre, Kaleiçi'nin tarihi dokusunu korumak ve iyileştirmek için neler yapılmalıdır?

- Betonarme(doymuş) yapıların kaldırılarak özgün yapıyla bütünleştirilmeli
- Betonarme(doymuş) yapılara uygun dış kaplama yapılmalı
- Kaleiçi'nin bazı bölümlerinin trafiğe kapatılmalı ve kontrol altına alınmalı
- Hediyelik eşya satıcılarının görüntü kirliliğine yol açan sergileri düzenlenmeli
- Eski yapıların bakımlı hale gelmesi için mali destek sağlanmalı
- Yeni ve yıkılıp yapılacak olanlar için özgün evlerin yaygınlaşmasına yönelik "tip projeler" geliştirilmeli
- Tarihi dokuyla uyumsuz yapıların uyumlu hale getirilmesi için çalışılmalı
- Ağaç ve bitkisel varlıklar doğal ve tarihi bitki örtüsüyle uyumlu hale getirilmeli
- Yatlar tarihi yapıyla uyumlu olmalı, bunu sağlayacak anlayışla ele alınmalı
- Pansiyon ve işletme tabelalarının tarihi konseptle ilişkili olarak şekillendirme ve Türkçe isimlendirilmeli
- İşletmecilik anlayışında geleneksel Türk misafirperverliği, saygı ve sevgiyle yaklaşılması sağlanmalı
- Kaleiçi'nde tarihi cazibe merkez alanları (Kesik Minare, Hıdırlık kulesi gibi) oluşturulmalı
- Yenilikçi uygulamalar(çiçek, avlu, mimari yapı gibi) yarışmalar yapılmalı
- Kaleiçi'nde Geleneksel aile yaşantısının devam etmesine yönelik teşvikler verilmeli
- Diğer.....

9. Kanada'da yapılan "5 Yıldızlı Çiçek Açan Şehirler Yarışmasında" Antalya'nın 1.lik ödülü kazanması Kaleiçi için yararlı olacaktır, düşüncesindeyseniz, acaba size göre hangi alanda yarar sağlayacaktır?

- Kaleiçi'nin uluslararası tanınırlığına katkı sağlayacaktır
- Kaleiçi'nin yurtiçinde değerinin anlaşılmasına katkı sağlayacaktır
- Kaleiçi'nin cazibe merkezi haline gelmesine katkı sağlayacaktır
- Peyzaj mimarlığının öneminin anlaşılmasına katkı sağlayacaktır
- Kaleiçi'nde iş yapan ve yaşayanların tarihi çevre ile yaşayan peyzaj konusunda bilinç sahibi olmasına
- Diğer.....
-

9. Size göre, Kaleiçi'nin tarihi dokusunu koruma geliştirmede hangi kuruluşlar inisiyatif ve görev almalıdır?

- Kültür ve Turizm Bakanlığı
- Çevre ve Şehircilik Bakanlığı

- c. Belediyeler
- d. Üniversiteler
- e. İlgili Mesleki Sivil Toplum Kuruluşları
- f. Doğa ve Tarihle ilgili Sivil Toplum Kuruluşları
- g. Diğer (belirtiniz):.....

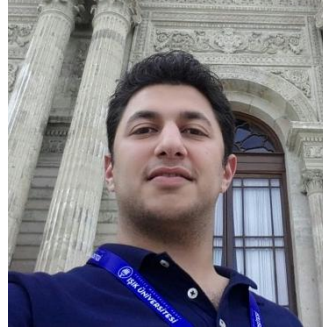
10. Size göre, Kaleiçi'nin 2016 yılında Antalyada gerçekleştirilen ANTALYA EXPO 2016 Dünya sergisi bakımından önemi nedir?

1.Çok yüksek düzeyde 2.Yüksek 3.Orta Düzeyde 4. Az 5.Hiç önemli değildir

11. Konuyla ilgili olarak belirtmek istediğiniz sorun-çözüm-geleceğe yönelik öneriler ve en önemli gördüğünüz diğer konulardaki görüşlerinizi aşağıya istediğiniz gibi yazabilirsiniz.

ÖZGEÇMİŞ

Oğuzhan ÖZÇATALBAŞ
oguzhanozcatalbas@gmail.com



ÖĞRENİM BİLGİLERİ

Yüksek Lisans	Akdeniz Üniversitesi
2013-Devam Ediyor	Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Antalya
Lisans	Akdeniz Üniversitesi
2009-2013	Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Antalya
Lisans	Berlin Teknik Üniversitesi (Erasmus Öğrenim Bursu)
2010-2011	Mimarlık Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Berlin

MESLEKİ VE İDARİ GÖREVLER

Uzman	Akdeniz Üniversitesi
2016-Devam Ediyor	Antepe İnşaat ve Ticaret A.Ş. Antalya
2013-2014	PalmArt Peyzaj Mimarlık Ltd.Şti., Antalya

ESERLER

Ulusal bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında basılan bildiriler

- 1- Özçatalbaş, O., Erdoğan, R. (2013). Akdeniz Bahçeleri ve Günümüz peyzaj Tasarım Çalışmalarına Yansımaları. Peyzaj Mimarlığı 5. Kongresi, 14-17 Kasım 2013, Adana.

- 2- Erdoğan R., Özçatalbaş O., "Sürdürülebilir Yağmur suyu Yönetimi ve Yağmur Bahçeleri", Plant peyzaj ve Süs Bitkiciliği Dergisi, cilt.1, ss.116-119, 2016
- 3- Dirik H., Özçatalbaş O., Erdoğan R., "Okul Çevresi Peyzajının Çocuklarda Ağaç Ve Orman Sevgisi Oluşumu Üzerindeki Etkisinin Sorgulanması", 3rd International Non-Wood Forest Products Symposium, Kahramanmaraş, Türkiye, 8-10 Mayıs 2014, Pp.64-64
- 4- Erdoğan R., Olgun R., Özçatalbaş O., Şavkli F., "Çin Peyzaj Sanatında Penjing (Minyatür Peyzaj)", Uluslararası Hakemli Tasarım Ve Mimarlık Dergisi, Pp.98-114, 2015

